

Θαλασσινοί Απόηχοι

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
ΕΤΟΣ 33ο • ΤΕΥΧΟΣ 181 • ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2024

1974-2024

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

Θαλασσινοί Αποηχοί

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΠΝ ΚΑΙ ΛΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΕΥΧΟΣ 181 • ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2024

ISSN 1105-6779

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Ένωση Αποστράτων Αξιωματικών Ναυτικού

Ι. Παπαρηγοπούλου & Π.Π. Γερμανού,
Πλατεία Κλαυθμώνος 105 61 Αθήνα

www.eaan.gr

Τηλ: 210 33.10.430 - 210 33.10.431

e-mail: info@eaan.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Αντιναύαρχος ε.α. **ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΕΡΟΥΚΗΣ ΠΝ**

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ

ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΝΠΔΔ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Πλοίαρχος (Ε) ε.α. **Γρηγόριος Γεωργακόπουλος ΠΝ**

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ναύαρχος ε.α. Θεόδωρος Φουστάνος ΛΣ

Υποναύαρχος ε.α. Συμεών Κωνσταντινίδης ΠΝ

Υποπλοίαρχος (Ε) ε.α. Αναστάσιος Βυτινίδης ΠΝ

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΣΤΑ ΜΕΛΗ ΕΑΑΝ

Τιμή τεύχους: 4 €

Ετήσια συνδρομή: 24 €

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Κ. Πλέτσας Ζ. Κάρδαρη Ο.Ε.

Χαρ. Τρικούπη 107, 114 73 Αθήνα

τηλ: 210 36 07 132, 210 38 20 148

e-mail: info@typografio.gr

Copyright: © ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΙ ΑΠΟΗΧΟΙ

Το τεύχος αυτό περιέχει
πληροφορίες, σχόλια και ειδήσεις
μέχρι 28_08_2024

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις
προσωπικές απόψεις των συντακτών τους
και σε καμιά περίπτωση δεν δεσμεύουν
την ΕΑΑΝ

Περιεχόμενα

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΒΗΜΑ Θρησκευτικά Θέματα

• Ό Άγιος Βλαδίμηρος και τό μεγαλείο τής Θείας Λειτουργίας 3

ΔΕΛΤΙΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Επίκαιρα Θέματα

• Ανασκόπηση των γεγονότων 4

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΒΗΜΑ Ιστορικά

• Ο δεύτερος συστηματικός εκσυγχρονισμός του
Ελληνικού Πολεμικού Στόλου (1881-1910) 5

• Του Παναγιώτη Γέροντα, Πλωτάρχη, Ιστορικού, Επιτελή ΥΙΝ
• Η μάχη του Πετσόβου (3-8 Ιουλίου 1913) 9

• Του † Σαράντου Ι. Καργάκου, Ιστορικού - Συγγραφέως
• Συμμετοχή Κορβέτας ΚΡΙΕΖΗΣ στις αποβατικές επιχειρήσεις
στη Β. Γαλλία, 6 Ιουνίου 1944 12

• της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού, Τμήμα
Ναυτικής Ιστορίας και Περιοδικών 16

• Πόνος ασκητικός 16

• Του Ναυάρχου ε.α. Χρήστου Λυμπέρη ΠΝ

• Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) Ελλάδος,
Κύπρου και Τουρκίας 18

• Του Αντιναυάρχου ε.α. Κωνσταντίνου Βαρβαρέσσου ΠΝ

• Γεώργιος Γεμιστός-Πλήθων (1355-1452),
ο πρώτος των Νεοελλήνων 21

• Του Βλάσιου Οικονόμου, Ιστορικού στην ΥΙΝ
• Το «θαύμα» της Δουνκέρκης 26

• Του Υποναυάρχου ε.α. Δημητρίου Β. ΖΑΜΠΙΚΟΥ ΛΣ

• Ο είσπλους των ελληνικών πλοίων στον
Αμβρακικό Κόλπο στις 21 Σεπτεμβρίου του 1828 29

• Του Ανθυποπλοίαρχου (Ε) Μιχαήλ Κατσικαρέλη ΠΝ

• ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΔΕΙΞΕΩΣ ΔΣ/ΕΑΑΝ ΕΤΟΥΣ 2025 33

• Το Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό κατά τον Β΄ΠΠ - Η
δράση του στολίσκου Υ/Β (Μέρος Β΄) 34

• Του Αν. Αξ/κού ε.α. Πέτρου Ηρ. Σκλέπου ΣΞ

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΒΗΜΑ Κοινωνικά

• Η ζωή των Σαρακατσάνων μέσα από τό
Σύγχρονο Ιστορικό Μουσείο Αβδήρων 36

• Του Υποναυάρχου (Ο) ε.α. Δημητρίου Γεωργαντά ΠΝ

• Η αγωνιώδης αναζήτηση της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας
και η ενσάρκωση του Θεού Λόγου 38

• Του Υποπλοίαρχου ε.α. (Ε) Ευάγγελου Κωστή ΠΝ
• Πηνελόπη Δέλτα 41

της Δέσποινας Ταβουλάρη

• REQUIEM ΗΛΙΟΥ και ΓΗΣ (Μέρος Α΄) 42

• Του Υποναυάρχου ε.α. Ιωάννη Παν. Οικονομόπουλου ΠΝ

• Άργος και Ιταλία 44

• Του Σταύρου Δωρικού, Πυρηνικού και Μηχ. Μηχανικού, Dr Ing.
• Αυτο-εγκατάλειψη, πόσο μακριά βρίσκομαι
από τον εαυτό μου; 47

• Της Έλενας Μελιδώνη - Ανδρέου, Ψυχοθεραπεύτριας
• Ο Καρδιαγγειακός ασθενής και
ο κίνδυνος του καλοκαιριού 49

• Του Επεμβατικού Καρδιολόγου Σπύρου Ν. Παπαϊωάννου, Πλοίαρχου (ΥΙ) ΠΝ

ΕΠΙΚΑΙΡΟ ΚΕΝΤΡΙ 51

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ 52

ΔΙΑΦΟΡΑ 53

ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΣ 57

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ 59

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ 63

φωτό εισημμένη στις 24_Ιουλίου 2024 από το: <https://www.protothema.gr/stories/article/1035481/kupros-1974-apo-to-telos-tou-attila-1-kai-tin-ekheheiria-ston-attila-2/> φωτο εισημμένη στις 24_Ιουλίου 2024 από το: <https://www.zarpanews.gr/wp-content/uploads/2020/07/ammoxostos.jpg> φωτο εισημμένη στις 24_Ιουλίου 2024 από το: <https://www.orthodoxianewsagency.gr/istoria-ethnika-themata/attilas-2-i-teleytaia-praksi-tis-kypriakis-tragodias/> φωτο εισημμένη στις 24_Ιουλίου 2024 από το: <https://www.orthodoxianewsagency.gr/istoria-ethnika-themata/14-aygoustou-1974-ksekina-o-attilas-2/> φωτο εισημμένη στις 24_Ιουλίου 2024 από το: <https://maleviziotis.gr/2022/08/23/to-agnwsto-drama-ellinidwn-tis-kyprou-2/> φωτο εισημμένη στις 24_Ιουλίου 2024 από το: <https://www.maxh.com.cy/iotasigmatauomicronrhoiotaalpha/-19742661690>

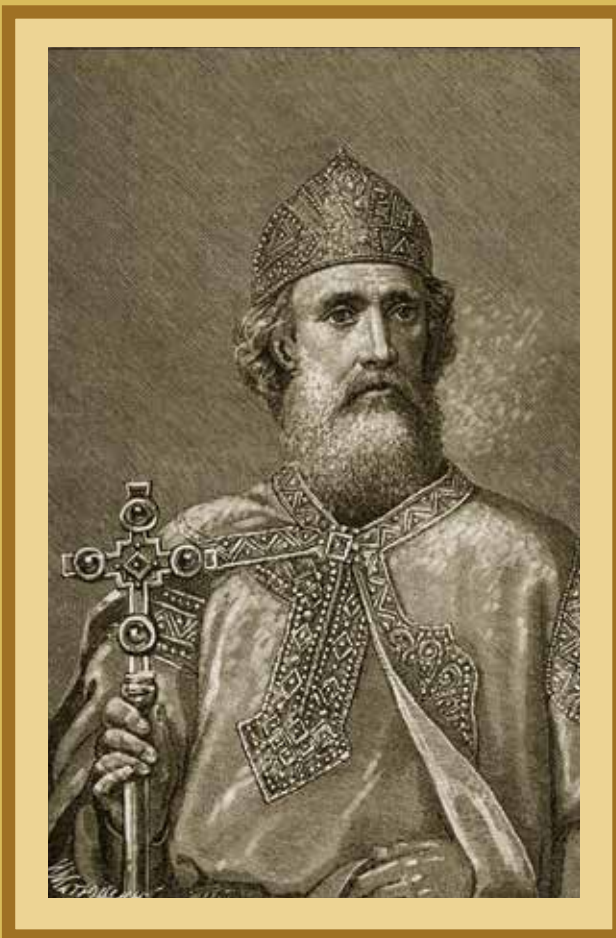
Ο Άγιος Βλαδίμηρος και τό μεγαλειό τῆς Θείας Λειτουργίας

Τοῦ Ἀρχιμανδρίτη π. Ἱερωνύμου Φράγκου

Ἡ Θεία Λειτουργία ἀποτελεῖ τό ὑψιστο γεγονός ἐνώσεως τῆς θριαμβεύουσας μέ τή στρατευομένη Ἐκκλησία. Κατεβάζει τόν οὐρανό στή γῆ καί ἀνυψώνει τόν ἄνθρωπο ἀπ' τή γῆ στόν οὐρανό. Τονώνει ἐξαγιάζει, ἐνδυναμώνει, θεραπεύει τόν κάθε χριστιανό ὁ ὁποῖος προσέρχεται νά μεθέξει σ' αὐτήν καί ὄχι ἀπλῶς νά τήν παρακολουθήσει. Ὅλα τά παραπάνω συμβαίνουν γιατί κέντρο τῆς εἶναι ἡ Θεία Εὐχαριστία. Ἐχει τή δύναμη νά μεταστρέψει κάθε καλοδιάθετο ἄνθρωπο ὁ ὁποῖος συμμετέχει μέ ἀνοιχτά τά πνευματικά του μάτια καί αὐτιά. Αὐτό συνέβη καί στήν περίπτωση τοῦ Ἁγίου Βλαδίμηρου καί τῶν ἀπεσταλμένων του.

Ὁ Ἅγιος Βλαδίμηρος ἦταν ἡγεμόνας στό Κίεβο τόν δέκατο μ.Χ. αἰώνα. Οἱ παραινέσεις τῆς γιαγιάς του Ἁγίας Ὀλγας καί τῆς μητέρας του Μαλούσας δέν στάθηκαν ἱκανές νά τόν πείσουν νά ἀρνηθεῖ τήν εἰδωλολατρία. Ὡς ἡγεμόνας ἦταν μονάρχης φιλοπόλεμος μέ βασικό μέλημα νά ἐπεκτείνει τά ἐδάφη του. Ἐπιστρέφοντας μετά ἀπό νικηφόρα ἐκστρατεία κατά τῶν Λεττονῶν θυσιάσε σέ ἐνδειξη εὐχαριστίας πρὸς τοὺς εἰδωλολατρικούς του θεοὺς, ἕναν Βαράγκο ἔμπορα χριστιανό. Ἡ θυσία αὐτή ὅμως τόν ἔβαλε σέ σκέψεις καί σέ σοβαρές ἀμφιβολίες σχετικά μέ τήν ὀρθότητα τῆς εἰδωλολατρίας. Ἀφοῦ ἄκουσε πολλοὺς ἀντιπροσώπους μονοθεϊστικῶν θρησκειῶν πού τοῦ ἐξέθεσαν μέ ἐπιχειρήματα γιά τήν ὀρθότητα τῆς πίστεώς τους, κατέληξε στόν χριστιανισμό.

Ἔστειλε λοιπόν μέ τή σειρά του δικούς του ἀπεσταλμένους στήν Βασιλεύουσα γιά νά γνωρίσουν καλύτερα τήν Ὀρθοδοξία. Ὅταν ἐκεῖνοι παρακολούθησαν τή Θεία Λειτουργία στήν Ἁγία Σοφία ἢ κατάπληξή τους ἦταν τόσο μεγάλη, ὥστε ἐκπληκτοὶ δήλωσαν κατόπιν στόν ἡγεμόνα: «Δέν ξέραμε πιά ἂν βρισκόμασταν στόν οὐρανό ἢ στήν γῆ. Διότι δέν ὑπάρχει στή γῆ παρόμοιο θέαμα ἢ παρόμοια ὁμορφιά καί εἶμαστε ἀνίκανοι νά τό περιγράψουμε. Ἡ λατρεία τους ξεπερνά ἐκείνη ὄλων τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Τήν ὁμορφιά αὐτή δέν μπορούμε νά τήν ξεχάσουμε καί εἶμαστε βέβαιοι ὅτι μᾶς εἶναι ἐφεξῆς ἀδύνατο νά ζήσουμε στήν Ρωσία κατά τρόπο διαφορετικό». Ὅταν τά ἄκουσε αὐτά ὁ Βλαδίμηρος φλογίστηκε ἢ ψυχῆ του καί θεώρησε πῶς ἡ δόξα πού φανερώθηκε στοὺς ἀντιπροσώπους του μέσω τῆς Θείας Λειτουργίας δέν εἶναι ἄλλη παρά μόνο ἡ ἀλήθεια. Ἔτσι ἔλαβε τήν ἀπόφαση νά γίνει χριστιανός μαζί μέ τό λαό του.

Ὁ Μέγας ἡγεμόνας βαπτίστηκε καί μετονομάστηκε σέ Βασίλειο ἀνήμερα τῶν Θεοφανίων μαζί μέ τοὺς ἀξιωματοῦχους τῆς συνοδείας του, ἐνῶ κατόπιν ἔγιναν οἱ γάμοι του μέ τήν ἀδελφή του βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου, Ἄννα τήν Πορφυρογέννητη. Ἐδίδωξε ἔπειτα κάθε εἰδωλολατρικό στοιχεῖο καί ἄρχισε νά ἐξαγνίζει τήν πόλη ἀπό κάθε παγανιστική λατρεία. Ἀνήμερα τῆς Πεντηκοστῆς, πλῆθος λαοῦ βαπτίστηκαν χριστιανοί στόν ποταμό Δνεπέρο μέ ἀνάδοχο τόν ἴδιο τόν ἡγεμόνα.

Ὁ Βλαδίμηρος ἔζησε στό ἐξῆς ζωὴ συνετή καί θεάρεστη, σέ σημεῖο πού ὁ λαός τοῦ ἔδωσε τό ὄνομα «λαμπρός ἥλιος». Ἰδρυσε σχολεῖα καί Ἐκκλησίες καί ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ στίς 15 Ἰουλίου τοῦ ἔτους 1015 κατά τήν ὁποία ἡμερομηνία ἐορτάζεται ἡ μνήμη του.

Ανασκόπηση γεγονότων

- 11-06-2024** Πρόσκληση κ. Α/ΓΕΝ, στην τελετή ονοματοδοσίας και ένταξης στο ΠΝ του νέου πλοίου Γενικής Υποστήριξης «Περσέας», στο Ναύσταθμο Σαλαμίνας. Παρευρέθηκε ο Πρόεδρος της ΕΑΑΝ, Αντιναύαρχος Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ ε.α.
- 13-06-2024** Πρόσκληση ΕΑΑΝ/Παραρτήματος Σαλαμίνας, για την ημέρα «Εορτής Αναλήψεως του Κυρίου». Παρευρέθηκε ο Πρόεδρος της ΕΑΑΝ, Αντιναύαρχος Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ ε.α., ο Διευθύνων Σύμβουλος Πλοίαρχος (Ε) Εμμ. Αναγνωστάκης ΠΝ ε.α. και το μέλος του ΔΣ ΕΑΑΝ, ο Αντιπλοίαρχος (Ε) Ιωάννης Γαρείος ΠΝ ε.α.
- 21-06-2024** Πρόσκληση Διοικητή ΣΝΔ, στην ορκωμοσία Νέων Σημαιοφόρων Π.Ν. και Λ.Σ. στη ΣΝΔ. Παρευρέθηκε ο Πρόεδρος της ΕΑΑΝ, Αντιναύαρχος Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ ε.α.
- 25-06-2024** Συνάντηση Προέδρου ΕΑΑΝ, Αντιναύαρχου Θεόδωρου Γερούκη ΠΝ ε.α., Διευθύνοντα Συμβούλου, Πλοίαρχου (Ε) Εμμ. Αναγνωστάκη ΠΝ ε.α., και μέλους ΔΣ/ΕΑΑΝ Αντιπλοίαρχου (Ε) Ιωάννη Γαρείου ΠΝ ε.α. με τον Διευθυντή Ν.Ν.Α., Αρχιπλοίαρχο (ΥΙ) Σωτ. Μωραΐτη ΠΝ, για θέματα που αφορούν τους απόστρατους.
- 05-07-2024** Πρόσκληση Διοικητού ΣΜΥΝ στην τελετή ορκωμοσίας των Νέων Κελευστών της 42^{ης} Εκπαιδευτικής Σειράς του Πολεμικού Ναυτικού, στις εγκαταστάσεις της Σχολής Μονίμων Υπαξιωματικών Ναυτικού (ΣΜΥΝ) στο Ναυτικό Οχυρό Σκαρμαγκά. Παρευρέθηκε ο Πρόεδρος της ΕΑΑΝ, Αντιναύαρχος Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ ε.α., ο Διευθύνων Σύμβουλος Πλοίαρχος (Ε) Εμμ. Αναγνωστάκης ΠΝ ε.α. και το μέλος του ΔΣ ΕΑΑΝ, ο Αντιπλοίαρχος (Ε) Ιωάννης Γαρείος ΠΝ ε.α.
- 20-07-2024** Πρόσκληση Δημάρχου Αθηναίων στο Αρχιερατικό Μνημόσυνο για τους πεσόντες κατά το πραξικόπημα και την Τουρκική εισβολή στην Κύπρο το 1974, που τελέστηκε στον Καθεδρικό Ναό των Αθηνών. Την ΕΑΑΝ, εκπροσώπησε ο Υποναύαρχος Γεώργιος Σιδηρής ΠΝ ε.α.
- 21-07-2024** Πρόσκληση ΕΑΑΝ/Παραρτήματος Πόρου, στο Μνημόσυνο Υπέρ αναπαύσεως των κεκοιμημένων Α/Ξ ΠΝ, πεσόντων και τεθνεώντων που διετέλεσαν Πρόεδροι και μέλη ΔΣ/ΕΑΑΝ και Παραρτήματος Πόρου, στο Κ.Ε. Πόρος. Παρευρέθηκε ο Αντιπρόεδρος της ΕΑΑΝ, Αντιναύαρχος Σπυρ. Περβαινάς ΠΝ ε.α.

Ημέρα «Εορτής Αναλήψεως του Κυρίου».

Ορκωμοσία Νέων Σημαιοφόρων Π.Ν. και Λ.Σ. στη ΣΝΔ.

Τελετή ονοματοδοσίας και ένταξης στο ΠΝ του νέου πλοίου Γενικής Υποστήριξης «Περσέας», στο Ναύσταθμο Σαλαμίνας.

Ο δεύτερος συστηματικός εκσυγχρονισμός του Ελληνικού Πολεμικού Στόλου (1881-1910)

Του Πλωτάρχη (Ο) Παναγιώτη Γέροντα ΠΝ, Ιστορικού, Επιτελή ΥΙΝ

Η περίοδος του εκσυγχρονισμού του Κράτους

Η περίοδος αυτή μπορεί να χωριστεί συμβατικά σε δύο υποπεριόδους, στην τρικουπική (1882-1895), στην οποία κυριαρχεί το όραμα εκσυγχρονισμού του μεγάλου πολιτικού Χαρίλαου Τρικούπη, και στην μετα-τρικουπική, κατά τη διάρκεια της οποίας η πορεία προς τον εκσυγχρονισμό του κράτους δεν σταματά εντελώς, αλλά αναστέλλεται σε πολλούς τομείς, λόγω έλλειψης πολιτικού ανδρός ικανού να αντέξει και να συμβαδίσει με τις υπάρχουσες εξελίξεις.

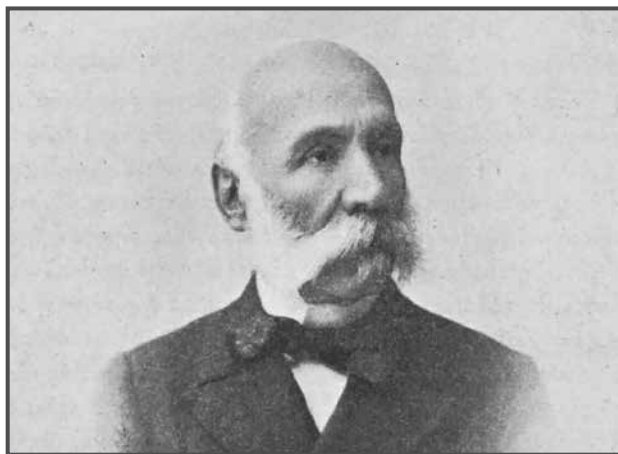
Βασικό μέλημα του Χαρίλαου Τρικούπη ήταν η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας, ώστε η οικονομία της να γίνει ανταγωνιστική. Αυτό ο Τρικούπης το επεδίωξε με προσπάθεια για ανόρθωση της χώρας σε όλους τους τομείς. Πρώτιστο μέλημά του υπήρξε η δημιουργία του πάγιου κοινωνικού κεφαλαίου της χώρας, δηλαδή η κατασκευή δρόμων, σιδηροδρόμων και γενικότερα, έργων κοινής ωφέλειας. Έτσι, οι πιο σύντομες και εύκολες μετακινήσεις συνέβαλαν στην ανάπτυξη της αγροτικής και βιοτεχνικής παραγωγής. Επιπροσθέτως, προσπάθησε με διάφορα νομοθετήματα να οργανώσει τον δημόσιο τομέα, όπως για παράδειγμα με τη θέσπιση τυπικών αξιοκρατικών κριτηρίων για τους δημόσιους υπαλλήλους, ούτως ώστε να αντιμετωπιστούν οι πελατειακές σχέσεις που ταλάζιζαν τη χώρα. Ακόμη, καταβλήθηκε σημαντική προσπάθεια για τη μείωση της εγκληματικότητας και την

εμπέδωση της τάξης στη χώρα, κυρίως στην ύπαιθρο, με την υλοποίηση της αναδιοργάνωσης της Χωροφυλακής και η εκκαθάρισή της από τα διεφθαρμένα στοιχεία. Παράλληλα εκσυγχρονίστηκε το νομοθετικό πλαίσιο των συναλλαγών και με νομοθετικές ρυθμίσεις διευκολύνθηκαν οι οικονομικές δραστηριότητες.

Ο Τρικούπης είχε ως βασικό άξονα της πολιτικής του την αναδιοργάνωση των Ενόπλων Δυνάμεων. Πήρε μέτρα για την αποπολιτικοποίηση των αξιωματικών, εκσυγχρόνισε την στρατιωτική εκπαίδευση (αυτήν την περίοδο ιδρύεται η Σχολή Ναυτικών Δοκίμων), αλλά και το υλικό και τον εξοπλισμό (τότε αγοράστηκαν από τη Γαλλία τα τρία θωρηκτά "Υδρα, Σπέτσαι και Ψαρά). Αυτός ο εκσυγχρονισμός του Ναυτικού θα καταστήσει την Ελλάδα την πιο ισχυρή ναυτική δύναμη της εποχής εκείνης στην Ανατολική Μεσόγειο. Μετά την πτώση του Τρικούπη, στην περίοδο μέχρι και το 1900, ο εκσυγχρονισμός συνεχίζεται με πιο αργούς ρυθμούς λόγω της πτώχευσης του 1893 και της ανυπαρξίας συνεχιστή του τρικουπικού οράματος. Εντούτοις, η ήττα στον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897 δημιούργησε νέους προβληματισμούς, οι οποίοι οδήγησαν στο Κίνημα

Ο μεγάλος εκσυγχρονιστής πολιτικός Χαρίλαος Τρικούπης.

Ο Θεόδωρος Δηλιγιάννης. Ο μεγάλος αντίπαλος του Χαρίλαου Τρικούπη. Είθισται ο Τρικούπης να ταυτίζεται με τον εκσυγχρονισμό και ο Δηλιγιάννης με τον λαϊκισμό. Εν τούτοις δεν πρέπει να θεωρηθεί υπεύθυνος για τον πόλεμο του 1897 καθώς η ελληνική κοινωνία διέθετε τις ροπές που θα οδηγούσαν στην πολεμική αναμέτρηση με την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Ο Ναύαρχος Laurent Joseph Lejeune (1817-1895)
Αρχηγός της εν Ελλάδι Γαλλικής αποστολής 1885-1890

στου Γουδή (15 Αυγούστου 1909). Από εκεί θα ξεκινήσει μια νέα ανανεωτική προσπάθεια με πρωτεργάτη τον Ελευθέριο Βενιζέλο.

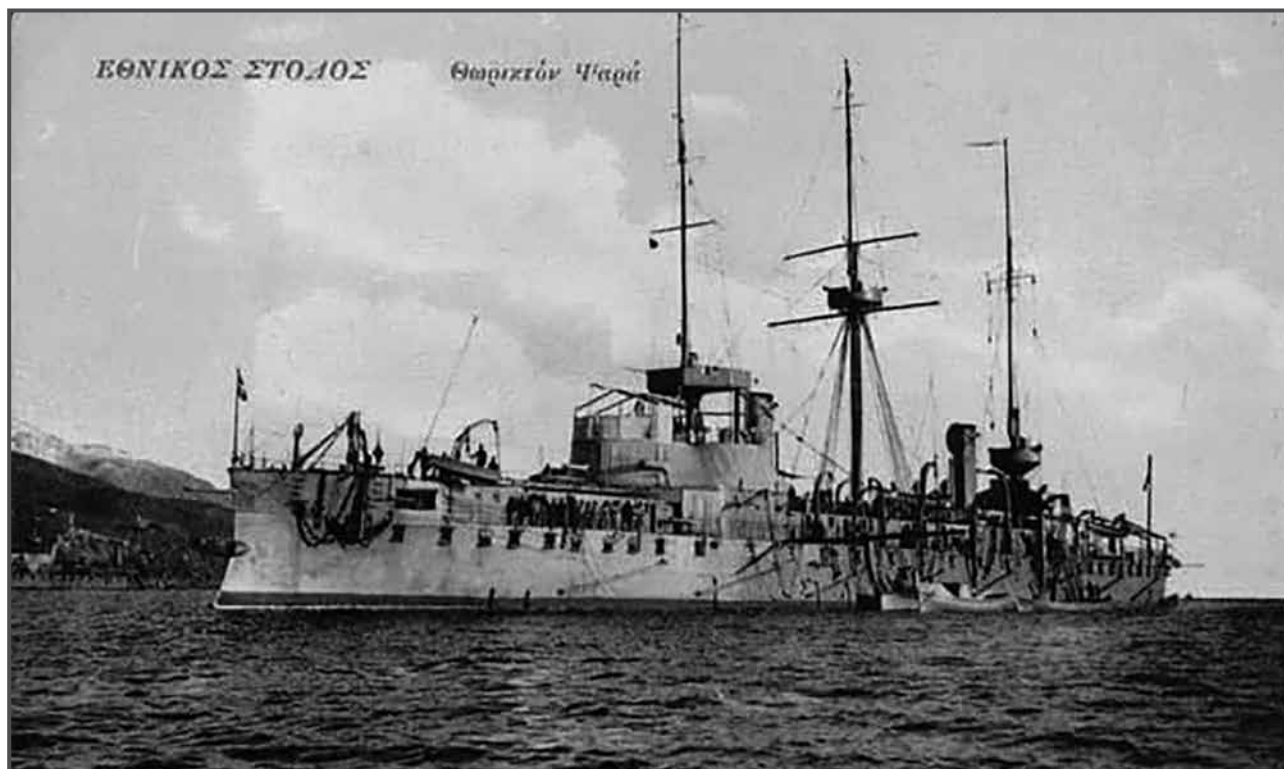
Η πρώτη σκέψη του Χ. Τρικούπη για την οργάνωση του Πολεμικού Ναυτικού ήταν να μετακαλέσει αλλοδαπούς αξιωματικούς. Η Γαλλική Αποστολή βρισκόταν στην Ελλάδα τον Δεκέμβριο του 1884, με αρχηγό τον υποναύαρχο Charles Joseph-Laurent Lejeune και μέλη της τον αντιπλοίαρχο Marie-Leon Vidal, τον ναυπηγό Adolphe-Francois-Eugene Dupont, τον φροντιστή Pierre-Marie Preaubert και τους κλευστές Verdolin και Rougeot. Η Γαλλική Ναυτική Αποστολή πραγματικά δούλεψε με ζήλο, ενώ οι χρηματικές απολαβές των μελών της λίγο διέφεραν από αυτές που θα έπαιρναν στη Γαλλία.

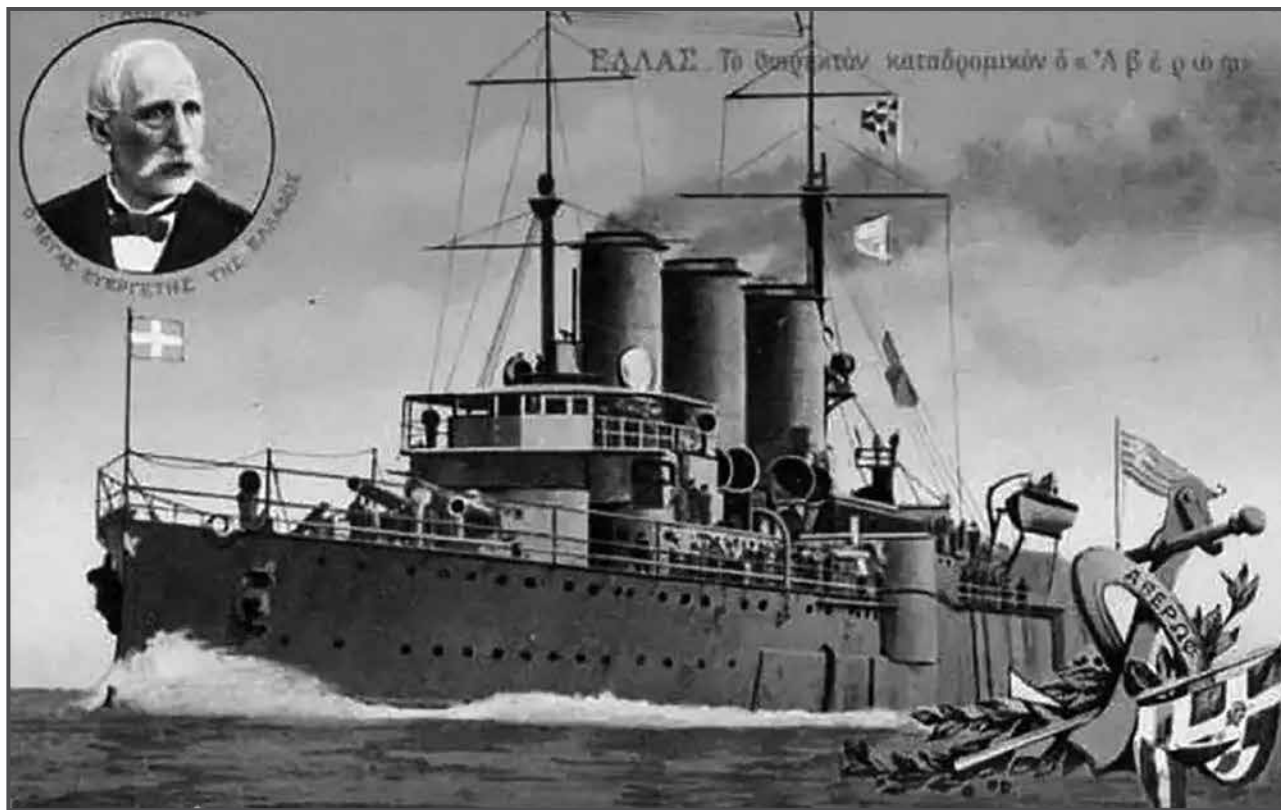
Η οργανωτική προσπάθεια της αποστολής μεταφράστηκε σε πληθώρα νομοθετημάτων, τα οποία αφορούσαν στον ιματισμό των στελεχών, τη μισθοδοσία, την εκπαίδευση, τις λιμενικές αρχές, τη ναυτική στρατολογία, την οικονομική υπηρεσία, τη σύνταξη σηματολογίου, τον Γενικό Οργανισμό των πληρωμάτων του Στόλου, τη σύσταση Ναυτικού Νοσοκομείου, τη μισθοδοσία των τεχνιτών των συνεργείων του εργοστασίου του Ναυστάθμου, την κατάσταση των υπαξιωματικών κ.λπ.

Ο εκσυγχρονισμός του Στόλου

Κατά την διάρκεια αυτής της περιόδου το Πολεμικό Ναυτικό πραγματοποίησε ένα μεγάλο εξοπλιστικό πρόγραμμα, με το οποίο εντάχθηκε στα σύγχρονα Ναυτικά του κόσμου, ενώ παράλληλα δόθηκε στην Ελλάδα ένα εξαιρετικό στρατηγικό πλεονέκτημα απέναντι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, αλλά και απέναντι στα λοιπά βαλκανικά κράτη.

Το πρόγραμμα περιελάμβανε ναυπηγήσεις όλων των ειδών των πλοίων. Από κανονιοφόρους, τορπιλοβόλα και ναρκοθέτιδες (τορπιλοθέτιδες ονομάζονταν τότε), μέχρι υποβρύχια, αντιτορπιλικά και θωρηκτά. Κορωνίδα του εξοπλιστικού προγράμματος βέβαια υπήρξε η αγορά του θωρακισμένου καταδρομικού (Θ/Κ) «Γεώργιος Άβέρωφ» που έδωσε οριστικά το πλεονέκτημα στο Αιγαίο στο ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό. Να σημειωθεί ότι η κυριαρχία των Ελλήνων στο Αιγαίο έγινε πραγματικότητα όχι μόνο λόγω των νέων πολεμικών πλοίων (το Οθωμανικό Ναυτικό διατηρούσε την

υπεροπλία) αλλά και λόγω της ναυτοσύνης των Ελλήνων αξιωματικών και πληρωμάτων.

Το «Γεώργιος Αβέρωφ» αγοράστηκε στις 30 Νοεμβρίου του 1909. Ήταν το τρίτο της ίδιας σειράς με τα Pisa και Amalfi που ναυπήγησε ο οίκος Orlando στο Λιβόρνο για το Ιταλικό Ναυτικό. Ο Αβέρωφ παραλήφθηκε από τον πλοίαρχο Ι. Δαμιανό και αμέσως έπλευσε για το Πόρτσμουθ για να συμμετάσχει στις εορτές στέψης του βασιλέως της Αγγλίας Γεωργίου Ε'. Προσάρραξε όμως σε αβαθή, λόγω ομίχλης, και αναγκάστηκε να δεξαμενιστεί. Τότε δημιουργήθηκαν κρούσματα απειθαρχίας στο πλοίο με αποτέλεσμα ο κυβερνήτης να αντικατασταθεί με εντολή του Υπουργείου Ναυτικών από τον πλοίαρχο τότε, Παύλο Κουντουριώτη. Ο Αβέρωφ έφθασε στο Φάληρο την 1η Σεπτεμβρίου του 1911 και έτυχε ενθουσιώδους υποδοχής από τον ελληνικό λαό. Ήταν πραγματικά ένα τεχνολογικό επίτευγμα της εποχής του, που θα έγερνε καθοριστικά την πλάστιγγα υπέρ του ελληνικού Ναυτικού στον αγώνα του για την απελευθέρωση του Αιγαίου.

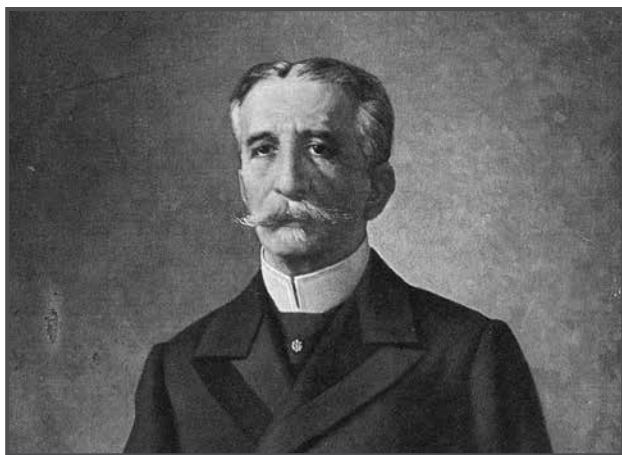
Το 1880, ναυπηγήθηκαν στη Γαλλία τέσσερις κανονιοφόροι, που έφεραν τις ακόλουθες ονομασίες: Μυκάλη, Σφακτηρία, Ναυπακτία και Άμβρακία, αλλά αμέσως μετονομάστηκαν σε Κανονιοφόρους Α, Β, Γ και Δ. Το 1881, ναυπηγήθηκαν στην Αγγλία οι ατμοβάριδες Άκτιον και Άμβρακία. Το ίδιο έτος αγοράστηκαν από την Αγγλία οι τορπιλοθέτιδες Αιγιαλεία, Μονεμβασιά και Ναυπλία. Στα ναυπηγεία Yarrow της Αγγλίας μετα-

ξύ των ετών 1881-1883, ναυπηγήθηκαν τα τορπιλοβόλα Κύπρος, Κως, Μυτιλήνη, Ρόδος, Σάμος και Χίος, τα οποία αρχικά δεν διέθεταν τορπιλοσωλήνες, αλλά απέκτησαν αργότερα στην Ελλάδα. Ειδικά στα Σάμος και Χίος, τοποθετήθηκαν στο Fiume. Το 1881, αγοράστηκε από την Αγγλία το τορπιλοβόλο Ίωνία, που ήταν το πρώτο που διέθετε πλευρικούς τορπιλοσωλήνες.

Το 1885, ναυπηγήθηκαν και οι τέσσερις ατμομυδροδρόμνες Εύρωτας, Άχελώος, Άλφειός και Πηνειός που όλα μαζί αναφέρονται ως Ποταμοί. Χρησίμευσαν για εκπαιδευτικούς πλόες των δοκίμων, αλλά και στις επιχειρήσεις στον Αμβρακικό. Το 1889, ναυπηγήθηκαν στη Χάβρη μετά από παραγγελία της Ελληνικής Κυβέρνησης τα θωρηκτά Σπέτσαι, Ύδρα και Ψαρά σε σχέδια και μελέτες του Γάλλου αρχιναυπηγού Dupont.

Το 1900, ιδρύεται κατά τη διάρκεια της κυβέρνησης Θεοτόκη, το Ταμείο Εθνικού Στόλου (ΤΕΣ), το οποίο θα αναλάβει τη συγκέντρωση των κληροδοτημάτων και προσφορών για το Πολεμικό Ναυτικό, με σκοπό τη ναυπήγηση νέων μονάδων του Ελληνικού Στόλου. Η προσφορά του υπήρξε κεφαλαιώδης.

Την περίοδο 1900 – 1905, δυστυχώς, επήλθε ένας αδικαιολόγητος εφησυχασμός και αναστολή των εξοπλισμών. Όταν όμως έγινε γνωστό ότι η Οθωμανική Αυτοκρατορία ανακαίνισε το θωρηκτό Μεσουδιέ, παρήγγειλε δύο τορπιλοβόλα, θα έθετε σε εφαρμογή την επισκευή πολλών οθωμανικών πλοίων και τέλος, παρήγγειλε και τρία ελαφρά καταδρομικά (Χαμηδιέ, Με-

Ο Γεώργιος Θεοτόκης. Προσπάθησε να συνεχίσει το τρικουπικό έργο αλλά δεν διέθετε το πολιτικό ανάστημα του Τρικουπή.

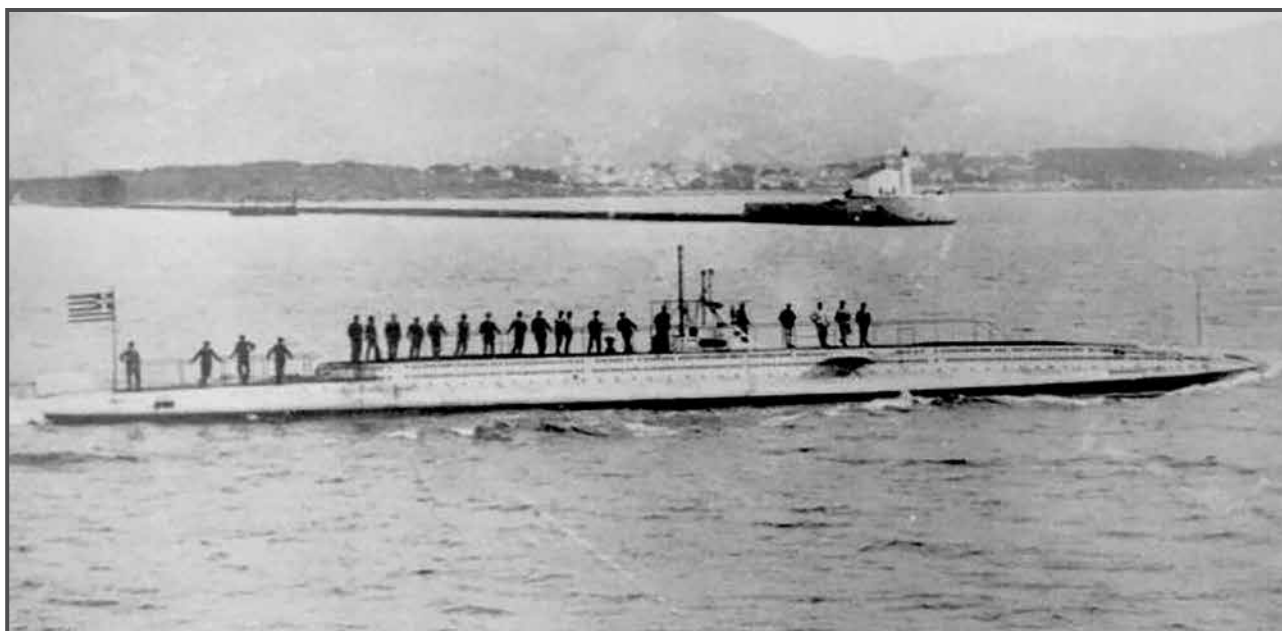
τζητιέ και Δράμα-το τελευταίο δεν παραδόθηκε), στην Αθήνα σήμανε συναγερμός. Έτσι, κατά τα έτη 1905-1907, η Ελλάδα προέβη σε αγορά τεσσάρων αντιτορπιλικών από τα Ναυπηγεία Yarrow της Αγγλίας με χρήματα του Ταμείου Εθνικού Στόλου (Θύελλα, Λόγγη, Ναυκρατούσα, Σφενδόνη) και άλλα τέσσερα από τα ναυπηγεία Vulcan του Στετίνου, σημερινό Στέτσιν της Πολωνίας (Βέλος, Δόξα, Νίκη και Ασπίς).

Παράλληλα, το καλοκαίρι του 1907 με πρωτοβουλία του βασιλέως Γεωργίου, ζητήθηκε από τον απόστρατο ναύαρχο Ε. Φουρνιέ να υποβάλει πρόγραμμα οργάνωσης του Πολεμικού Ναυτικού. Το πρόγραμμα έδινε μεγάλη προτεραιότητα στο όπλο της τορπίλης. Προέβλεπε την απόκτηση δέκα υποβρυχίων με προοπτική για αύξηση του αριθμού, τη δημιουργία ναυπηγείων

για υποβρύχια, τη ναυπήγηση τεσσάρων ελαφρών καταδρομικών μεγάλης ταχύτητας και δώδεκα ταχέων αντιτορπιλικών. Για θωρηκτά δεν γινόταν λόγος λόγω του υψηλού τους κόστους. Το πρόγραμμα όμως αυτό δεν το υιοθέτησε ούτε η ελληνική κυβέρνηση ούτε η ελληνική κοινή γνώμη.

Η διάθεση εκσυγχρονισμού και πρωτοπορίας οδήγησε την ελληνική κυβέρνηση στο να αγοράσει και το πρώτο υποβρύχιο το Nordenfelt 1 σε σχέδια του Άγγλου George Garrett και του Σουηδού Thorsten Nordenfelt. Το υποβρύχιο αγοράστηκε από την ελληνική κυβέρνηση τον Δεκέμβριο του 1885 και έφθασε αποσυναρμολογημένο στον Πειραιά στις 13 Ιανουαρίου του 1886. Η συναρμολόγησή του αποτέλεσε έργο του αμερικανικού μηχανουργείου McDowal and Barbour. Εντούτοις στις δοκιμές που ακολούθησαν, το υποβρύχιο δεν κρίθηκε αξιόπλοο, έτσι έμεινε εντελώς ακρησιμοποιήτο στην Ακτή του Φαλήρου μέχρι το 1901, οπότε μεταφέρθηκε για διάλυση. Παρόλα αυτά το Πολεμικό Ναυτικό επανήλθε στο θέμα των υποβρυχίων με την παραγγελία από τη Γαλλία το 1910 δύο υποβρυχίων που ονομάστηκαν Δελφίν και Ξιφίας. Το Δελφίν κατέφθασε στον Ναύσταθμο Σαλαμίνας μόλις στις 5 Οκτωβρίου του 1912 και αποφασίστηκε ο άμεσος πλους του στο ορμητήριο του Μούδρου όπου ναυλοχούσε ο Ελληνικός Στόλος, γιατί ήδη είχε ξεκινήσει ο Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος. Το Ξιφίας παρελήφθη τον Μάρτιο του 1913 και δεν έλαβε μέρος στις επιχειρήσεις των Βαλκανικών πολέμων. ■

<https://methormisakathektou.blog>

Το υποβρύχιο «Δελφίν» (Ναυτικό Μουσείο της Ελλάδος).

Η μάχη του Πετσόβου (3-8 Ιουλίου 1913)

Του αιμηνήστου **Σαράντου Ι. Καργάκου** Ιστορικού, Συγγραφέως

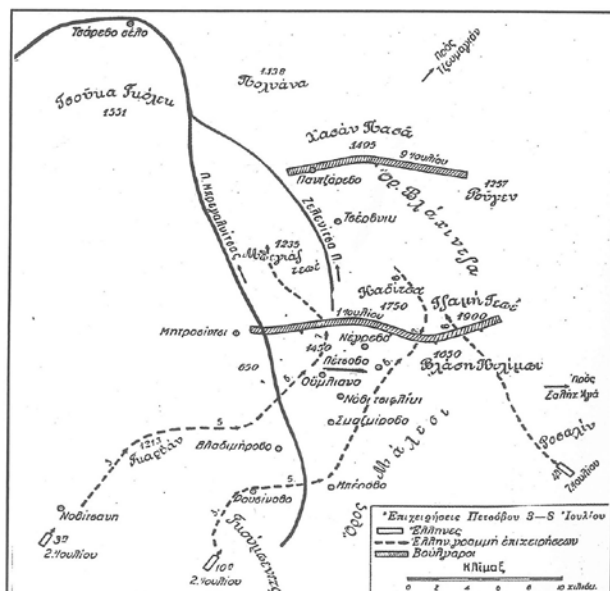
Οι μάχες που δόθηκαν στο Πέτσοβο στις αρχές Ιουλίου 1913, παρότι ήσαν πολυήμερες και πολυαίμακτες και εν πολλοίς καθοριστικές για την έκβαση του ελληνοβουλγαρικού πολέμου, είναι εντελώς άγνωστες ή ατελώς γνωστές στο ελληνικό αναγνωστικό κοινό. Σημειώνουμε, για τα άπειρα θύματα των άπειρων μεταρρυθμίσεων του υπουργείου παιδείας, ότι το Πέτσοβο είναι πόλη της άλλοτε Γιουγκοσλαβίας κοντά στα σύνορα με τη Βουλγαρία και βρίσκεται ανατολικά του Ιστίπ και δυτικά των στενών της Κρέσνας. Η πόλη αυτή είχε δώσει το όνομά της σε μια στενωπό που περνά μέσα από τα βουνά Βλάχιντζα και Μάλεσι. Η στενωπός αυτή έχει μεγάλη στρατιωτική σημασία, διότι αποτελεί τη μόνη δίοδο από τα ΝΔ, δηλαδή από το Ιστίπ και την Ραδοβίτσα, όπου η πεδιάδα της Στρώμνιτσας, και από τα βορειοδυτικά, όπου το Τσάρεβο και η Άνω Βρεγαλίτσα, προς την κοιλάδα του Στρυμόνα. Δηλαδή τρεις βόρειες περιοχές για να επικοινωνήσουν με την κοιλάδα του Στρυμόνα, που τους έδινε έξοδο προς Ν., είχαν μίαν και μόνη δίοδο, αυτή του Πετσόβου. Από το στενό αυτό ήταν υποχρεωμένος να διέλθει και ο πορευόμενος προς Γενίκιοϊ ή προς Τζουμαγιά ελληνικός στρατός.

Μέχρι τους Βαλκανικούς πολέμους η διάβαση της στενωπού αυτής γινόταν μέσω μιας δύσβατης ημιονικής οδού. Όταν άρχισε ο Α΄ Βαλκανικός πόλεμος, την φύλα-

ξη ανέλαβαν ολιγάριθμα τμήματα τουρκικού στρατού, για να εμποδίσουν την προέλαση προς Ν. των Βουλγάρων. Αλλά μία σωστή, από στρατιωτική άποψη, κάλυψη του στενού προϋποθέτει οχύρωση και επάνδρωση των πέριξ αυτού βουνών που τα περισσότερα ξεπερνούν τα 1.500 μέτρα (Καδίτσα, Βλάση Κολύμπι, Τζαμί τεπέ' το τελευταίο έχει ύψος 1.500 μ.). Οι Τούρκοι όχι μόνον δεν επάνδρωσαν το στενό και τα γύρω βουνά επαρκώς αλλά απέσυραν και τα υπάρχοντα τμήματα για να θωρακίσουν το Κουμάνοβο, όπου γινόταν η μεγάλη μάχη με τους Σέρβους. Λίγο μετά, στα τμήματα τουρκικού στρατού απέμειναν, είχαν κι αυτά εσπευσμένα μεταφερθεί στα Γιαννιτσά για να συμμετάσχουν στη μάχη εναντίον των Ελλήνων. Έτσι η 7η βουλγαρική μεραρχία του Θεοδωρώφ πέρασε στις 14 Οκτωβρίου 1912 ακωλύτως το στενό.

Όταν άρχισε ο ελληνοβουλγαρικός πόλεμος την επόμενη χρονιά, οι Βούλγαροι, ευρισκόμενοι παντού σε υποχώρηση, θέλησαν να κρατήσουν υπό τον έλεγχό τους το στενό του Πετσόβου και γι' αυτό τοποθέτησαν στα γύρω από αυτό βουνά 15 τάγματα, προερχόμενα από την 6η μεραρχία του στρατηγού Τάνεφ. Πρόθεσή τους ήταν, κρατώντας το στενό, να επιβραδύνουν την προς Β. προέλαση των Ελλήνων. Οι «Έλληνες, αφού είχαν ήδη καταλάβει την πεδιάδα της Στρώμνιτσας, είχαν την πρόθεση, μέσω της κοιλάδος του Στρυμόνος, να προωθηθούν προς την διάβαση της Δούπνιτσας. Για να φθάσουν εκεί, έπρεπε πρώτα να περάσουν από το καλά φυλασσόμενο τώρα στενό του Πετσόβου.

Σύμφωνα με τη διαταγή του Γενικού Στρατηγείου τη διάνοιξη του στενού θα επιχειρούσαν δύο μεραρχίες: η III υπό τον στρατηγό Δαμιανό και η Χ υπό τον συν/χη Λέων Παρασκευόπουλο. Οι δύο μεραρχίες αποτέλεσαν τμήμα στρατιάς υπό την διεύθυνση του Δαμιανού. Η προώθηση προς Β. άρχισε στις 2 Ιουλίου. Το βράδυ η III μεραρχία είχε φθάσει ως τη Νοβίτσανη και η Χ μέχρι τα υψώματα του Γκούμπερνετς. Παρά την απόσταση, υπήρχε μεταξύ τους επαφή. Την επομένη τμήμα της III μεραρχίας διατάχθηκε να προχωρήσει μέχρι τη γραμμή Μπέροβο-Βλαδμήροβο. Από το χρονικό αυτό σημείο αρχίζουν οι συγκρούσεις με τους Βουλγάρους που είχαν σχηματίσει δύο βασικές οχυρωματικές γραμμές: η πρώτη ήταν βορειότερα από το Πέτσοβο και ξεκινούσε από το Μητροσίτσι κι έφθανε ως το βουνό Τζαμί τεπέ. Η δεύτερη, αρκετά πιο πίσω, ξεκινούσε από το Παντζάρεβο κι έφθα-

νε ως το βουνό Ρούγεν (υψόμ. 1.257 μ.).

Την 3η Ιουλίου άρχισε η επίθεση των δύο ελληνικών μεραρχιών χωρίς να επιτευχθεί πλήρως ο αντικειμενικός σκοπός, διότι η Χ μεραρχία αντιμετώπισε ισχυρότατη αντίσταση στη γραμμή Ρουσίνοβο Γκαρβάν και παρότι η διαταγή του Στρατηγείου ήταν κατηγορηματική για περαιτέρω προέλαση, οι δύο μεραρχίες με απόφαση των δικών τους διοικητών είχαν την πρόθεση να παραμείνουν στις θέσεις τους, λόγω της αριθμητικής αλλά και οχυρωτικής υπεροχής των Βουλγάρων. Κρατήθηκαν σε αναμονή ενισχύσεων όλη την επόμενη ημέρα (4 Ιουλίου). Την ημέρα αυτή το Γενικό Στρατηγείο ειδοποίησε το τμήμα Στρατιάς ότι η βοήθεια θα ερχόταν από το Β. Συγκεκριμένα, σέρβικος στρατός θα εξορμούσε από το Τσάρεβο Σέλο και θα κατελάμβανε το όρος Τσούκα Γκόλεκ (υψ. 1.531 μ.) που βρίσκεται στα νώτα της δεύτερης αμυντικής γραμμής των Βουλγάρων. Παράλληλα, μια σέρβικη ταξιαρχία ιππικού θα έσπευδε να ενωθεί με την αριστερή πτέρυγα των Ελλήνων (III μεραρχία). Οι Σέρβοι όχι μόνον δεν προσέφεραν την προσδοκώμενη βοήθεια, αλλά απεναντίας ζήτησαν από τους Έλληνες συνδρομή. Ωστόσο, το Στρατηγείο έστειλε διαταγή να καταληφθεί εντός της 5ης Ιουλίου η γραμμή Μπέροβο Βλαδιμήροβο.

Στις 5 Ιουλίου οι δύο μεραρχίες προχώρησαν με μεγαλύτερη άνεση, διότι οι Βούλγαροι δεν παρουσίασαν ισχυρή αντίσταση, τουλάχιστον στις προκεχωρημένες θέσεις. Συγκέντρωσαν όλες τις δυνάμεις τους στην άμυντική γραμμή που βρίσκεται πίσω από το Πέτσοβο. Το Γενικό Στρατηγείο όρισε για την επομένη ως αντικειμενικό σκοπό της μεν Χ μεραρχίας την προχώρηση μέχρι το Πέτσοβο, της δε III το Ούμλιανο που βρίσκεται αριστερά του Πετσόβου αλλά πιο χαμηλά. Η Χ μεραρχία έδωσε στις 6 Ιουλίου σκληρότατες μάχες. Ναι μεν η προχώρηση έως το Πέτσοβο υπήρξε ομαλή και στις 4 μ.μ. το χωριό είχε καταληφθεί, αλλά η επακολουθήσασα επίθεση εναντίον των υψωμάτων του Νέγρεβου (πίσω από το Πέτσοβο) συνάντησε ισχυρή αντίσταση και όχι μόνον αυτό: στις 5 μ.μ. βουλγαρικά τμήματα που ξεκίνησαν από την Καδίτσα και πορεύθηκαν μέσα από μια χαράδρα, έκαναν αντεπίθεση και έφεραν σε δύσκολη θέση την Χ μεραρχία, η οποία είχε ελάχιστες διαθέσιμες δυνάμεις. Παρά τούτο, κράτησε τις θέσεις που είχε καταλάβει και απώθησε τους επιτιθέμενους Βουλγάρους ως το ύψωμα 1750, που βρίσκεται μπροστά από την Καδίτσα.

Η III μεραρχία την ίδια ημέρα δέχθηκε ισχυρή βουλγαρική επίθεση στο δεξιό της πλευρό που ήταν ακόμη ακάλυπτο, καθότι η Χ μεραρχία δεν είχε φθάσει στο ίδιο ύψος με αυτή. Το βουλγαρικό πυροβολικό, που ήταν τοποθετημένο στο Σμαζμίροβο μπορούσε ανενόχλητο να βάλλει εναντίον της και να την φέρει σε δύσκολη θέση. Από αυτό θέλησε να επωφεληθεί η βουλγαρική διοίκηση που το απόγευμα εξαπέλυσε ισχυρή αντεπίθεση με πε-

ζικά τμήματα, τα οποία η μεραρχία απέκρουσε στο Νόβι τσιφλίκ και επί πλέον προχώρησε ως το Ούμλιανο. Οι Βούλγαροι, ύστερα από τη δυσμενή γι' αυτούς τροπή των πρώτων μαχών, υποχώρησαν προς τα υψώματα 1450 και 1750. Ανάμεσά τους υπήρχε μια πλατειά κοιλάδα και αυτό υποχρέωσε τις δύο ελληνικές μεραρχίες να ακολουθήσουν αποκλίνουσες κατευθύνσεις κατά την κύρια επιθετική τους ενέργεια.

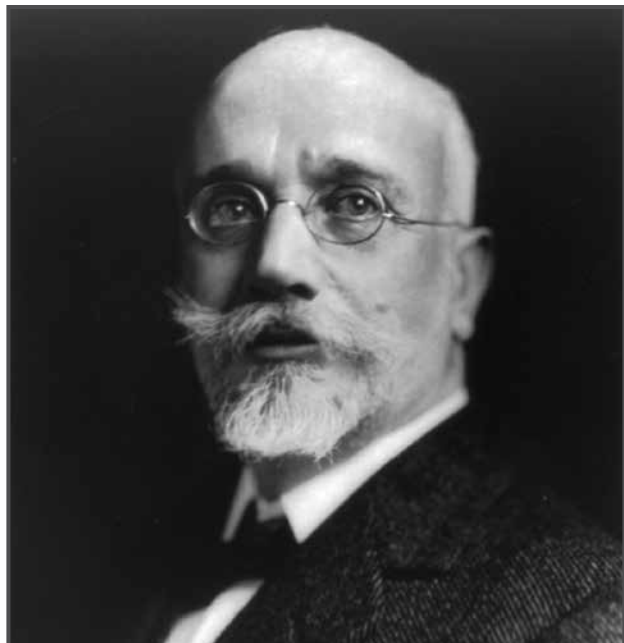
Αυτή εκδηλώθηκε στις 7 Ιουλίου και στρεφόταν κατά της πρώτης και κύριας αμυντικής γραμμής των Βουλγάρων. Η Χ μεραρχία άρχισε την επίθεση ενωρίς για να έπωφεληθεί από την πρωινή ομίχλη. Έτσι πλησίασε τις βουλγαρικές θέσεις χωρίς να γίνει αντιληπτή, αλλά κατά τις 9 η ομίχλη διαλύθηκε και τα προκεχωρημένα τμήματα έγιναν αντιληπτά και δέχθηκαν καταγιστικά πυρά από το βουλγαρικό πεζικό και πυροβολικό, οπότε τα τμήματα αυτά αναγκάστηκαν ν' ανακόψουν την προέλασή τους και να σταθούν σε μια απόσταση 400 μέτρων από τις εχθρικές θέσεις. Από τη δύσκολη αυτή θέση έβγαλε τις μονάδες της μεραρχίας ο αντ/χης Κωνσταντινόπουλος που με δική του πρωτοβουλία απέστειλε μερικούς λόχους προς τη δεξιά πλευρά των Βουλγάρων αλλά με τρόπο παραπλανητικό ώστε να νομισθεί ότι η κίνηση αυτή αποσκοπεί στην υπερκέραση των βουλγαρικών θέσεων. Οι Βούλγαροι καταπτοήθηκαν από τον ελιγμό αυτό και έφυγαν εσπευσμένα προς την οδό που φέρνει στο Σαλήχ αγά.

Εν τώ μεταξύ η III μεραρχία κατέλαβε το ύψωμα 1450 και παρ' όλες τις βουλγαρικές αντεπιθέσεις κατόρθωσε να κρατηθεί πάνω στην οχυρή και δεσπόζουσα αυτή θέση. Έτσι, όταν έφθασε το βράδυ, μόνον το δεξιό πλευρό των Βουλγάρων αντιστεκόταν αλλά και αυτό ασθενώς. Όλη η υπόλοιπη γραμμή είχε περιέλθει στην κατοχή των Ελλήνων. Ωστόσο, ο πόλεμος δεν είχε τελειώσει. Οι Βούλγαροι στη διάρκεια της νύκτας έλαβαν ενισχύσεις σε πεζικό και πυροβολικό τις οποίες απέσπασαν από το μέτωπο του Τσάρεβο Σέλο όπου είχαν τοποθετηθεί προς αναχαίτιση των Σέρβων. Αλλά επειδή αυτοί, όπως είπαμε, δεν εξεδήλωσαν καμιά επιθετική ενέργεια, μεγάλο μέρος των βουλγαρικών δυνάμεων διοχετεύθηκε προς Ν., για την αναχαίτιση των Ελλήνων.

Ήταν, όμως, αργά. Στις 7 Ιουλίου έκανε την εμφάνισή της η IV μεραρχία υπό τον υποστράτηγο Μοσχόπουλο,¹ που επιτέθηκε εναντίον του υψώματος Ροσαλίν, το οποίο κατείχαν δύο βουλγαρικά συντάγματα της 10ης μερα-

1 Ο στρατηγός Κωνσταντίνος Μοσχόπουλος γεννήθηκε στην ΚΠολη το 1854. Απόφοιτος της Σχολής Ευελπίδων, συμμετείχε στους πολέμους του 1897 και του 1912-1913 (Διοικητής της IV μεραρχίας). Έπειτα έγινε διοικητής του 3ου Σ. Στρατού με έδρα την Θεσσαλονίκη. Το 1916 διορίστηκε αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Στρατού και το 1917 τοποθετήθηκε στρατιωτικός διοικητής Ηπείρου και Κέρκυρας. Αποστρατεύθηκε το 1920.

Ο Πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος
(Διεύθυνε την διπλωματική μάχη)

χίας. Το ύψωμα κυριεύθηκε και τα συντάγματα υποχώρησαν προς το Τζαμί τεπέ. Την επομένη, 8 Ιουλίου, το Γενικό Στρατηγείο διέταξε τις III και Χ μεραρχίες να συνεχίσουν την προέλασή τους προς το Παντζάρεβο, ενώ η IV μεραρχία που είχε ενσωματωθεί στη Στρατιά Δαμιανού, μέσω του Τζαμί τεπέ, όφειλε να πορευθεί προς την Πολιάνα, επιτιθέμενη πλαγιομετωπικά κατά του αριστερού των Βουλγάρων. Στο κρίσιμο αυτό σημείο των συγκρούσεων οι Σέρβοι, που θα μπορούσαν να ανακουφίσουν τα επί τετραήμερο μαχόμενα αδιαλείπτως ελληνικά τμήματα με το να επιτεθούν από τα νότια, αθέτησαν την υπόσχεσή τους όχι από δολιότητα. Δέχονταν τις ημέρες αυτές ισχυρές βουλγαρικές επιθέσεις στη θέση Τσούκα Γκόλεκ.

Η 8η Ιουλίου είναι η τελευταία ημέρα των «επιχειρήσεων του Πετσόβου». Η Χ μεραρχία κατευθύνθηκε προς το Τσέρβνικ, αλλ' όταν προχώρησε πιο πέρα από την Καδίτσα, συνάντησε ισχυρή αντίσταση. Μια πληροφορία, ότι βουλγαρικές φάλαγγες κατέρχονται από το Χασάν πασά, προκάλεσε ένα μούδιασμα κι έτσι η μεραρχία δεν τόλμησε να προχωρήσει βαθύτερα διανυκτέρευσε, για λόγους ασφαλείας, εκεί όπου είχε σταματήσει. Η III μεραρχία διενήργησε διπλή επίθεση που ήταν συνδυασμός αμέσου και εμμέσου προσπελάσεως. Ένα τμήμα της επιτέθηκε μετωπικά και ένα άλλο πλευρικά προς το Μπεγιάζ τεπέ. Τα αποτελέσματα ήσαν άμεσα. Οι Βούλγαροι, φοβούμενοι μήπως κυκλωθούν, «το έβαλαν στα πόδια». Όταν ανασυγκροτήθηκαν κάπου βορειότερα και επανήλθαν, για ν' ανακτήσουν τις απολεσθείσες θέσεις τους, ήταν αργά. Οι Έλληνες είχαν στερεωθεί και η θέση που κατείχαν δεν μπορούσε να κλονισθεί. Την ίδια ημέρα η

Ο Βασιλιάς Κωνσταντίνος
(Διεύθυνε την στρατιωτική μάχη)

IV μεραρχία εξεπλήρωσε κι αυτή την αποστολή της, φθάνοντας ως το ύψωμα 1900 του Τζαμί τεπέ.

Η 9 Ιουλίου βρήκε τους Βουλγάρους συγκεντρωμένους πίσω από τη δεύτερη οχυρωματική γραμμή του Παντζάρεβο. Εναντίον αυτής οι Έλληνες διεξήγαγαν νέες επιχειρήσεις που είναι γνωστές ως «Επιχειρήσεις του Χασάν πασά» και οι οποίες κράτησαν ως την ημέρα της ανακωχής (18 Ιουλίου 1913).

Εν τω μεταξύ ο πρωθυπουργός Ελευθ. Βενιζέλος που έγινε αποδέκτης ρωσικών προτάσεων για τερματισμό των εχθροπραξιών, εισηγήθηκε στον Κωνσταντίνο να δεχθεί τη σύναψη ανακωχής, αλλά χωρίς την πρόταση αυτή να την επιβάλλει διατακτικά. Κατανοούσε ότι πρόκειται για ζήτημα αποκλειστικά στρατιωτικό.

«Ο Βασιλιάς όμως, γράφει η Ιστορία του ΓΕΣ, επιδιώκοντας πληρέστερη επιβολή επί της Βουλγαρίας, επέμενε στη συνέχιση των επιχειρήσεων μέχρι την υπογραφή προκαταρκτικής ειρήνης. Παράλληλα, αφού πληροφορήσε στις 23.00 της 11ης Ιουλίου το Σερβικό Γενικό Στρατηγείο για την τακτική κατάσταση στο ελληνικό μέτωπο, διέταξε το Τμήμα Στρατιάς του Αριστερού να συνεχίσει το ταχύτερο προς το ύψωμα Τσούκα Γκόλεκ και το χ(ωριό) Τσάρεβο Σέλο, την Ομάδα Κέντρου να επιτεθεί και να καταλάβει τη γραμμή ύψωμα Τρέσκοβο - χωριό Ουράνοβο και την VII μεραρχία να επισπεύσει την προέλασή της προς το χ(ωριό) Σιμιτλή» (όπ. π., σ. 235). ■

Απόσπασμα από το βιβλίο του Σαράντου Ι. Καργάκου, «Η ΕΛΛΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ (1912-1913)», Αθήνα 2012, σσ. 272-281, Εκδόσεις Σιδέρης.

Συμμετοχή Κορβέτας ΚΡΙΕΖΗΣ στις αποβατικές επιχειρήσεις στη Β. Γαλλία, 6 Ιουνίου 1944

Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού, Τμήμα Ναυτικής Ιστορίας και Περιοδικών

Από τις σημαντικότερες επιχειρήσεις του Β' Παγκοσμίου Πολέμου αποτελεί η αποβατική επιχείρηση στις ακτές της Β. Γαλλίας τον Ιούνιο του 1944. Εφέτος, μάλιστα, συμπληρώθηκαν 80 χρόνια από τη διεξαγωγή της και οι εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν προσέλαβαν την ανάλογη σπουδαιότητα. Η επιχείρηση αυτή σηματοδότησε την ανατροπή των δυνάμεων των χωρών του Άξονα και αντίστοιχα την επικράτηση των συμμαχικών δυνάμεων. Στην επιχείρηση αυτή συμμετείχαν και πλοία του Πολεμικού Ναυτικού αναλαμβάνοντας σημαντικό ρόλο, όπως φαίνεται

και από τα σχετικά ιστορικά τεκμήρια.

Τα κείμενα που ακολουθούν αποτελούν απόσπασμα από το «Ημερολόγιο Πολέμου GEN 1940-1944» και αναφέρονται στη συμμετοχή της Κορβέτας «ΚΡΙΕΖΗΣ» στις αποβατικές επιχειρήσεις στη Νορμανδία. Από το Πολεμικό Ναυτικό συμμετείχε επίσης, στις επιχειρήσεις και η Κορβέτα «ΤΟΜΠΑΖΗΣ». Οι Κυβερνήτες των Πολεμικών Πλοίων ήταν οι Πλωτάρχες, Δημήτριος Κιοσσές και Γεώργιος Παναγιωτόπουλος, αντίστοιχα. Οι φωτογραφίες που συνοδεύουν το κείμενο ανήκουν στο φωτογραφικό αρχείο της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού (Υ.Ι.Ν.).

Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού - 535004

Η Κορβέτα «ΚΡΙΕΖΗΣ» κατά τη δράση του στον Β' ΠΠ.

Η Κορβέτα «ΚΡΙΕΖΗΣ» σε εν πλω δραστηριότητα κατά τον Β' ΠΠ.

Η Κορβέτα «ΚΡΙΕΖΗΣ» κατά τις επιχειρήσεις στη Νορμανδία.

ΤΡΙΤΗ 6η 'Ιουνίου

β.- Συμμετοχή Κορβέττας ΚΡΙΕΖΗΣ
εις τας άποβατικάς έπιχειρήσεις
Β. ΓΑΛΛΙΑΣ.

1.- Ός αναφέρει εις τήν ένθεσιν ΠΕΙΡΑΓΜΕΝΩΝ Στόλου 1944 ό άντ/χος Π. ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ, ή Κορβέττα ΚΡΙΕΖΗΣ έλαβε μέρος εις τας άποβατικάς έπιχειρήσεις Βορρείου ΓΑΛΛΙΑΣ (όρα 6.6.44.-/α.-/) ως συνοδόν νηοποικίων κατευθυνόμενων προς τας περιοχάς άποβάσεων και ως πλοϊον προστασίας τών εις τό προγεφύρωμα κινουμένων πλοίων.

2. Ό ΚΡΙΕΖΗΣ αναφέρει εις τό ύπ'άρ. 48 'Ιστοριόν πλοΐ ότι ή ύπ'άρ. X/0927/37 διαταγή του 'Αρχηγού τών συμμαχικών έπιστρατευτικών Δυνάμεων Ναυάρχου SIR BERTRAM RAMSEY ανέφερε ότι τό πλοϊον θά συμμετείχε εις τας Ναυτικάς Δυνάμεις της έπιχειρήσεως άποβάσεως εις Β. ΓΑΛΛΙΑΝ άποσκόπμενον εις τήν Ναυτιήν Διοίησιν της EASTER NAVAL TASK FORCE υπό τόν άντιν/χον P.L. VIAN και ειδικώτερον εις τήν Ναυτιήν Διοίησιν της FORCE "G" υπό τόν Κορμοδωρον C.E. DOUGLAS PENNANT.

3. Κατά τό αύτό 'Ιστοριόν πλοΐ, ό ΚΡΙΕΖΗΣ μετέχων συνοδείας 10 'Αμερικανικών L.S.T. μέ φορτίον αυτοκινήτων και δικύκλων ως και Πεζικοΐ της 50ης Βρεττανικής Μεραρχίας απέπλευσε έν WEST SOLENT τήν 16 25 της 5/6 και διά διαφόρων στιγμάτων έπλευσε μετά της

ὡς ἄνω συνοδευομένης νηοκομπῆς ἣτις ἀπατέλει τὸ ASSAULT GROUP τῆς Νο 17, εἰς τὸν προορισμόν του, τὸ κατικτήριον σημεῖον ἅμα τῇ ἀφίξει εἰς τὸ ὁποῖον ὑψώθη μικρὸς σημαυστολισμὸς καὶ πᾶ πληρώματα ἐτέθησαν εἰς θέσεις μάχης.

4. Μετὰ τὸν εἰς τὸ κατικτήριον σημεῖον κατάπλου τῆς νηοκομπῆς, αὐτὴ καφηθῆναι εἰς στίγμα Φ 49 26,5 Β καὶ Λ 00 31,2 Δ χωρὶς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πλοῦ καὶ παρά τὰς ἀκτὰς νὰ συναντήσῃ ἐχθρικὴ ἐνέργειαν. Ἐκεῖθεν ὁ ΚΡΙΕΖΗΣ ἐπέλευσε πρὸς σημεῖον ΗΗ ἤτοι εἰς στίγμα Φ 49 26,6 Β καὶ Λ 00 35 Δ συμφώνως διαταγῇ COM. FORCE "G" καὶ συμφώνως ταύτῃ ἐτέθη ἅμα τῷ ἐκεῖ κατάπλω του ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀντ/κοῦ H.M.S. BLANKLEY περί ὥραν II 18/6

5. Ἐκεῖθεν ὁ ΚΡΙΕΖΗΣ κατὰ τὸ ὑπ'ἀρ. 49 ἱστορικὸν πλοῦ ἀπέκλυσε αὐθημερόν καὶ περί ὥραν 22 55 μετὰ τοῦ BLANKLEY συνοδεύων νηοκομπὴν ἐν κενῶν L.S.T. τινὰ τῶν ὁποίων μετέφερον καὶ τραυματίας, εἰς SPITHEAD ὅπου καὶ κατέκλυσε τὴν II 05 τῆς 7/6.

6. Κατὰ τὸν πλοῦν τοῦτον καὶ ἀπὸ ὥρας 23 05/6.6 ἐσημάνθη ἀεροπορικὸς συναγρμὸς διαρκέσας μέχρι 00 30/7. Τὰ ἐχθρικὰ ἀεροπλάνα διήλθον ἀνωθεν τῶν νηοκομπῶν πολυβολοῦντα, ἐνῶ ἔρριπτον τὰς βόμβας των κατὰ τῶν παρά τὴν ἀκτὴν ἠγκυροβολημένων πλοίων. Τὰ συνοδὰ ἔβαλον κατὰ τῶν ἀεροσκαφῶν κατὰ διάφορα χρονικὰ διαστήματα μέχρι ὥρας 00 23/7 ὁπότε πλέον οὐδέν ἐχθρικὸν ἀεροσκάφος ὑπερίπτατο τῆς νηοκομπῆς, ἣτις ἔφθασε εἰς τὸν προορισμόν της μὲ θύματα τινὰ ἐκ τῶν πολυβολισμῶν ἀλλ' ἄνευ ἄλλης ἀπωλείας.

7. Ὁ Κριεζῆς ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον του τῆς συνοδείας νηοκομπῶν πρὸς καὶ ἀπὸ τὰς περιοχὰς ἀποβάσεως, καὶ κατὰ τὴν II 50 πῆς 13/Ἰουνίου συνοδεύων νηοκομπὴν καὶ εὐρισκόμενος εἰς στίγμα Φ 50-22 Β καὶ Λ 03 00,9 Δ, ὡς ἀναφέρει εἰς τὸ ὑπ'ἀρ. 52 ἱστορικὸν πλοῦ ἔσχε διὰ τοῦ ΑΣΔΙΚ ἐπαφὴν χαρακτηρισθεῖσαν ὡς Υ/Β. Σχετικῶς τὸ ἱστορικὸν πλοῦ ἀναφέρει,

"Εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ περιοχὴ ἦτο πλήρης ναυαγίων ἀφ'ἐ-
 "τέρου δὲ εἶχομεν κληροφορίας παρά τῶν Α.Ν. Διοικήσεων
 ΠΟΡΤΣΜΟΥΘ καὶ ΠΛΥΜΟΥΘ ὅτι ἱκανὸς ἀριθμὸς Υ/Β ἐκινεῖτο
 "ἐν ΜΑΡΧΗ. Ἐγένοντο τρεῖς ἐπιθέσεις διὰ βομβῶν καὶ τρεῖς
 "διὰ τοῦ πολυβόμβου, αἱ δὲ τελευταῖαι ἐξερράγησαν καὶ

" καί τās τρεῖς φορές, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι προσέπερυσαν ἐπί στό-
 " χου. Μετά τās ἐκκρήξεις τῶν βομβῶν τοῦ πολυβόμου, καί τās τρεῖς
 " φορές κατετηρήθησαν πολλαί φυσαλίδες, ἐκαλύφθη ἡ θάλασσα ὑπό πε-
 " τρελαίου, καί ἀνεδίδετο ἰσχυροτάτη ὀσμὴ πετρελαίου. Μετά τήν τρί-
 " τήν ἐπίθεσιν εἶδον καί συντρίμματα, ξύλα καί φελούς. Βυθομετρή-
 " σαντες διά τοῦ ἠχοβολιστικοῦ ἀνωθεν τῆς ὑποτιθεμένης θέσεως Υ/Β
 " εὗρομεν βάθος 32 ὀργυιῶν κατερχόμενον ἀποτόμως εἰς 24 καί πάλιν
 " ἀποτόμως ἐπανερχόμενον εἰς 32 ἐνφθό κλοῖτον διήνυε μόνον 50 ὑάρδ.
 " Κατά τόν Ἀξιωματικόν Α/Υ ἡ ἡχώ εἶχεν ὅλας τās ἐνδείξεις Υ/Β αἰ-
 " δέ ἀναφοραί ἐδείκνυον μικράν κίνησιν τοῦ στόχου. Ἡ ποιότης τοῦ
 " βυθοῦ - χαλίκια καί χονδρῆ ἄμμος - δέν ἐδικαιολογοῦν τήν ἐκκρη-
 " ξιν τῶν βομβῶν.
 " Αἱ ἐπιθέσεις ἀρχίσασαι τήν 11 58/13 λήξασαι τήν 14 45/13 ὅτε κα-
 " τέφθασαν καί τρία Βρεττανικά ἀντ/κά ἀναλαβόντα τήν ἔρευναν καί
 " τό ἔργον τῆς διώξεως. Εἰς ἀπόστασιν 3 μιλ. ἀπό ἡμῶν εἶχε καί τό
 " H.M.S. MOOSE JAW ἐκαφήν, ἐκτελέσαν καί τοῦτο ἐξ ἐπιθέσεις καί
 " ὡς ἀρχαιότερος τῆς συνοδείας ἔδωκε τās σχετικῆς ἀναφορῆς βάσει
 " τῶν ὁπίων κατέφθασαν τά τρία ἀντ/κά. Διατηρῶ μεγάλας ἀμφιβολί-
 " ας ἂν ἐπρόκειτο περί Υ/Β καίτοι ὅλαι αἱ ἐνδείξεις συνηγόρουσ πε-
 " ρί τούτου. Πάντως ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἡ ἐπίθεσις ἐγένετο διότι ὁστό-
 " χος εἶχε ὅλα τὰ χαρακτηριστικῆ βραδέως κινουμένου Υ/Β.

Η Κορβέτα «ΚΡΙΕΖΗΣ» κατά τις επιχειρήσεις στη Νορμανδία.

Πόνος ασκητικός

Του Ναυάρχου ε.α. **Χρήστου Λυμπέρη** ΠΝ
Επίτιμου Αρχηγού Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας (Α/ΓΕΕΘΑ)

«Ο πόνος είναι η οδός που διαλέγουν οι θεοί
για να σταλάξουν το μάθος στον άνθρωπο»
Αισχύλος

Πόνος, φόβος και θάνατος ακολουθούν τη ζωή μας. Και τις τρεις αυτές καταστάσεις καλείται ο άνθρωπος να τις σηκώσει μόνος του.

Η δοκιμασία του πόνου γίνεται για τον καθένα προσωπική του υπόθεση.

Ακόμη και η μάνα μας δεν μπορεί να πάρει επάνω της ένα μέρος του δικού μας πόνου. Στον δραματικό διάλογο¹ του Οδυσσέα με τη μάνα του Αντίκλεια (Οδ. λ. 150-203) αποτυπώνεται ο πόνος της μάνας για την περιπέτεια του γιου της στα ξένα, που την έστειλε στον Άδη. Η συνάντηση των δύο ψυχών γίνεται στον Άδη.

Ο πόνος λειτουργεί σαν φίλτρο διήθησης, απόρριψης του περιττού. Ο άνθρωπος που πονάει κρατάει το τελείως αναγκαίο, γίνεται πιο ουσιαστικός στις επιλογές του, τις προτιμήσεις και τις επαφές του.

Όταν επισκεπτόμεθα πονεμένο άνθρωπο και τον φορτώνουμε με περιττά τον ταλαιπωρούμε, δεν τον ενδιαφέρουν αυτά.

Προ του ανθρώπου που πονάει ανοίγονται δύο επιλογές. Η μία να καταφύγει στον Θεό δια της προσευχής και η άλλη να βογγήσει. Ο Ιώβ έδειξε το δρόμο της πίστης, υπομονής και της ελπίδας σε αντίθεση με άλλους που οδηγούνται σε απελπισία, παράπονα και καταστροφή.

Ο πόνος λυγίζει και τελειοποιεί τον άνθρωπο. Χρειαζόμαστε υπομόχλιο για να σηκώσουμε μεγάλα βάρη

γράφει ο Τίτο Κολλάντερ. Το υπομόχλιο που υποδεικνύει ο Κολλάντερ βρίσκεται στην εν Χριστώ ζωή (αγάπη, πίστη, υπομονή, ελπίδα).

Ο πόνος και τα δάκρυα του ανθρώπου θα σταματήσουν να υπάρχουν μόνο στην άνω Ιερουσαλήμ. «...σκηνώσει μετ' αυτών και αυτοί λαός αυτού έσονται, και αυτός ο Θεός μετ' αυτών έσται, και εξαλείψει απ' αυτών ο Θεός πάν δάκρυον από των οφθαλμών αυτών και ο θάνατος ουκ έσται έτι...» (Αποκ. κα-3,4). Εκεί, στην επουράνια Ιερουσαλήμ, οι άνθρωποι δε θα ενθυμούνται τίποτε από τα θλιβερά της προγενεστέρας τους ζωής.

Ο στρατιωτικός ηγέτης οφείλει να συναισθάνεται τον πόνο των διοικούμενων υπ' αυτού διότι, έτσι δικαιώνει τη θέση του και διευκολύνει την αποστολή του.

Το θάρρος μπροστά στον πόνο και τον θάνατο δείχνουν τους μάρτυρες, τους ήρωες. Ο πόνος και ο σταυρός είναι οι παντοτινοί αδελφοί του στρατιωτικού ηγέτη.

Φάρμακο που θεραπεύει τον πόνο είναι η προσευχή, η συνομιλία με τον Θεό, είναι το απόφιο αίτημα «Κύριε ελέησον». Η προσευχή δεν είναι παυσίπονο, είναι ίαμα.

Οι Πατέρες της Εκκλησίας λέγουν ότι με την καταφυγή στο Θεό, οι ανεξίτηλες ουλές του πόνου γίνονται σημάδι ζωής και όχι θανάτου. Ο πόνος δρα ευεργετικά στον αγώνα σωτηρίας του ανθρώπου. Βοηθάει να ξεχωρίσουμε την φαντασία από το ψέμα που υπάρχει σ' αυτή και να αποκτήσουμε καθαρότητα πνεύματος.

Μας βοηθάει ακόμη να δούμε την πραγματικότητα μας ψυχικά και σωματικά. Γίνεται ο πόνος ευκαιρία εξαγνισμού της ψυχής.

Ο πόνος κάποτε περνάει, το ότι όμως πονέσαμε δεν περνάει ποτέ, γράφει ο ψυχολόγος L. Bloy.

Τίθεται το ερώτημα, αν πόνος και αμαρτία συνδέονται μεταξύ τους. Ο Παύλος απαντά: «Ον γάρ αγαπά Κύριος παιδεύει. Μαστιγοί δε πάντα ον παραδέχεται» (Εβρ. 12,6). Το ίδιο επαναλαμβάνουν και οι Πατέρες της Εκκλησίας. Ο ψυχικός πόνος έχει ως αιτία του την αμαρτία.

Πόνος και συναίσθηση αμαρτωλότητας βρίσκονται πλάι, πλάι στην καρδιά μας. Για να εισέλθεις στην πορεία της αιωνιότητας αποδέχεσαι τη δύναμη του πόνου, έχεις συνείδηση της αμαρτωλότητας και ταπεινή καρδιά. Κλαις

1 Αντίκλεια: Πώς φτάνεις ζωντανός στ' ανήλιαγα σκοτάδια κάτω γιέ μου; **Οδυσσέας:** Η ανάγκη μάνα με κατέβασε στον κάτω κόσμο, τώρα σ' ατελείωτη τυρανία παραδέρνω απ' τη στιγμή που πρωτακολούθησα το Θείο γιού του Ατρέα πέρα στη Τροία... Μάνα ποιά μοίρα τάχα κάτω σ' έρριξε φαρμακερού θανάτου; **Αντίκλεια:** Ο κύρης σου Θλιμμένος κοιτάει και ο πόνος άμετρος στα φρένα του θεριεύει, που δεν γυρνάς, και τα γεράματα βαριά τον τυρανούν. Κι' απή μου εγώ για τούτο χάθηκα και βρέθηκα στον Άδη. Μήτε αρρώστια δεν με κρεβάτωσε, που το κορμί του ανθρώπου σιγά σιγά λυώνει ανέσπλαχνα και τη ζωή του παίρνει, μόνο ο καημός για σε και η ορμηγία σου και τα καλά σου λόγια που μου χάν λείψει, τη μελόγλυκα ζωή μου θανάτωσαν. (...σος πόθος, σα τα μηδέα φαίδιμ' Οδυσσεύ, ση τ' αγανοφροσύνη μέλιδεα θυμόν απήραν).

για τις αμαρτίες σου.

Πονάμε όχι διότι κάποιος μας χτύπησε, αλλά διότι εμείς αδικήσαμε, είπαμε ψέματα, συκοφαντήσαμε... και ακόμη γιατί ο συνάνθρωπος κάνει τα ίδια με εμάς. Πονάμε γιατί και οι δύο μας γίναμε αμαρτωλοί.

Η ηθική και πνευματική χαλάρωση που χαρακτηρίζει την κοινωνία μας κάνει να πονάμε.

Ο πονεμένος άνθρωπος μοιάζει του Οδυσσέα ο οποίος κάθετα και κλαίει συλλογιζόμενος τα πάθη του και τη σωτηρία του μέσα στη θάλασσα, μέσα στη σπηλιά της Καλυψούς, χωρίς να χάνει την ελπίδα του. «Κι εκείνος στο γιαλό καθούμενος ως πάντα του, θρηνούσε με πίκρες, στεναγμούς και κλάματα, σπαράζοντας τα στήθη του, την άκαρπη θωρώντας θάλασσα με βουρκωμένα μάτια» (Οδ. ε,83).

Τη ρήση, βάστα λοιπόν καρδιά μου, την δανειστήκαμε από τον Όμηρο «τετλάθι δη καρδίη» (Οδ. υ,18).

Ως Έλληνες οφείλουμε να διατηρούμε στη μνήμη μας τους πόνους που δοκίμασε το ελληνικό έθνος στην ιστορία του και να σταθούμε άξιοι αγωνιστές της ταυτότητάς μας.

Η υπομονή

Η υπομονή είναι δύναμη που στηρίζει τον έσω άνθρωπο, δεν τον αφήνει να παραλύσει. Μέσω της υπομονής μας καθαρίζει η πρόνοια του Θεού «τη θλίψει υπομένοντες, τη προσευχή προσκατερούντες» (Ρωμ.ιβ,12).

Γράφει η Αγία Γραφή «Εν τη υπομονή υμών κτήσασθε τας ψυχάς υμών... Η θλίψις υπομονήν κατεργάζεται, η δε υπομονή δοκιμήν, η δε δοκιμή ελπίδα. Διώκε δικαιοσύνην, ευσέβειαν, πίστιν, αγάπην, υπομονήν, πραότητα...».

Υπομονή χωρίς ταπείνωση και απλότητα ψυχής κρύβει πονηριά. Ο εγωκεντρικός άνθρωπος συμπεριφέρεται με ιδιοτελή υπομονή (π.χ. να κάνω υπομονή έως ότου βάλει το παιδί μου στη δουλειά και μετά...). Δύναμη της υπομονής των ασκητών είναι η ελπίδα και η πίστη σε

ένα χρόνο έσχατο. Το τέλος αυτού του χρόνου βρίσκεται στο παρόν του Θεού. Η υπομονή καρποφορεί με την παρουσία του Θεού.

Γράφεται στο Γεροντικό: «δεν χάνω την υπομονή μου διότι κάθε ώρα περιμένω τον θάνατο».

Θα είναι λάθος να ερμηνεύσουμε την υπομονή ως μια παθητική κατάσταση, να την ταυτίσουμε με την καρτερικότητα.

Αντιθέτως αποτελεί γεγονός αντοχής και ανοχής. Ο υπομονετικός άνθρωπος δεν αδρανεύει αλλά, αγωνίζεται για πνευματικό στόχο. Η αρετή της υπομονής αποτελεί σταθερή απαίτηση του στρατιωτικού βίου. Μοιάζει με το καύσιμο του πλοίου που του επιτρέπει να ταξιδεύει στον ωκεανό. Αλλοίμονο σε πλοίο με λιγοστά καύσιμα στο πέλαγος και στρατιωτικό χωρίς υπομονή. Και στις δύο περιπτώσεις ο κίνδυνος ναυαγίου παραμένει ανοικτός.

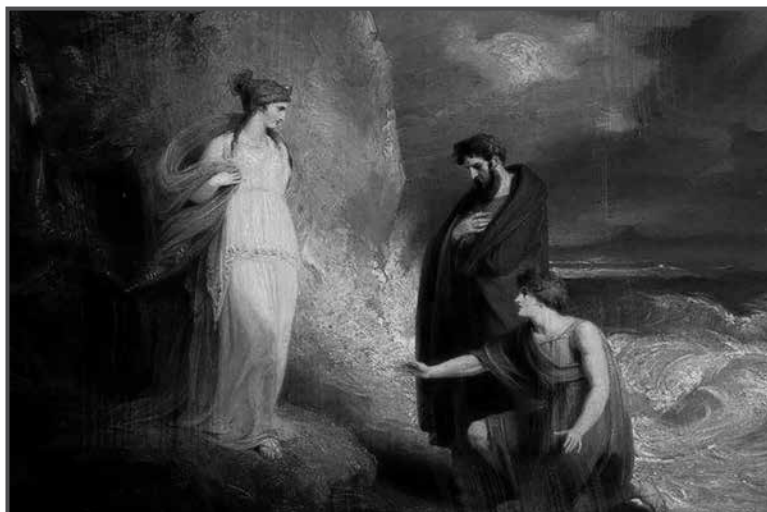
Με την υπομονή δεν αφήνουμε το άγχος να μας κυριεύσει, δεν πιεζόμαστε από «το εδώ και τώρα».

Χωρίς υπομονή δεν ολοκληρώνεται η στρατιωτική σταδιοδρομία. Στον πόλεμο, είτε πρόκειται περί αόρατου εχθρού, είτε περί ορατού δεν ηγναίνεις χωρίς υπομονή.

«Δια γαρ των πολέμων προκόπτει η ψυχή. Ελθόντος του πολέμου, λέγε δος μοι Κύριε υπομονήν εν τοις πολέμοις» (Γεροντικών). Το κείμενο προφανώς αναφέρεται στον αόρατο εχθρό, τον πνευματικό πόλεμο.

Όμως και ο φυσικός πόλεμος δεν θέλει άγχος αλλά υπομονή. Οφείλουμε να κάνουμε υπομονή στα λυπηρά και οδυνηρά που μας έρχονται. Οι Ισπανοί λέγουν: «Οφείλομεν να υπομένουμε τα άσχημα της ζωής με υπομονή» (Nosotros debemos supportar los malos de la vida con pathientia).

Από το βιβλίο «Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ», ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΥΜΠΕΡΗΣ, Εκδόσεις ΕΝ ΠΛΩ, Απρίλιος 2011, σσ. 26-28, 33-34.

Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) Ελλάδος, Κύπρου και Τουρκίας

Του Αντιναυάρχου ε.α. **Κωνσταντίνου Βαρβαρέσου** ΠΝ

Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) είναι θεσμός που καθιερώθηκε σχετικά πρόσφατα, με την Σύμβαση περί Δικαίου της Θάλασσας το 1982. Μέχρι τότε υπήρχε ο θεσμός της Υφαλοκρηπίδας ηπειρωτικής και νησιωτικής που είχε καθιερωθεί με την Σύμβαση περί Δικαίου της Θάλασσας το 1958.

Η Υφαλοκρηπίδα είναι ο βυθός και το υπέδαφος του θαλάσσιου πυθμένα (1α), ενώ η ΑΟΖ οριοθετείται μέχρι τα 200 ναυτικά μίλια και το παράκτιο κράτος έχει κυριαρχικά δικαιώματα για την έρευνα, εκμετάλλευση και διαχείριση των φυσικών πόρων, ζώντων ή όχι, στα ύδατα και το υπέδαφος της ΑΟΖ.

Οι δύο θεσμοί της Υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ διατηρήθηκαν μέχρι τώρα ως αυτόνομοι στη Σύμβαση περί Δικαίου της Θάλασσας του 1982.

Η Τουρκία στο τέλος του 1989 ανακήρυξε μονομερώς Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη των 200 ναυτικών μιλίων στην Μαύρη Θάλασσα. Αυτή η κίνησή της ήταν σύμφωνη με τις προβλέψεις στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, την οποία παραδόξως η Τουρκία ποτέ δεν έχει υπογράψει ή αναγνωρίσει και είναι πάντα αντίθετη.

Ταυτοχρόνως έφθασε σε συμφωνία οριοθέτησης της ΑΟΖ, με την ΕΣΣΔ, την Ρουμανία και την Βουλγαρία. Αυτή η συμφωνία χρησιμοποιεί την μέθοδο της μέσης γραμμής, όπου δεν υπάρχουν προβλέψεις ή ειδικές περιπτώσεις ή κάποια αναφορά για κλειστές ή ημίκλειστες θάλασσες. (2α)

Η Τουρκία με αυτή την κίνησή της στην Μαύρη Θάλασσα, αποδέχτηκε το θέμα της ανακήρυξης Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης μέσω της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982. Αυτό αναδεικνύει το μοιραίο λάθος της Τουρκίας, την «Αχιλλείο πτέρνα» της, στην διαφωνία της με την Ελλάδα.

Η Μαύρη Θάλασσα είναι μια ημίκλειστη θάλασσα όμοια με το Αιγαίο, ως εκ τούτου φέρνει την Τουρκία σε αδύναμη θέση νομικά και δίνει το όπλο στην Ελλάδα να εφαρμόσει την μέθοδο της μέσης γραμμής και όχι την ευθυδικία. (2α)

Η Κυπριακή Δημοκρατία ήταν η πρώτη από τις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου που κατάλαβε τα πλε-

ονεκτήματα της ανακήρυξης ΑΟΖ, σε συνεργασία με τα γειτονικά της κράτη. Μέσα σε 7 χρόνια η Κύπρος κατόρθωσε να υπογράψει τρεις συμφωνίες για ΑΟΖ, με τα γειτονικά της κράτη: την Αίγυπτο το 2003, το Λίβανο το 2007 και το Ισραήλ το 2010.

Η Τουρκία δεν αναγνώρισε καμία από τις τρεις ανωτέρω συμφωνίες της Κύπρου για ΑΟΖ. Με την Συρία δεν καρποφόρησαν οι προσπάθειες το 2001, λόγω τουρκικών αντιρρήσιών και πιέσεων.

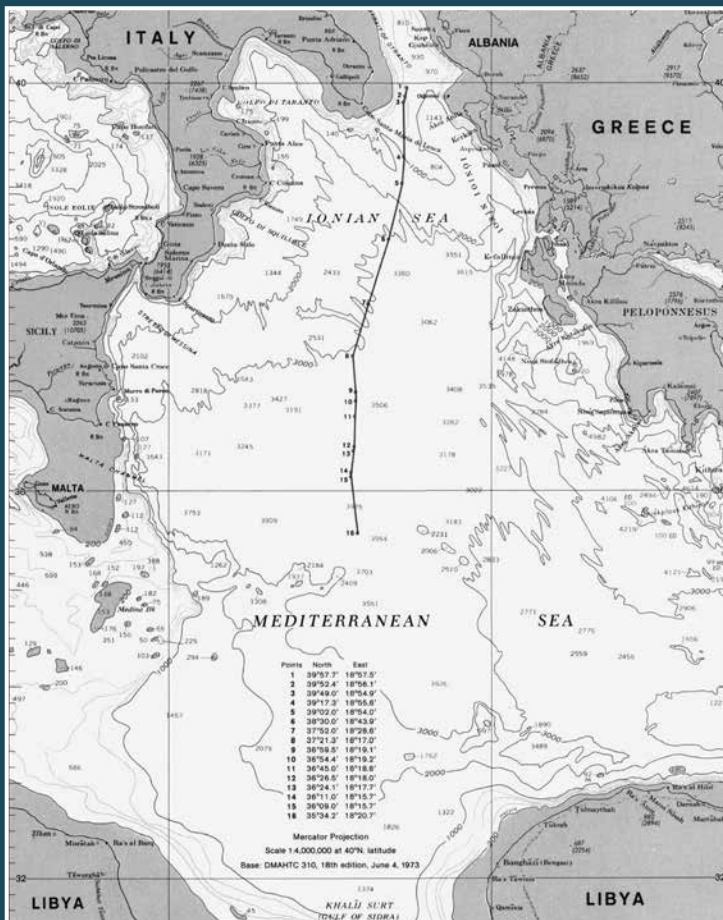
Στις 27 Νοεμβρίου 2019 υπεγράφη το Τουρκολιβυκό Σύμφωνο Θαλάσσης στην Κωνσταντινούπολη, μεταξύ της Τουρκίας και της Κυβέρνησης Εθνικής Συμφωνίας της Λιβύης. Το οποίο περιλάμβανε παρανόμως τμήματα των Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών (ΑΟΖ) της Αιγύπτου και της Ελλάδος. Επιπλέον δεν λάμβανε υπόψιν τις θαλάσσιες ζώνες της Ρόδου, Καρπάθου, Κάσου, Κρήτης και του Καστελόριζου.

Από νομικής άποψης το Σύμφωνο είναι έωλο, καθόσον η Τουρκία δεν διαθέτει θαλάσσιο μέτωπο με τις ακτές της Λιβύης, πράγμα που δεν της δίνει το δικαίωμα να διεκδικήσει θαλάσσιες ζώνες. Το παράνομο αυτό Σύμφωνο αμφισβητήθηκε από την Αίγυπτο, την Ελλάδα, καταδικάστηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση και στις 27 Ιανουαρίου 2021 απορρίφθηκε από το Εφετείο της Λιβύης (3γ).

Η Ελλάδα έχει ορίσει Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) με την Ιταλία στο Ιόνιο Πέλαγος και μερικώς με την Αίγυπτο στα νοτιοανατολικά της Κρήτης το 2020. Με την Αλβανία έχει συμφωνηθεί η σύνταξη ενός Συνυποσχετικού που θα παραπέμπει την οριοθέτηση της ΑΟΖ ανάμεσα στις δύο χώρες στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Η Αλβανική πλευρά κωλυσιεργεί την υπόθεση του Συνυποσχετικού, μάλλον ακολουθεί για το θέμα αυτό μια δική της πρακτική, επηρεαζόμενη από τους Τούρκους, ληφθεί υπόψιν ότι το 2009 η Αλβανία και Ελλάδα είχαν καταλήξει σε Συμφωνία για την ΑΟΖ, την οποία ακύρωσε το Συνταγματικό Δικαστήριο της Αλβανίας, μετά από έντονες πιέσεις της Τουρκίας (2β).

Η μερική συμφωνία της Αιγύπτου και της Ελλάδος του 2020 που όρισε την ΑΟΖ μεταξύ τους και ο μονομερής καθορισμός με Προεδρικό Διάταγμα από την Αίγυπτο στις 14 Δεκεμβρίου 2022, των δυτικών ορίων

A. ΑΟΖ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΙΤΑΛΙΑΣ

της ΑΟΖ της με την Λιβύη, τέμνουν στη μέση το Τουρκο-λιβυκό Σύμφωνο Θαλάσσης, αμφισβητώντας έμπρακτα τις απόψεις των δύο χωρών της Τουρκίας και της Λιβύης.

Στην ανατολική Μεσόγειο η κατοχή του συμπλέγματος των νήσων του Καστελόριζου με 19 μεγάλα, μικρότερα νησιά και βράχους. Τα μεγαλύτερα είναι: η Ρω, η Μεγίστη και η Στρογγύλη Μεγίστης που δίνουν στην Ελλάδα ένα μεγάλο πλεονέκτημα. Οι Τούρκοι βέβαια εάν μπορούσαν να «σβήσουν» το σύμπλεγμα του Καστελόριζου θα ήταν ευτυχείς, που αποτελεί το μεγαλύτερο πρόβλημά τους.

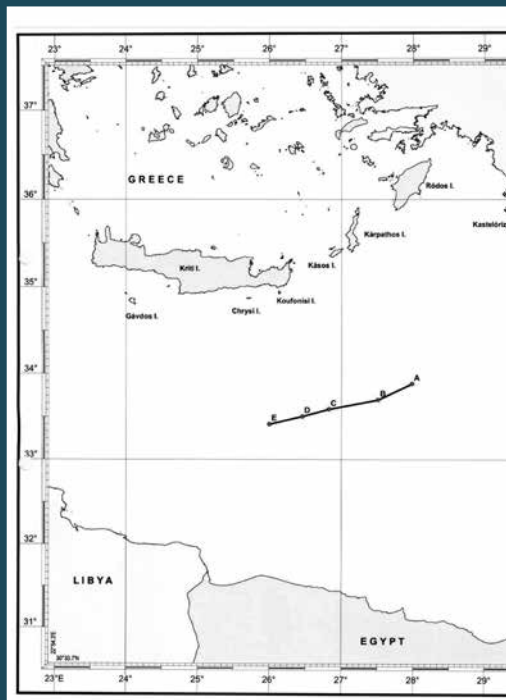
Το σύμπλεγμα του Καστελόριζου με την Μεγίστη που έχει πληθυσμό 492 κατοίκων και απέχει 0.5 έως 3 ναυτικά μίλια (νμ) από την Τουρκία και 75 νμ από την Ρόδο. Οπότε η Μεγίστη ως κατοικημένο νησί έχει ΑΟΖ.

Σύμφωνα με το Διεθνή Υδρογραφικό Οργανισμό το συμπλέγμα των νήσων του Καστελόριζου βρίσκεται εκτός του Αιγαίου, γεγονός που δεν έχει νομική ή πολιτική σημασία. Η Τουρκία επιμένει ότι το Καστελόριζο είναι εκτός του Αιγαίου και αποτελεί «νησί από την

λάθος μεριά της μέσης γραμμής», με περιορισμένη επήρεια κατά την χάραξη της μέσης γραμμής. Σε αυτή την περίπτωση ως μικρή συστάδα νησιών, απέναντι στην τεράστια τουρκική ακτή με την μέθοδο της μέσης γραμμής λαμβάνει, τα αναλογούντα σε θαλάσσια ζώνη ως ισχυρίζεται η Τουρκία, δηλαδή μόνο Αιγιαλίτιδα Ζώνη και όχι Υφαλοκρηπίδα και Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) (3γ). Η Ελλάδα στην Ανατολική Μεσόγειο κατέχει το Καστελόριζο, την Κρήτη, Ρόδο και Κάρπαθο. Οπότε η προβολή αυτών των ακτών αποτελούν γραμμές βάσης για οριοθέτηση όλων των θαλασσιών ζωνών (1α), οπότε αποδίδει στην Ελλάδα και Υφαλοκρηπίδα ΑΟΖ στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

Η Ελλάδα έχει την σταθερή θέση ότι η οριοθέτηση της ΑΟΖ, πρέπει να είναι συνολική και ενιαία, σε όλο το μήκος των Ελληνικών θαλασσιών συνόρων της, από το δέλτα του Έβρου έως το σύμπλεγμα των νήσων του Καστελόριζου και όχι αποσπασματική.

Η Τουρκία έχει την θεώρηση ότι το Αιγαίο και η Ανατολική Μεσόγειος είναι Κλειστές ή Ημικλειστές θάλασσες, οπότε οι παράκτιες χώρες οφείλουν να

B. ΑΟΖ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΑΙΓΥΠΤΟΥ

καταλήξουν σε συμφωνίες με υποχρεωτική συνεργασία μεταξύ τους.

Βέβαια η συνεργασία σύμφωνα με το άρθρο 123 της Σύμβασης Δικαίου της Θάλασσας (ΣΔΘ), αφορά μόνο για προστασία περιβάλλοντος, έλεγχο, διατήρηση, έρευνα και εκμετάλλευση των ζώντων πόρων, αλιεία και επιστημονική έρευνα. Δεν αφορά την επέκταση των χωρικών υδάτων σε 12 νμ (2β).

Σύμφωνα με το άρθρο 122 της Σύμβασης Δικαίου της Θάλασσας (ΣΔΘ) δεν υπάρχουν σαφή κριτήρια για να χαρακτηριστεί μια θάλασσα Κλειστή ή Ημίκλειστη. Υπάρχει ο γεωγραφικός και ο νομικός ορισμός: α) ο γεωγραφικός προσδιορίζεται, όταν 2 ή περισσότερα κράτη παράκτια βρίσκονται σε κόλπους ή λεκάνη θάλασσας που συνδέεται με άλλη θάλασσα ή ωκεανό μέσω στενού δίαυλου, β) Ο νομικός προσδιορισμός της Κλειστής ή Ημίκλειστης θάλασσας συνίσταται από τον γεωγραφικό και επιπλέον η θάλασσα αυτή αποτελεί ΧΘ ή ΑΟΖ δύο ή περισσότερων κρατών. Η θεωρητική προσέγγιση αποδέχεται ότι Κλειστές ή Ημίκλειστες θάλασσες πρέπει να έχουν τουλάχιστον έκταση 50.000 τετραγωνικά νμ και να είναι η βασική θαλάσσια έκταση και όχι μέρος ή «βραχίονας» μεγαλύτερου υδάτινου Ημίκλειστου χώρου, για τον λόγο αυτό δεν ανήκουν κατά την παραπάνω θεωρία το Αιγαίο και η Ανατολική Μεσόγειος σε Κλειστές ή Ημίκλειστες θάλασσες. (1δ).

Η Ελλάδα δεν πρέπει να λαμβάνει υπόψιν της, την πρακτική των «δύο μέτρα και δύο σταθμά», που χρησιμοποιούν οι Τούρκοι ανάλογα με τα εκάστοτε συμ-

φέροντά τους. Στην Μαύρη Θάλασσα όταν ανακήρυξαν μονομερώς ΑΟΖ το 1986, που είναι όντως είναι μια ημίκλειστη θάλασσα, δεν εφάρμοσαν αυτά που υποδεικνύουν στην Ελλάδα.

Η Τουρκία είναι μια χώρα που ερμηνεύει αυθαίρετα το Δίκαιο της Θάλασσας, με έντονη επιθετική και αναθεωρητική ιστορία, που δεν αναγνωρίζει τις Συνθήκες Λωζάνης 1923 και Παρισίων 1947, τις Συμφωνίες για Moratorium, απειλεί γειτονικές χώρες με αιτία/αφορμή πολέμου (casus belli) και εισβάλλει στις γειτονικές της χώρες: Προσάρτηση Αλεξανδρέττας 1939, Κύπρο το 1974, Ιράκ από το 2015 και Συρία από το 2016 και δεν αποχωρεί ποτέ, προβάλλοντας αόριστες και ασαφείς δικαιολογίες περί Επιχειρήσεων Ειρηνικών και Ασφάλειας για την προστασία των συμφερόντων της και των συνόρων της. ■

Πηγές:

1. Βιβλία :

α. Εγχειρίδιο Διεθνούς Δικαίου Θαλάσσης, σελίδα 9, ΓΕΝ 1977.

β. Γιάννης Βαληνάκης, Η Ελλάς των Τεσσάρων Θαλασσών, 2020.

γ. Άγγελος Συρίγος, 60 χάρτες 2020.

δ. Εγχειρίδιο Διεθνούς Δικαίου Θαλάσσης, σελίδα Β-3-2, ΥΕΘΑ/ΓΕΝ, Αθήνα 1-7-1995.

2. Ιστοσελίδες:

α. Θεόδωρος Καρυώτης hellasjournal.com 2023/09/16)

3. Εφημερίδες:

α. Χρήστος Ροζάκης, *Καθημερινή*, 4 Δεκεμβρίου 2011.

β. Άγγελος Συρίγος, *Νέα*, 5/9/2020.

γ. «Λιβυκό Δικαστήριο Ακύρωσε το Τουρκολιβυκό Μνημόνιο», *Καθημερινή*, 27 Ιανουαρίου 2021.

Γεώργιος Γεμιστός-Πλήθων (1355-1452), ο πρώτος των Νεοελλήνων

Του Ανθυποπλοιάρχου (Ε) **Βλάσιου Οικονόμου ΠΝ**,
Ιστορικού στην Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού

Ο 15ος αιώνας ήταν μια εποχή πολιτικής και στρατιωτικής αδυναμίας του βυζαντινού κράτους, που φθάνει στο ιστορικό τέλος του με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς το 1453. Η οικονομική και πολιτική παρακμή της κεντρικής εξουσίας συμπίπτει, όμως, χρονικά, με μια πολιτιστική και καλλιτεχνική άνθηση, κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα, ήδη από τις αρχές του 14ου αιώνα. Ο πυρήνας αυτής της πολιτισμικής ακμής ήταν η επιστροφή σε κλασικά ιδεώδη και οι νέες προσλήψεις και σημασιοδοτήσεις στοιχείων και όψεων της ελληνορωμαϊκής αρχαιότητας.

Η σημασία της υστεροβυζαντινής κουλτούρας στην

ευρωπαϊκή ιστορία ήταν εξόχως σημαντική για την παραδοσιακή ιστοριογραφία. Οι λόγιοι του Βυζαντίου, με τη φυγή τους από την Ανατολή προς τη Δύση, στα χρόνια πριν και μετά την Άλωση, μεταλαμπάδευσαν τα αρχαία ελληνικά γράμματα στη δυτική Ευρώπη και ενίσχυσαν, ανανέωσαν, έδωσαν νέα πνοή στα ευρωπαϊκά πνευματικά ρεύματα.

Σημαντικός λόγιος, που με την φιλοσοφική του αναζήτηση μεταλαμπάδευσε τα αρχαία ελληνικά γράμματα στη δυτική Ευρώπη, ήταν ο Γεώργιος Γεμιστός (Πλήθων). Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη, το β' μισό του 14ου αιώνα, το 1355. Καταγόταν από οικογένεια αριστοκρατική, όπως δηλώνει ο σημαντικός αριθμός εκκλησιαστικών και λαϊκών αξιωματούχων με το ίδιο επώνυμο που δρούσαν τον 13ο και 14ο αιώνα. Αγνοούμε τις συνθήκες των σπουδών του στην Κωνσταντινούπολη, φαίνεται, όμως, ότι υπήρξε μαθητής του Δημήτριου Κυδώνη.

Ο Γεμιστός, προτού ολοκληρώσει τις σπουδές του, επηρεάστηκε από τις «ελληνικές δόξες» και παραμέλησε τη χριστιανική θεολογία. Μελετούσε την κλασική γραμματολογία, όχι μόνο για να βελτιώσει τα εκφραστικά του μέσα, όπως οι χριστιανοί, αλλά για να προσθέσει νέα στοιχεία στις διδασκαλίες των αρχαίων Ελλήνων. Σε αυτό ακολουθούσε τον Ιουλιανό και άλλους «αποστάτες» του Χριστιανισμού. Σημαντική επιρροή στον Γεμιστό άσκησε ο Εβραίος Ελισσαίος, που ζούσε στην αυλή του Σουλτάνου, στην Αδριανούπολη και είχε μεγάλη δύναμη εκεί. Ο Ελισσαίος ακολουθούσε την παράδοση του Αβερρόη και άλλων Αράβων και Περσών ερμηνευτών του Αριστοτέλη, αδιαφορούσε για τα παραδοσιακά δόγματα της εβραϊκής θρησκείας, την Παλαιά Διαθήκη και τον Μωυσή. Αυτός γνώρισε στον Γεμιστό τον Ζωροάστρη και τη θρησκεία του. Ο Ελισσαίος συμπεριφερόταν ως Εβραίος, ήταν όμως στην πραγματικότητα ελληνοιστής.

Ο Γεώργιος Γεμιστός – Πλήθων ήταν κεντρικός ήρωας της δημιουργίας της νεοελληνικής ταυτότητας. Ο Ζακυθινός τον χαρακτήρισε ως «τελευταίο των Βυζαντινών και πρώτο των Νεοελλήνων», ενώ ο Σβωρώνος παρατηρούσε ότι «με προφητική σαφήνεια καθορίζει

Ο Γεώργιος Γεμιστός Πλήθων (Benozzo Gozzoli, Palazzo Medici Riccardi, Φλωρεντία, Ιταλία).

Χειρόγραφο του Πλήθωνα (πηγή).

τις γεωγραφικές και εθνολογικές βάσεις της εθνικής ελληνικής επικράτειας». Το ανανεωμένο ενδιαφέρον της εποχής για την κλασική αρχαιότητα ταυτιζόταν με την αφύπνιση της νεοελληνικής εθνικής συνείδησης. Η παλαιολόγεια αναγέννηση χαρακτηριζόταν έτσι ως ελληνική και όχι ως βυζαντινή.

Η έννοια του «έθνους» είναι δημιούργημα της ύστερης νεωτερικότητας και οποιαδήποτε χρήση της για εποχές πριν από το 18ο αιώνα συνιστά τουλάχιστον αναχρονισμό. Παρ' όλα αυτά, ήδη η ύπαρξη του κύκλου των λαϊκών ακριτικών τραγουδιών αλλά και η αντίδραση του βυζαντινού λαού που προέκυψε απέναντι στους Λατίνους μετά την πρώτη άλωση της Πόλης το 1204 και των λεηλασιών που ακολούθησαν, οδήγησαν σε αναζήτηση μιας νέας συλλογικής ταυτότητας που ξεπερνούσε αυτή του Χριστιανού.

Ο Πλήθων μένει στην Πελοπόννησο όλα τα υπόλοιπα χρόνια της ζωής του. Το μοναδικό του ταξίδι, για το οποίο γνωρίζουμε λεπτομέρειες, ήταν στην Ιταλία για τη σύνοδο της Φερράρας – Φλωρεντίας. Φαίνεται ότι

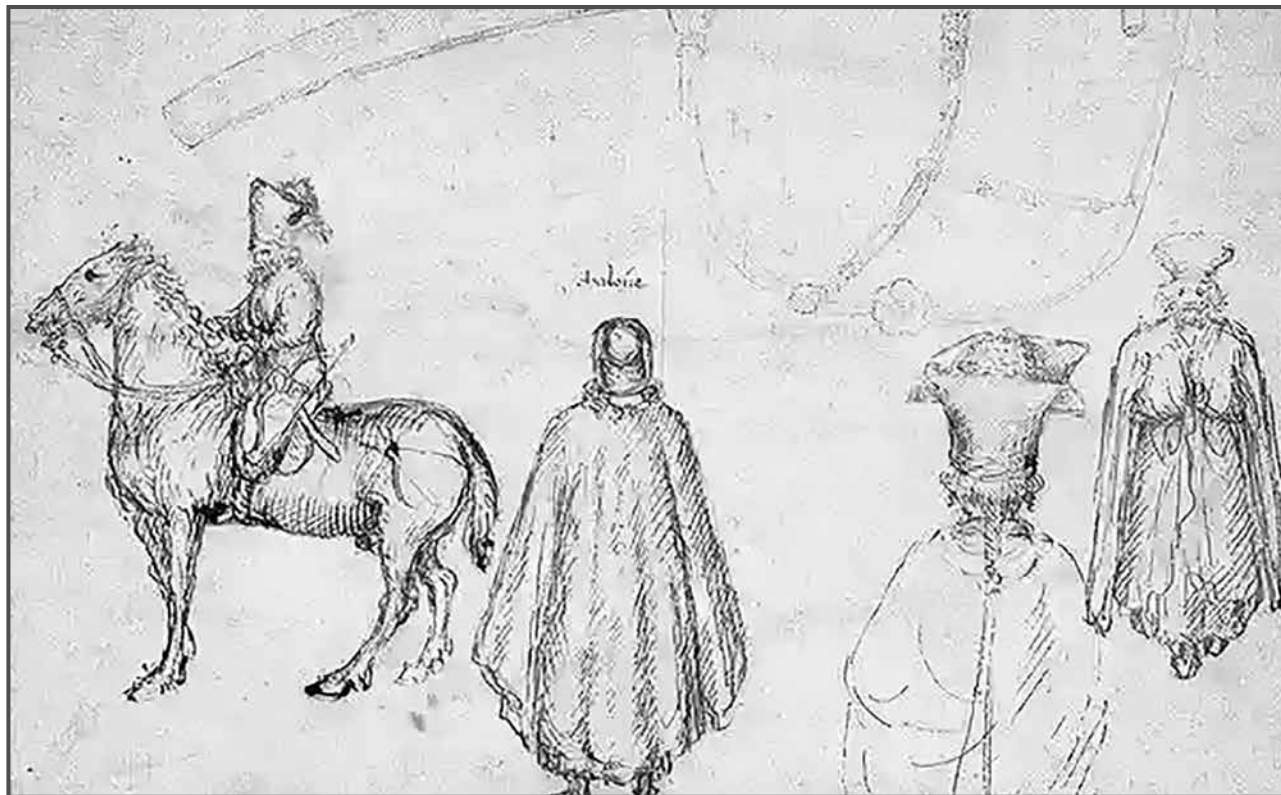
πριν το 1439, έχει αλλάξει το όνομά του από Γεμιστός σε Πλήθων, καθώς υπογράφει το βιβλίο *De Differentiis* με τον καινούριο τύπο. Το νέο όνομα είναι ο αττικός τύπος του παλιού και η προφορά του θυμίζει, βέβαια, τον Πλάτωνα. Ο Πλήθων λαμβάνει από τους δεσπότες σημαντικά προνόμια και εκτεταμένες εκτάσεις στην Πελοπόννησο, στις περιοχές της Αργολίδας και της Λακωνίας.

Γύρω από τον φιλόσοφο σταδιακά συγκροτείται μια ομάδα μαθητών που μοιράζονται παρόμοιους προβληματισμούς και ανησυχίες. Η μελέτη του Πλάτωνα και των νεοπλατωνικών, η πίστη σε μια νέα παγανιστική θρησκεία, η αισιοδοξία για τις δυνατότητες ανάκαμψης της βυζαντινής ισχύος μέσα από προγράμματα μεταρρυθμίσεων είναι τα χαρακτηριστικά της «φρατρίας των Ελλήνων».

Το 1438/9, πραγματοποιείται η σύνοδος της Φερράρας-Φλωρεντίας για την ένωση των Εκκλησιών. Ήταν μια σημαντική ευκαιρία για τους διανοούμενους σε Ανατολή και Δύση να συναντηθούν και να ανταλλάξουν απόψεις. Ανάμεσα στα μέλη της βυζαντινής αποστολής ήταν και ο Γεώργιος Γεμιστός – Πλήθων. Η επιλογή του από τον Αυτοκράτορα δε σχετιζόταν βέβαια με τη θεολογική του παιδεία, ούτε με τις ορθόδοξες θρησκευτικές του απόψεις. Ο Πλήθων ήταν ένας σημαντικός διανοούμενος, αντιπρόσωπος ενός από τα τρία κέντρα της βυζαντινής κουλτούρας, του Μυστρά. Οι πολιτικές επιπτώσεις της συνόδου και η πρόκληση της αντιπαράθεσης με τη δυτική διάνοηση καθιστούσαν απαραίτητη την παρουσία και επιφανών λαϊκών από τις μεγάλες βυζαντινές πόλεις της εποχής. Έτσι, ο Πλήθων ακολούθησε την ορθόδοξη αντιπροσωπεία και συμμετείχε στις εργασίες της συνόδου.

Το πιο χαρακτηριστικό επεισόδιο για τη συμμετοχή του Πλήθωνα στη βυζαντινή αποστολή, έλαβε χώρα στη Φλωρεντία. Εκεί, σε μια συνάντηση της ορθόδοξης αντιπροσωπείας, όπου ήταν παρόντες ο Αυτοκράτορας και ο Πατριάρχης, άρχισε μία αντιπαράθεση ανάμεσα στους υποστηρικτές και στους πολέμιους της Ένωσης. Ο Πλήθων προσπάθησε να υποστηρίξει τον ανθενωτικό Μάρκο της Εφέσου, αλλά τον διέκοψε αναιδώς ο ενωτικός Αμηρούτζης. Ο Γεμιστός αναγκάστηκε να σιωπήσει. Όλοι απόρησαν με τη στάση του Αυτοκράτορα που επέτρεψε την αναιδή συμπεριφορά του Αμηρούτζη και δεν είπε τίποτα για να υποστηρίξει τον Πλήθωνα. Η στάση αυτή μπορεί να ερμηνευθεί, αν υπολογίσει κανείς τους ψιθύρους, που κυκλοφορούσαν ανάμεσα στα μέλη της βυζαντινής αντιπροσωπείας για τις απόψεις του φιλοσόφου από τον Μυστρά. Ο Γεώργιος Τραπεζούντιος αναφέρει ότι ο Γεμιστός του είπε, πως σε λίγα χρόνια όλος ο κόσμος θα πιστεύει σε μια θρησκεία, που δε θα διαφέρει από την αρχαία ειδωλολατρία. Φαίνεται ότι, τόσο οι ανθενωτικοί όσο και οι ενωτικοί, τον υπο-

Σκίτσα του Ιωάννη Η΄ Παλαιολόγου και των Βυζαντινών στην Σύνοδο Φερράρας Φλωρεντίας από τον Πιζανέλλο (Antonio di Puccio Pisano, γνωστός ως Pisanello, Πίζα, περ. 1395- (;) περ. 1455).

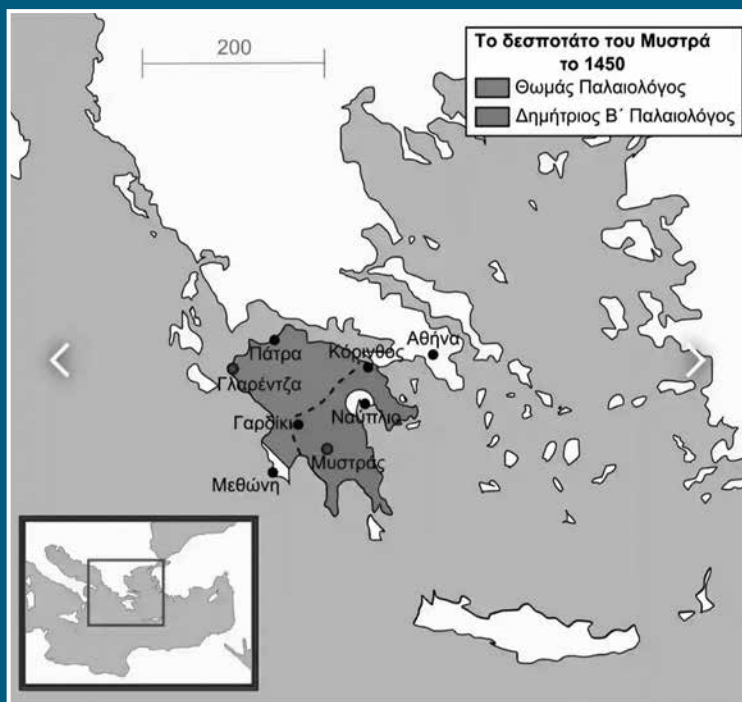
πτεύονταν για προσχώρηση σε παγανιστικές δοξασίες. Ο Πλήθων προσπάθησε να διασκεδάσει τις υποψίες, υποστηρίζοντας τις ορθόδοξες θέσεις των αντιπάλων της Ένωσης. Έτσι, σε ιδιωτική συνάντηση με τον Πατριάρχη δηλώνει πίστη στα δόγματα της Εκκλησίας περί εκπορεύσεως του Αγίου Πνεύματος, ενώ αργότερα αποδοκιμάζει, μαζί με το μεγάλο χαρτοφύλακα του πατριαρχείου, κείμενο του Σχολάριου που υποστήριζε τις λατινικές απόψεις για το *filioque* [Το ζήτημα *filioque* (Φιλιόκβε) ήταν και είναι μια διαμάχη εντός της εκκλησίας σε σχέση με το Άγιο Πνεύμα. Η ερώτηση είναι: «Από ποιον εκπορεύεται το Άγιο Πνεύμα, τον Θεό Πατέρα ή τον Θεό Πατέρα και τον Υιό;» Η λέξη Φιλιόκβε στα Λατινικά σημαίνει «και ο Υιός»].

Μεγαλύτερη σημασία για τον Πλήθωνα φαίνεται ότι είχαν οι συναντήσεις του με τους Ιταλούς Ουμανιστές. Γνωρίζουμε ότι συμμετείχε σε φιλοσοφική συζήτηση, κατά τη διάρκεια δείπνου, που ο καρδινάλιος Cesarini παρέθεσε σε μέλη της βυζαντινής αποστολής. Στη Φλωρεντία συντάσσει το έργο του για τις διαφορές ανάμεσα στον Πλάτωνα και στον Αριστοτέλη. Το κείμενο αυτό συνοψίζει τα βασικά σημεία της συζήτησης στους ουμανιστικούς κύκλους της εποχής και συντάχθηκε κατόπιν προτροπής των Ιταλών φίλων του.

Κατά την παραμονή του στην Ιταλία, ο Πλήθων ασχολήθηκε και με τη διόρθωση των Γεωγραφικών του Στράβωνα. Φαίνεται ότι είναι ο πρώτος που εισά-

γει στη Δύση τη μελέτη του αρχαίου γεωγράφου ως συμπλήρωμα των γνώσεων που υπήρχαν ήδη από τον Πτολεμαίο. Οι δραστηριότητες του Πλήθωνα στην Ιταλία το 1438/9 συνοψίζουν βασικούς προβληματισμούς και κατευθύνσεις της ζωής του. Αδιαφορεί για την ένωση των δύο Εκκλησιών και υποστηρίζει διακριτικά τους ανθενωτικούς, ώστε να διασκεδάσει τις κατηγορίες για προσχώρηση στον παγανισμό. Προτιμάει τις συζητήσεις με τους κύκλους των ουμανιστών για φιλοσοφικά ζητήματα, συγγράφει σχετική πραγματεία και εισάγει τον Στράβωνα, με δικές του διορθώσεις, στη Δύση. Οι Ιταλοί λόγιοι τον υποδέχονται με ενθουσιασμό. Οι Βυζαντινοί είναι ψυχροί και καχύποπτοι, καθώς τον υποπτεύονται για τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του. Φαίνεται ότι οι ιδέες του κλειστού νεοπαγανιστικού κύκλου στο Μυστρά είχαν αρχίσει να γίνονται ευρύτερα γνωστές και να προκαλούν αντιδράσεις. Η προσχώρηση του Πλήθωνα σε μια ιδιότυπη «ελληνική» θρησκεία ήταν συνέπεια των ιδιαίτερων σπουδών του, κατά τα νεανικά του χρόνια.

Μετά την επιστροφή του από την Ιταλία, ο Πλήθων πέρασε τα τελευταία χρόνια του στην Πελοπόννησο. Ελάχιστες πληροφορίες έχουμε για αυτό το διάστημα της ζωής του. Το 1447, ο Κυριάκος της Αγκώνας αναφέρει τον Πλήθωνα, κατά τη δεύτερη επίσκεψή του στην πρωτεύουσα του δεσποτάτου του Μοριά. Μετά την επιστροφή του στον Μυστρά, ίδρυσε μία σχολή. Εκεί δίδαξε έναν δικής του έμπνευσης πολυθεϊσμό, ενώ

κάποιοι από τους μαθητές του προσεύχονταν μπροστά στα αγάλματα των πολυθειστικών θεοτήτων. Σε αυτή την περίοδο πρέπει να ενταχθεί η συγγραφή του σπουδαιότερου έργου του, Νόμων Συγγραφή ή Περί Νόμων.

Απεβίωσε, πλήρης ημερών, στη Σπάρτη, τη 1 μετά τα μεσάνυχτα, στις 26 Ιουνίου 1452. Ετάφη στον Μυστρά με όλες τις χριστιανικές τιμές. Έτσι δεν είδε την πτώση της γενέθλιας πόλης του, της Κωνσταντινούπολης, στα χέρια των Οθωμανών και το οριστικό τέλος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Το 1465, ο ηγεμόνας του Ρίμινι Σιγκισμόντο Παντόλφο Μαλατέστα κατέλαβε για μικρό χρονικό διάστημα τον Μυστρά. Φεύγοντας πήρε μαζί του και τα λείψανα του Πλήθωνα, τα οποία εναπέθεσε σε μαρμάρινη λάρνακα στην εκκλησία του Αγίου Φραγκίσκου με το εντυπωσιακό επίγραμμα «ώστε ο Μεγάλος Δάσκαλος να βρίσκεται ανάμεσα σε ελεύθερους ανθρώπους».

Οι πρωτοποριακές ιδέες του Πλήθωνα είχαν να κάνουν με την κοινωνική αναδιοργάνωση της Πελοποννήσου, η οποία θα αποτελούσε το κέντρο ανάστασης του Ελληνισμού. Σύμφωνα με αυτόν, από την Πελοπόννησο προήλθαν «οι πιο εξέχουσες οικογένειες των Ελλήνων που είχαν πετύχει τα μεγαλύτερα και θαυμασιώτερα έργα», ενώ θα τονίσει ότι: «Εσμέν γαρ ουν ων ηγείσθετε και βασιλεύετε Έλληνες το γένος, ως ήτε η φωνή και η πάτριος παιδεία μαρτυρεί. Έλλησι δε ουκ έστιν ευρείν ήτις άλλη οικειότερα χώρα ουδέν μάλλον προσήκουσα η Πελοπόννησος τε και όση δη ταύτη της Ευρώπης

προσεχής των τε αυ νήσων επικείμενοι. Ταύτην γαρ δη φαίνονται την χώραν Έλληνες αεί οικούντες οι αυτοί εξ ότουπερ άνθρωποι διαμνημονεύουσιν, ουδένων άλλων προενωκηκότων...».

«Εμείς πάνω στους οποίους είστε ηγεμόνας και βασιλιάς, είμαστε Έλληνες κατά την καταγωγή, όπως μαρτυρεί η γλώσσα και η πατροπαράδοτος παιδεία. Είναι αδύνατο να εύρη κανείς μία άλλη χώρα που να είναι περισσότερο οικεία και συγγενική στους Έλληνες από την Πελοπόννησο, καθώς και από το τμήμα της Ευρώπης που γειτονεύει με την Πελοπόννησο και από τα νησιά που γειτονεύουν προς αυτή. Γιατί είναι φανερό ότι οι Έλληνες κατοικούσαν πάντοτε σε αυτή τη χώρα, από τον καιρό που αρχίζει η μνήμη των ανθρώπων, χωρίς προηγουμένως να έχει κατοικήσει πάνω σε αυτή κανένας άλλος».

Ο Πλήθων Γεμιστός θεωρούσε ότι η Πελοπόννησος θα ήταν δυνατόν να γίνει η κοιτίδα ενός νέου ελληνικού κράτους και λόγω της ασφάλειας που προσέφερε: «Αλλά και σχετικά με το ζήτημα της ασφάλειας από ποια χώρα δεν είναι ανώτερη; Γιατί συγχρόνως είναι και μεγάλη νήσος η ίδια και ήπειρος και δίνει τη δυνατότητα στους κατοίκους της, όταν κατά κατάλληλο τρόπο χρησιμοποιούν τα ορμητήριά της, να αποκρούουν με ελαχίστη προπαρασκευή τον εχθρό που θα έκανε επίθεση. Παρέχει επίσης την ευκαιρία να κάνουν οι κάτοικοί της εκστρατείες εναντίον άλλων, όταν το θελήσουν. Ώστε εύκολα να μπορούν να γίνουν κύριοι και άλλων χωρών».

Για αυτήν την Πελοπόννησο, ο Πλήθων είχε καταρτίσει ένα μεγαλεπήβολο μεταρρυθμιστικό σχέδιο. «Ο Πλήθων είχε υπ' όψη του την αναγέννηση της Πελοποννήσου και για τον σκοπό αυτόν έκαμε ένα σχέδιο για μια ριζοσπαστική μεταβολή του κοινωνικού συστήματος και την αντιμετώπιση του αγροτικού προβλήματος. Κατά τον Πλήθωνα, η κοινωνία θα έπρεπε να διαιρεθεί σε τρεις τάξεις: 1) Στους αγρότες (καλλιεργητές, βοσκούς κ.λπ.) 2) Σε όσους προμηθεύουν τα εργαλεία προς εργασία και 3) σε όσους φροντίζουν για την ασφάλεια και την τάξη, δηλαδή τον στρατό, την Κυβέρνηση και τους κρατικούς υπαλλήλους: αρχηγός όλων αυτών θα ήταν ένας Αυτοκράτωρ – Βασιλεύς. [...] Αντιτιθέμενος στην ιδέα της διατηρήσεως μισθοφόρων ο Πλήθων, υπεστήριζε τον σχηματισμό αμιγούς Ελληνικού στρατού, ο οποίος θα αφιέρωνε όλη του την προσοχή και όλον του τον καιρό στην εκπλήρωση των καθηκόντων του...» (Α.Α. Vasiliev, σελ. 795).

Κλείνοντας τη σύντομη επισκόπηση της ζωής του Γεώργιου Γεμιστού-Πλήθων, θα πραγματοποιηθεί μία αναφορά στο πιο σημαντικό του έργο. Το πιο γνωστό έργο του Πλήθωνα είναι η «Νόμων συγγραφή», κείμενο που ο τίτλος του είναι δάνειο από το ομώνυμο σύγγραμμα του Πλάτωνα. Ωστόσο, οι μορφολογικές αναλογίες με το πλατωνικό κείμενο δεν είναι σημαντικές. Οι Νόμοι του Πλάτωνα έχουν τη μορφή διαλόγου ανάμεσα σε τρεις συνομιλητές στην Κρήτη. Ο διάλογος είναι ένας μύθος, η διήγηση της δημιουργίας μιας αποικίας, που συγκροτείται μέσα σε ένα θεσμικό πλαίσιο, επηρεασμένο από το αθηναϊκό δίκαιο. Το δωρικό στρατιωτικό πνεύμα απουσιάζει εντελώς. Στη φανταστική αυτή πολιτεία ο ρόλος των Θεών και των ιερέων είναι ισχυρός. Το χαρακτηριστικό αυτό βρίσκεται στον αντίποδα όσων είχε δημιουργήσει η αρχαία αθηναϊκή πολιτεία, με τους κοσμικούς προσανατολισμούς της. Έτσι, ο μύθος των πλατωνικών Νόμων

είναι συγχρόνως αθηναϊκός και βαθιά αντιαθηναϊκός. Συγκροτεί, με τις εσωτερικές αντιφάσεις του, ένα πλατωνικό παράδοξο.

Οι Νόμοι του Πλήθωνα δεν έχουν τη μορφή διαλόγου και στα σωζόμενα αποσπάσματά τους οι θέσεις του συγγραφέα είναι φιλικά διακείμενες προς την αρχαία σπαρτιατική πολιτεία και τις αρχές της. Ο συγγραφέας περιγράφει αναλυτικά την «ελληνική» θρησκεία του και θέτει κανόνες για τη λειτουργία της ιδανικής πολιτείας. Στο κείμενο πρωταγωνιστούν οι μορφές των Θεών, ιεραρχημένες με αυστηρότητα σε μια πυραμίδα που την κορυφή της καταλαμβάνει ο υπέρτατος Θεός, ο Δίας και στη βάση της τοποθετούνται τα όντα του φθαρτού, αισθητού κόσμου. Οι προσευχές και οι θρησκευτικές τελετές περιγράφονται αναλυτικά και καλύπτουν αρκετές σελίδες του έργου. Η έντονη παρουσία της θρησκείας καθίσταται, έτσι, ανάλογη, προς το πλατωνικό πρότυπο του συγγράμματος. Το έργο προοριζόταν για την ομάδα των μυημένων μαθητών του στον Μυστρά. Η συγγραφή του είχε αρχίσει πριν από τη σύνοδο της Φερράρας-Φλωρεντίας. Οι Νόμοι έχουν φθάσει ως εμάς σε αποσπασματική μορφή.

Βιβλιογραφία

- Δ. Ζακυθινός, Ιδεολογικά συγκρούσεις εις την πολιορκημένην Κωνσταντινούπολιν, Νέα Εστία 47, τχ.551 (1950).
- Κ. Παπαρρηγόπουλος, Ιστορία του Ελληνικού Έθνους (1341-1453), τ. 17, National Geographic Society, Αθήνα 2010.
- Ν. Ματσούκας, Ιστορία της Βυζαντινής Φιλοσοφίας, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1998.
- Ν. Σβορώνος, Επισκόπηση της νεοελληνικής ιστορίας, Αθήνα 1986.
- Σ. Π. Σπέντζας, Γεμιστός – Πλήθων, ο φιλόσοφος του Μυστρά. Οι οικονομικές, κοινωνικές και δημοσιονομικές του απόψεις, Αθήνα 1990.
- Μ. Cipolla, Η Ευρώπη πριν από τη βιομηχανική επανάσταση. Κοινωνία και οικονομία 1000-1700 μ.χ., μτφ. Π. Σταμούλης, Αθήνα 1988.
- W. Guthrie, Οι Σοφιστές, ελλ. Μετάφραση Δ. Τσεκουράκης, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1991.
- Α.Α. Vasiliev, Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, τόμος Α' εκδ. Μπεργαδής, Αθήνα, 2000.

Ο Ιωάννης Η' Παλαιολόγος
(Benozzo Gozzoli, Palazzo Medici-Riccardi, Φλωρεντία, Ιταλία)

Το «θαύμα» της Δουνκέρκης

Του Υποναυάρχου Λ.Σ. ε.α. **Δημητρίου Β. Ζαμπίκου**
Τακτικού Μέλους Αεροπορικής Ακαδημίας Ελλάδος

Μαΐος 1940. Τα γερμανικά στρατεύματα έχουν επιτεθεί και εισβάλλει στο Βέλγιο και την Ολλανδία. Το Βρετανικό Εκστρατευτικό Σώμα (British Expeditionary Force) μαζί με τα ισχυρότερα Τμήματα του Γαλλικού στρατού προελαύνουν στις Κάτω Χώρες, σύντομα όμως ανακαλύπτουν ότι η γερμανική επίθεση σ' αυτές δεν ήταν παρά ένας αντιπερισπασμός. Οι Γερμανικές δυνάμεις κινούνται νότια μέσω Αρδεννών, διασχίζουν τον ποταμό Μεύση και μέχρι την 20ή Μαΐου έχουν φθάσει στη Γαλλία. Από την 17η Μαΐου τα γερμανικά άρματα μάχης υπό την αρχηγία του στρατηγού Γκουντέριαν βρίσκονταν στον ποταμό Σομ και προέλαυναν δυτικά προς την ακτή του Ατλαντικού.

Το Βρετανικό Εκστρατευτικό Σώμα, ο Βελγικός στρατός και μεγάλο μέρος των γαλλικών δυνάμεων (περίπου 400.000 στρατιώτες) υποχωρώντας στις ακτές της Μάγχης βρέθηκαν περικυκλωμένοι από τρεις πλευρές με μόνη διέξοδο τη θάλασσα. Ο Βρετανός διοικητής Λόρδος Γκορτ διέταξε το Βρετανικό Εκστρατευτικό Σώμα να εξαπολύσει αντεπίθεση από τα νότια της Δουνκέρκης μέχρι το Αράς σε μια ύστατη προσπάθεια να ανακόψει τη γερμανική προέλαση προς την Δουνκέρκη και το Καλαί. Όμως η αντεπίθεση απέτυχε και έτσι οι Βρετανοί, Γάλλοι και Βέλγοι βρέθηκαν περικυκλωμένοι από νότια και ανατολικά από τις γερμανικές στρατιές και οχυρωμένοι σε ένα θύλακα γύρω από το λιμάνι της Δουνκέρκης.

Στις 24 Μαΐου οι γερμανικές Θωρακισμένες Μεραρχίες του στρατηγού Γκουντέριαν είχαν πλησιάσει στα 16 χιλιόμετρα έξω από την Δουνκέρκη, τελευταίο σταθμό των συμμαχικών στρατευμάτων με τον έξω κόσμο. Αναπάντεχα ο Γερμανός αρχιστράτηγος Φον Ρούσεντ μετά από έντονες διαφωνίες στο γερμανικό Επιτελείο έδωσε εντολή να σταματήσει η προέλαση των τεθωρακισμένων και να δοθεί στα κατάκοπα πληρώματά τους ανάπαυση μιας ημέρας. Ο στρατάρχης Γκαίριγκ είχε παραπονεθεί στον Χίτλερ ότι η Αεροπορία του (Λουτφάβε) δεν παίζει αξιόλογο ρόλο στη νίκη και ζήτησε δικαιοσύνη δηλ. να τον αφήσουν να αποτελειώσει αυτός με την Αεροπορία του τον Βρετανικό στρατό που είχε παγιδευτεί στη Φλάνδρα. Ο Χίτλερ έδωσε διαταγή «η Δουνκέρκη πρέπει να αφηθεί στην αεροπορία».

Την 27η Μαΐου ύστερα από νεώτερη διαταγή του Χίτλερ ο Γκουντέριαν εξορμά κατά της Δουνκέρκης με την 1η Μεραρχία Πάντσερ, το σύνταγμα Γκροσντο-ύτσλαντ και την Λαϊμπαστάρτε (σωματοφυλακή «Αδόλφος Χίτλερ») αλλά αναχαιτίζεται και μπλοκάρεται από τις πλημμύρες ευρισκόμενος 8 μόλις χιλιόμετρα από τη Δουνκέρκη. Το πυροβολικό του βάλει κατά της πόλεως προσφέροντας συμβολή στα σμήνη των αεροπλάνων του Γκαίριγκ που βομβαρδίζουν συνεχώς την πόλη και το λιμάνι.

Ο Λόρδος Γκορτ το βράδυ της 25ης Μαΐου είχε πάρει απόφαση να αποχωρήσει και όταν επέστρεψε στο στρατηγείο του στο Πρεμέσκ, βρήκε μήνυμα του Υπουργού Πολέμου Ήντεν, στο οποίο τονιζόταν ότι «πρωταρχική φροντίδα είναι η σωτηρία του Βρετανικού Εκστρατευτικού Σώματος». Τα λιμάνια ανατολικά του Γκραβελίν θα χρησιμοποιούνταν για την εκκένωση. Η Βρετανική Βασιλική Αεροπορία (R. A. F.) θα παρείχε υποστήριξη και το Ναυαρχείο θα προμήθευε ένα στόλο από μεγάλα και μικρά πλοία για τη μεταφορά των στρατευμάτων.

Ο Ναύαρχος Μπέρτραμ Ράμσεϋ συγκέντρωσε τα βαποράκια της Μάγχης, τα ολλανδικά ακτοπλοϊκά, τα γιωτ του Τάμεση, τις λέμβους του Σαουθάμπτον, τα ρυμουλκά του λιμανιού του Λονδίνου, τα ψαράδικα του Χαλλ και του Γκρίσμπυ. Η επιχείρηση εκκένωσης της Δουνκέρκης ονομάσθηκε «NTYNAMO» (Operation Dynamo). Παρά το γεγονός ότι η εκκένωση της Δουνκέρκης φαινόταν καταδικασμένη σε οικτρή αποτυχία, το Βρετανικό Ναυαρχείο υπολόγιζε ότι θα μπορέσει να μεταφέρει στην Αγγλία 45.000 άνδρες από το σύνολο των 400.000 .

Το πρώτο πλοίο που πλεύρισε στην προκουμιά ήταν το «Μόνας Άιλ» που ως εκ θαύματος γλύτωσε από τις βόμβες κανονιοβολήθηκε όμως στην επιστροφή και 100 από τους 1.400 επιβάτες του σκοτώθηκαν. Κατά την πρώτη ημέρα της εκκένωσης τα αντιτορπιλικά «Γουέϊκφουλ», «Γκραφόν» και «Γκρενάντα» καθώς και τα αλιευτικά «Μέλμπουρν» και «Κάπε Πασσάρντ» βυθίσθηκαν από την εχθρική αεροπορία. Επίσης ζημιές υπέστη από έκρηξη βομβών πολύ κοντά του το ταχυδρομικό ατμόπλοιο «Κουήν οφ δη Τσάνελ» και οι 950 άνδρες που μετέφερε μετεπιβιάσθηκαν στο παλαιό μικρό φορτηγό «Ντόρριεν ροζ», το οποίο τους αποβί-

βασε στο Ντόβερ. Το πλοίο αυτό αφού ανεφοδιάσθηκε με καύσιμα υπό το συνεχές πυρ της γερμανικής αεροπορίας παρέλαβε από τον κυματοθραύστη άλλους 600 άνδρες και τους αποβίβασε στο Φόλκστον. Το μικρό φορτηγό 823 κόρων «Γιουνταϊήλ» και το Πετρελαιοκίνητο «Μπούλφιντς» 450 κόρων κατόρθωσαν παρά τις σφοδρές επιθέσεις των γερμανικών αεροσκαφών να μεταφέρουν 900 και 1.400 άνδρες αντίστοιχα στα αγγλικά λιμάνια. Την δεύτερη ημέρα το ατμόπλοιο «Φενέλλα» παραβελημένο στο κρηπίδωμα του λιμανιού της Δουνκέρκης έχοντας παραλάβει 700 άνδρες δέχθηκε μία βόμβα αεροπλάνου στο άνω κατάστρωμα και μία άλλη στο εφαπτόμενο σ' αυτό κρηπίδωμα με συνέπεια να εγκαταλειφθεί και οι άνδρες να μεταφερθούν σε άλλο πλοίο.

Οι απώλειες των σκαφών που μετείχαν στην επιχείρηση εκκένωσης ήταν βαριές. Από τα 693 αγγλικά πλοία κάθε εκτοπίσματος, 226 καταστράφηκαν. Η επιχείρηση συνεχιζόταν νύχτα και ημέρα ταυτόχρονα στον δυτικό και ανατολικό μώλο και στα ακρογιαλία παρά τους συνεχείς βομβαρδισμούς. Αλλού τα πλοία πλεύριζαν δύσκολα λόγω των συντριμιών που πλήθαιναν και αλλού άνδρες σε πυκνές σειρές περίμεναν καρτερικά με τα πόδια μέσα στο νερό τις βάρκες να τους μεταφέρουν στα μεγαλύτερα πλοία που περίμεναν εκεί που

αρχίζουν τα ρηγά νερά. Η θάλασσα ήταν θαυμαστά ήρεμη και βοηθούσε στην απόδοση της εκκένωσης.

Στα ακρογιαλία ένας εθελοντικός στολίσκος πλοιαρίων από ψαράδες, πληρώματα θαλαμηγών, ναύτες φορτηγών πλοίων και συνταξιούχους του Πολεμικού Ναυτικού που συγκεντρώθηκαν πλησίαζαν τη γαλλική ακτή που ήταν σκεπασμένη με ένα πέπλο μαύρου καπνού, κόλαση φωτιάς και εκκωφαντικών εκρήξεων. Το θέαμα που συναντούσαν μπορούσε να κλονίσει και την πιο σκληραγωγημένη καρδιά. Τα γερμανικά Στούκας εφορμούσαν με λύσσα στα υπερφορτωμένα καράβια. Τα θραύσματα της αντιαεροπορικής άμυνας έπεφταν στη θάλασσα σαν το χαλάζι, ενώ δεκάδες πτώματα επέπλεαν στα αφρισμένα νερά.

Από πάνω τους οι αερομαχίες δεν σταματούσαν. Η Αγγλία για να σώσει το Εκστρατευτικό της Σώμα διέθεσε το πολυτιμότερο όπλο της, τις αεροπορικές της δυνάμεις που τις φύλαγε ως «κόρηνη οφθαλμού» για την υπεράσπιση των νησιών της. Δέκα έξι σμήνη της διοίκησης αεροπλάνων μάχης (Fighter Command) είχαν αποστολή να εξασφαλίσουν πάνω από την Δουνκέρκη μια προκάλυψη από το πρωί ως το βράδυ. Τα αεροπλάνα της βρετανικής Αεροπορίας με τους ηρωικούς πιλότους κατάφεραν να καταρρίψουν 262 γερμανικά αεροπλάνα χάνοντας 133 δικά τους.

Συγκλονιστική είναι η μαρτυρία του Βρετανού συγγραφέα Arthur D. Divine, που συμμετείχε στην επιχείρηση εκκένωσης της Δουνκέρκης με μικρό σκάφος, στην τρίτη διαδρομή όμως τραυματίστηκε στο στομάχι και τιμήθηκε με το μετάλλιο διακεκριμένης υπηρεσίας (distinguished service medal): ήταν σκοτάδι όταν ξεκινήσαμε, η θάλασσα ήταν ήρεμη, στα μικρά σκάφη επέβαιναν ένας ή δύο άνδρες. Ταξιδεύαμε σε μία λωρίδα και τα μεγαλύτερα πλοία (πολεμικά, ατμόπλοια) που μας προσπερνούσαν μας έλουζαν με τα κύματα που δημιουργούσαν. Πριν σκοτεινιάσει τελείως αντικρίσαμε τις φωτιές της Δουνκέρκης και τις σιλουέτες άλλων πλοίων και πλοιαρίων που επέστρεφαν φορτωμένα. Τα αεροπλάνα έριχναν φωτοβολίδες αλεξιπτώτου. Ο ήχος από τους βομβαρδισμούς και τους πυροβολισμούς μεγάλωνε όσο πλησιάζαμε, ενώ μεγάλα πυκνά σύννεφα καπνού δημιουργούνταν. Τα αεροπλάνα έκαναν επιθέσεις στα αντιτορπιλικά και η νύχτα γινόταν ημέρα. Οι στρατιώτες πειθαρχημένοι έμπαιναν στα νερά ενώ έπεφταν σ' αυτά βόμβες και οβίδες.

Τα μικρά σκάφη μετέφεραν από την ακτή, τους στρατιώτες στα μεγάλα πλοία. Ένα αντιτορπιλικό βομβαρδίστηκε και κάηκε. Το φόντο της φλεγόμενης Δουνκέρκης ήταν κόκκινο. Πάνω από τα κεφάλια μας σφύριζαν οι οβίδες. Στον αέρα καταχθόνιος ήταν ο κρότος από τα αντιαεροπορικά, τα πολυβόλα και το «μούγκρισμα» των καταρριπτομένων αεροπλάνων καθώς και το οργισμένο βούϊσμα των βομβαρδιστικών κάθετης εφόρμησης. Επιστρέφοντας τα Στούκας πέρασαν πέντε φορές από πάνω μας».

Οι Γερμανοί έξω από την Δουνκέρκη παρακολουθούσαν αρχικά σαν θεατές την επιβίβαση των συμμαχικών στρατευμάτων στα πλοία. Ο στρατηγός Μπρένκε ανέφερε στον αρχηγό του: «Μεγάλα πλοία πλευρίζουν στην προκυμαία, οι άνδρες ορμούν κατά μάζες στα καράβια. Εγκαταλείπουν όλο τους το (πολεμικό) υλικό, αλλά δεν είναι ευχάριστο να σκέπτεται κανείς ότι θα αντιμετωπίσουμε πάλι αυτούς τους άνδρες ξαναοπλισμένους».

Η επιτυχία της εκκένωσης ξεπερνούσε κάθε προσδοκία. Την 30ή Μαΐου είχαν φύγει 126.000 άνδρες και ο αριθμός τους την επόμενη ημέρα έφθανε τους 200.000, ανάμεσα σ' αυτούς μόνο 15.000 Γάλλοι. Στις 31 Μαΐου ο Τσώρτσιλ έφθασε στο Παρίσι και δικαιολογώντας την απομάκρυνση μόνο 15.000 Γάλλων επεσήμανε ότι οι Άγγλοι είχαν μια σαφή διαταγή να επιβιβασθούν, δεν ήξεραν όμως αν οι Γάλλοι ήθελαν να φύγουν ή να μείνουν. Η εκκένωση συνεχίστηκε την 2α και 3η Ιουνίου. Μετείχαν 13 επιβατηγά σκάφη, 11 τορπιλοβόλα, 2 φορτηγά, 5 βυθοκόροι, πλήθος πλοιαρίων, ρυμουλκών που έσερναν πλωτές αποβάθρες, συνοδευόμενα από γαλλικά πολεμικά και 100 περίπου γαλλικά αλιευτικά.

Η εκκένωση συνεχίστηκε άλλη μια νύχτα και ενώ οι γερμανοί στρατιώτες απείχαν λιγότερο από τρία χιλιόμετρα το Ναυαρχείο βιαστικά διέταξε να βυθισθούν δύο ατμόπλοια ανάμεσα στον προβλήτα. Μερικά κανόνια και μυδραλλιοβόλα εξακολουθούσαν να βάλουν κατά των γερμανικών δυνάμεων για παραπλάνηση. Κατόπιν τα κλείστρα και τα πυρομαχικά ρίχνονταν στη θάλασσα ή θάβονταν κάτω από την άμμο. Τα τελευταία άλογα αφήνονταν ελεύθερα. Ο ρυθμός της εκκενωτικής επιχείρησης γινόταν βραδύτερος λόγω του πλήθους των ναυαγίων και τα πλοία πλευρίζαν με πολλές δυσκολίες. Λίγο αργότερα η ανατίναξη των πλοίων που προορίζονταν για το φράξιμο του λιμανιού σηματοδοτούσε το τέλος της «Επιχείρησης Ντουναμό». Η εκκένωση της Δουνκέρκης είχε τελειώσει.

Ήταν μια ανέλπιστη επιτυχία. Αντί για 45.000 άνδρες, όπως υπολόγιζαν στην αρχή, διασώθηκαν από τον θύλακα περίπου 340.000 από τους οποίους 115.000 Γάλλοι. Κατά την τελευταία νύχτα 4η Ιουνίου 26.175 άνδρες κατάφεραν να επιβιβασθούν από ένα κατεστραμμένο λιμάνι στα πλοία. Πίσω στην ακτή εγκαταλείφθηκαν 34.000 άνδρες που θα αιχμαλωτιζόνταν καθώς και το σύνολο του πολεμικού υλικού.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Η επιτυχημένη επιχείρηση εκκένωσης της Δουνκέρκης, που θεωρείται η μεγαλύτερη τακτική υποχώρησης στρατιωτικών δυνάμεων όλων των εποχών, έμεινε στην ιστορία του Β' παγκοσμίου Πολέμου ως το «θαύμα της Δουνκέρκης» και οι λιγοστές απώλειες των Βρετανών έδωσαν την εντύπωση «νίκης». Επίσης απέδειξε ότι το αποφασιστικό κλειδί της στρατηγικής είναι η κυριαρχία στη θάλασσα.

Από την άλλη ο Χίτλερ στη μάχη της Δουνκέρκης διέπραξε το πρώτο από τα μεγάλα στρατηγικά σφάλματα, που οδήγησαν στην στρατιωτική ήττα τον Άξονα. Επηρεάσθηκε από τον Γκαίριγκ που του ζήτησε «να αφεθεί η Δουνκέρκη στην αεροπορία του» και ανέκοψε την προέλαση του Γκουντέριαν προς την πόλη, γεγονός που έδωσε στους Βρετανούς την ανάσα για να οχυρωθούν και να οργανώσουν τη διαφυγή τους. Αν ο Γκουντέριαν δεν είχε ανακοπεί τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, η μάχη στην Δουνκέρκη θα είχε τραγικές συνέπειες για τους Βρετανούς και τους μετέπειτα «ελεύθερους Γάλλους» του Σαρλ Ντε Γκωλ. Εξάλλου ο Χέρμαν Γκαίριγκ αναγκάστηκε να ομολογήσει ότι «η Λουτφάβε αποδεικνύεται ανίκανη να αιχμαλωτίσει μια στρατιά».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ραιημόν Καρτιέ, Ιστορία Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου", Τόμος Α'.
2. Νεώτερο Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό "Ηλίου".
3. Μάχη της Δουνκέρκης, Βικιπαίδεια ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια
4. Μαρτυρία Arthur D.Divine, Eyewitness toHstory.com

Ο είσπλους των ελληνικών πλοίων στον Αμβρακικό Κόλπο στις 21 Σεπτεβρίου του 1828

Του Ανθυποπλοιάρχου (Ε) **Μιχαήλ Κατσικαρέλη** ΠΝ, Ιστορικού

Το παρακείμενο διπλωματικό πλαίσιο

Στις 14 Απριλίου 1828 η Ρωσία κήρυξε τον πόλεμο στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, γεγονός που οδήγησε στην αποδυνάμωση των κάστρων της Αιτωλοακαρνανίας, στα οποία απέμειναν σχετικά αδύναμες οθωμανικές φρουρές. Σύμφωνα με τον κυβερνήτη Ιωάννη (στο εξής

αξιωματούχους στα Ιωάννινα, μια από τις κυριότερες πηγές στρατολόγησης στα Δυτικά Βαλκάνια.

Εκμεταλλεόμενος ο Ι. Καποδίστριας τους αντικρουόμενους γεωπολιτικούς και οικονομικούς ανταγωνισμούς των Μεγάλων Δυνάμεων αλλά και την ανάγκη για ακώλυτη διεξαγωγή των θαλάσσιων επικοινωνιών

Ομοίωμα της ατμοκίνητης κορβέτας «Καρτερίας». Ξύλο, 151 x 76 x 31 cm. ΕΙΜ, 4840.

Πηγή: Συλλογή Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, Αθήνα.

Ι. Καποδίστρια) ήταν η κατάλληλη συγκυρία για την δημιουργία άμεσων εδαφικών τετελεσμένων, δεδομένου ότι οι Μεγάλες Δυνάμεις προσανατολιζόνταν προς ένα ελληνικό κράτος με όρια από τον Κόλπο του Βόλου έως τον Αχελώο Ποταμό ή τον Κόλπο της Άρτας. Παράλληλα οργανώνονταν ελληνικό στρατόπεδο στην Τροιζήνα Αργολίδας υπό τον Δημήτριο Υψηλάντη, με σκοπό την απελευθέρωση της Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας. Οι σχέσεις μάλιστα του Μεχμέτ Ρεσίτ Πασά, γνωστού στην ελληνική βιβλιογραφία ως *Κιουταχή*, ήταν σε κάκιστο επίπεδο με τους εντόπιους Αλβανούς

και του εμπορίου στην ανατολική Μεσόγειο, έθεσε ως προτεραιότητα την χρηματοδότηση των πολεμικών επιχειρήσεων ώστε να μην μείνει εκτός ελληνικής επικράτειας η Στερεά Ελλάδα όπως η βρετανική Διπλωματία προσανατολιζόνταν.¹

Πολύτιμος συνεργάτης στην απελευθέρωση της

1 Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Ο Αγώνας για την ελληνική ανεξαρτησία. Πολιτική και στρατηγική των Ελλήνων και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, Αθήνα, Ι.Σίδερης, 1996, σσ. 295.

Χάρτης της περιοχής της Πρέβεζας και του Αμβρακικού κόλπου.

Σημειώνεται η είσοδος των ελληνικών πλοίων στον Αμβρακικό κόλπο τον Οκτώβριο του 1828.

Πηγή: Geographical Journal 1908 p 48. Ίδρυμα «Ακτία Νικόπολις».

Δυτικής Στερεάς αποδείχτηκε ο Βρετανός φιλέλληνας στρατηγός Sir Richard Church ο οποίος είχε εκλεγεί από την Εθνική Συνέλευση της Τροιζήνας, ως Αρχιστράτηγος των ελληνικών κατά ξηράς δυνάμεων. Με τις ενέργειες του R. Church το Δραγαμέστο (Αστακός) είχε μετατραπεί σε οχυρωμένο στρατόπεδο, με κανόνες εσωτερικής υπηρεσίας, αποτελώντας την ίδια στιγμή ένα παραθαλάσσιο ορμητήριο με απώτερο στόχο τη διακοπή της επικοινωνίας του Μεσολογγίου και του Αιτωλικού από τον Καρβασαρά, την Άρτα και την Πρέβεζα.

Οι πρώτες ναυτικές ενέργειες

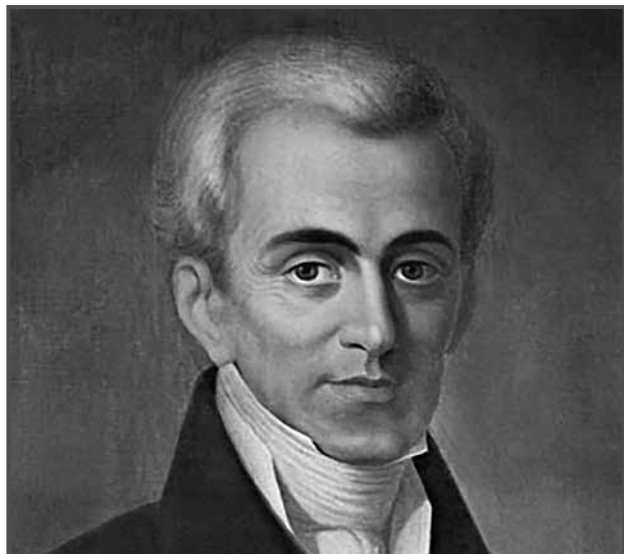
Στις 30 Ιουνίου ο Ι. Καποδίστριας μετέβη στην Κανδήλα της Αιτωλοακαρνανίας όπου είχε στηθεί το Γενικό στρατόπεδο της Δυτικής Ελλάδας. Για τον αποτελεσματικότερο αποκλεισμό του Μεσολογγίου αποφασίστηκε η κατάληψη του Μακρυνόρους, της σειράς υψωμάτων που δέσποζαν στην παραλιακή γραμμή του Ανατολικού Αμβρακικού, βόρεια της Αμφιλοχίας και αποτελούσαν κομμάτι της εφοδιαστικής αλυσίδας για το Μεσολόγγι από την Πρέβεζα και την Άρτα. Για να απελευθερωθεί το Μακρυνόρος, έπρεπε όμως να καταληφθούν πρώτα όμως η Βόνιτσα και ο Καρβασαράς, παραθαλάσσιες πόλεις που διέθεταν φρούρια διακόπτοντας την θαλάσσια επικοινωνία τους με την Πρέβεζα.

Με το υπ' αριθμ. 3.442 Διάταγμα, στις 23 Ιουλίου 1828, ο Κορσικανός Πλοίαρχος Α' Κλάσεως Antonio

Bassano, διορίστηκε «*Αρχηγός τῆ κατά τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα στολίσκου*»² και στις αρχές Σεπτεμβρίου ξεκίνησαν οι συνδυασμένες επιχειρήσεις για τον έλεγχο του Αμβρακικού. Το επιχειρησιακό σχέδιο προέβλεπε τον εΐσπλου του ελληνικού στολίσκου στον Αμβρακικό μέσα από το στόμιό του, έναν οφιοειδή πορθμό μήκους 12 χιλιομέτρων κάτω από τα διασταυρούμενα πυρά των φρουρίων του Παντοκράτορα το οποίο βρίσκονταν λίγα χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της Πρέβεζας, του φρουρίου του Αγίου Γεωργίου στις νότιες παρυφές της πόλης, της Πούντας (Άκτιο) στην Ακαρνανία και άλλων επάκτιων κανονιοστασίων της Πρέβεζας, ενώ οι δυνάμεις πεζικού του R. Church θα προωθούνταν προς τα βόρεια συναντώντας τις ναυτικές δυνάμεις του A. Bassano στον νότιο Αμβρακικό. Πράγματι, ο R. Church προώθησε το στρατηγείο του στο Ελιγοβίβαρο ή Χελοβίβαρο, πλησί-

2 Τρύφνας Κωνσταντινίδης, «Ο στολίσκος του Αλή Πασά και ο Κορσικανός Κονδοτιέρος Antonio Passano», Ναυτική επιθεώρηση, 54, (227), Ιούλιος-Αύγουστος, 1951, σσ. 35. Ο Antonio Bassano (1770-1836) ήταν Κορσικανός κουρσάρος που έδρασε στην Αδριατική. Από το 1810 πρόσφερε τις υπηρεσίες του στον Αλή Πασά των Ιωαννίνων, ενώ το 1822 αυτομόλησε στους Έλληνες. Συνελήφθη από τους Οθωμανούς στον Αμβρακικό επικεφαλής τριών ελληνικών κανονιοφόρων και ελευθερώθηκε μετά από λύτρα, αποσυρόμενος εν συνεχεία στην Ιταλία.

Ιωάννης Καποδίστριας.

ον του Ακτίου προς υποστήριξη των Ελλήνων ναυτικών, αλλά και την διάσωσή τους σε περίπτωση ναυαγών. Ο δε υπασπιστής του στρατηγός Jean-Chrétien Louis Dentzel, με καθήκοντα επιτελάρχη, κατέλαβε με τη δεξιά πτέρυγα του στρατού το Λουτράκι στο μυχό του Αμβρακικού.

Η ναυτική δύναμη του Α. Bassano, η οποία απαρτιζόταν από τα ατμοκίνητα *Καρτερία*³ και *Επιχειρήσις* τα οποία έφεραν 8 ιδιαίτερα ισχυρά πυροβόλα το καθένα ικανά να βάλουν εκρηκτικές σφαίρες (μπάλες) ή ερυθρόπυρες προκαλώντας πυρκαγιά καθώς και ορισμένες κανονιοφόρους και βελλούδες (μικρά πλοία), απέπλευσε στις 7 Σεπτεμβρίου από τον Μύτικα για το Στενό Πρέβεζας-Ακτίου. Αναμένοντας την καλύτερευση των κλιματικών συνθηκών, στις 11 Σεπτεμβρίου η ελληνική δύναμη συγκεντρώθηκε έξω από το Στενό, ενώ το *Καρτερία* στο οποίο επέβαινε ο Α. Bassano, το *Επιχειρήσις* και η κανονιοφόρος *Μέδουσα* έβαλαν κατά του φρουρίου Παντοκράτορα ώστε να εξουδετερώσουν τις πυροβολαρχίες του για να μπορέσουν τα μικρότερα πλοία να εισέλθουν εντός του στομίου.

Εξαιτίας του αντίθετου ανέμου, αλλά και των ισχυ-

3 Τα ατμοκίνητα *Καρτερία* και *Επιχειρήσις* ήταν ναυπηγημένα στην Αγγλία από χρήματα των Εθνικών δανείων. Ήταν τροχήλατα κινούμενα με ατμό αλλά και βοηθητική ιστιοφορία. Έφεραν οχτώ βαριά πυροβόλα εξαιρετικά δυνατής ισχύος των 68 λίτρων, όπου οι λίτρες ήταν η μονάδα βάρους του σφαιρικού βλήματος που εκτόξευαν. Κατέπλευσαν στην Ελλάδα το 1826 και 1827. Οι κανονιοφόροι *Φιλελληνίς*, *Βαυαρία*, *Ελβετία*, *Μέδουσα* και *Γένοβα* έφεραν από ένα έως τρία πυροβόλα επίσης των 68 λίτρων και τις αποκαλούσαν και *μονόκαννα*. βλ. Κωνσταντίνος Μεταλληνός, Ο Ναυτικός πόλεμος κατά την ελληνική επανάσταση 1821-1829, τ. Α' - Β', Αθήνα, Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού, 2020. 71, 230, 527, 528, 549.

Βρίκι ή Μπρίκι.

Πηγή: Ναυτικό Μουσείο Κρήτης

ρών θαλάσσιων ρευμάτων από τον Αμβρακικό στο Ιόνιο που δυσκόλευαν ακόμα περισσότερο τα εξαιρετικά αβαθή ύδατα κατά την είσοδο στον Κόλπο,⁴ το εγχείρημα αναβλήθηκε για την επομένη. Στις 12 Σεπτεμβρίου ανέλαβαν το βομβαρδισμό του Παντοκράτορα τα δύο ατμοκίνητα και τρεις κανονιοφόροι από τις επτά το πρωί, προκειμένου τα υπόλοιπα πλοία να εισέλθουν στο στενό. Ο άνεμος εμπόδισε πάλι για ώρες πολλές τον είσπλου, ενώ ελληνικό πλοίαριο που βλήθηκε από το φρούριο του Παντοκράτορα, σώθηκε μετά από υπεράνθρωπες προσπάθειες. Αν και προς το μεσημέρι ο καιρός καλυτέρευσε, η πολύωρη έκθεση στον κίνδυνο καταβάρθρωσε το ηθικό των ελληνικών πληρωμάτων. Σε συμβούλιο επί του *Καρτερία* με τους κυβερνήτες του Στολίσκου, εκείνοι συνέστησαν στον Α. Bassano να επέμβη σε μια από τις βελλούδες κατά την επερχόμενη επίθεση ώστε τα πληρώματα να αναθαρρήσουν. Εκείνος όμως προφασίστηκε λόγους υγείας και ο στολίσκος επέστρεψε στις 13 στο Μύτικα.

Η αλλαγή των συνθηκών και τα κέρδη του εγχειρήματος

Η κατάσταση άλλαξε όταν αιχμαλωτίστηκε και εξοπλίστηκε αλιευτικό πλοίαριο στο Λουτράκι από τα στρατεύματα του επιτελάρχη του R. Church, Jean-Chrétien Louis Dentzel, με το οποίο στη συνέχεια καταλήφθηκαν εντός του Αμβρακικού μια οθωμανική γολέτα, μια μπρατσέρα, ένα μίστικο και τέσσερις λέμβοι. Η έλευση 100

4 Τα άφθονα νερά που χύνονται από τους ποταμούς Λούρο και Άραχθο στο εσωτερικό του Κόλπου, δημιουργούν ρεύμα προς την δυτική κατεύθυνση. Η ορμητικότητα του ρεύματος μεγαλώνει την περίοδο των μεγάλων βροχοπτώσεων. βλ. Κωνσταντίνος-Διομήδης Καφαράκης, Ναυτιλιακές οδηγίες Ελληνικών ακτών (Πλοηγός)-Δυτικές Ακτές, Αθήνα, Υδρογραφική Υπηρεσία Πολεμικού Ναυτικού, 2015, σσ. 310.

Το κάστρο του Παντοκράτορα.

Πηγή: <https://www.kastra.eu/castlegr.php?kastro=pantokrator>

Ελλήνων ναυτών και πυροβόλων από το Μύτικα στο Λουτράκι που εξόπλισαν και επάνδρωσαν τα αιχμαλωτισθέντα πλοία, επέτρεψε την κυρίευση πολλών ακόμα πλοιαρίων διακόπτοντας την μεταφορά εφοδίων από την Πρέβεζα στον Καρβασαρά. Η αναπάντεχη αυτή τροπή θορύβησε τους Οθωμανούς που εξόπλισαν ένα βρίκι και μια κανονιοφόρο στην Πρέβεζα για την υπεράσπιση του στομίου αλλά και να αποκαταστήσουν την θαλάσσια κυριαρχία τους στον Αμβρακικό.

Ο ενθουσιασμός που επικράτησε, επέτρεψε την επανάληψη του εγχειρήματος του είσπλου στον Αμβρακικό των κανονιοφόρων *Φιλελληνίς* και *Βαυαρία* αλλά και των μίστικων *Χαρίκλεια* και *Διώνη*,⁵ στις 21 Σεπτεμβρίου κάτω από την κάλυψη των πυρών που τους παρείχαν τα ατμοκίνητα *Καρτερία* και *Επιχείρησις*. Μέχρι τις τέσσερις το απόγευμα, η δύναμη των τεσσάρων ελληνικών πλοίων βρισκόταν εντός του Κόλπου και στη ναυμαχία που ακολούθησε η οθωμανική κανονιοφόρος βυθίστηκε από μπάλα πυροβόλου των κανονιοφόρων, ενώ το βρίκι καταλήφθηκε. Έπειτα χωρίς ουσιαστικά ναυτικό αντίπα-

λο, τα ελληνικά πλοία αιχμαλώτισαν 43 εχθρικά πλοίαρια που ήταν αγκυροβολημένα στην θαλάσσια περιοχή της Πρέβεζας και κατέπλευσαν με τις λείες τους στο Λουτράκι την επόμενη μέρα.

Κατά την ναυμαχία τραυματίστηκε ο Υδραίος κυβερνήτης της κανονιοφόρου *Φιλελληνίς*, Ανδρέας Τενεκές, ο αδερφός του Δημήτριος, κυβερνήτης της κανονιοφόρου *Κασσάνδρα* και ο Ποριώτης ναύτης Καπασάκης. Το κατόρθωμα των ελληνικών πλοίων στον Κόλπο αναπτέρωσε το ηθικό των πληθυσμών του Ξηρομέρου και του Βάλτου παρέχοντας μια αίσθηση ασφάλειας και τους ενθάρρυνε να καταταγούν αθρόα στον στρατό του R. Church ενώ ουσιαστικά ο Αμβρακικός έγινε ελληνική λίμνη επιτρέποντας στην συνέχεια την κατάληψη της Βόνιτσας και της Αμφιλοχίας.

Πηγές

Κωνσταντίνος-Διομήδης Καφαράκης, *Ναυτιλιακές οδηγίες Ελληνικών ακτών (Πλοηγός)-Δυτικές Ακτές*, Αθήνα, Υδρογραφική Υπηρεσία Πολεμικού Ναυτικού, 2015.

Κωνσταντίνος Μεταλληνός, *Ο Ναυτικός πόλεμος κατά την ελληνική επανάσταση 1821-1829*, τ. Α' - Β', Αθήνα, Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού, 2020.
Στέφανος Ι. Παπαδόπουλος, *Η επανάσταση στην δυτική Στερεά Ελλάδα (Μετά την πτώση του Μεσολογγίου ως την οριστική απελευθέρωση της. 1826 – 1832)*, διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1962

Τρύφωνας Κωνσταντινίδης, «Ο στολίσκος του Αλή Πασά και ο Κορσικανός Κονδοτιέρος Antonio Passano», *Ναυτική επιθεώρηση*, 54, (227), Ιούλιος-Αύγουστος, 1951, σσ. 35.

Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, *Ο Αγώνας για την ελληνική ανεξαρτησία. Πολιτική και στρατηγική των Ελλήνων και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας*, Αθήνα, Ι.Σίδηρης, 1996.

5 Κυβερνήτες τους ήταν οι Ανδρέας Τενεκές, Ανδρέας Κωφός,, Αναστάσιος Παρασκευάς και Κωνσταντίνος Θεόφιλος. Βλ. Στέφανος Ι. Παπαδόπουλος, *Η επανάσταση στην δυτική Στερεά Ελλάδα (Μετά την πτώση του Μεσολογγίου ως την οριστική απελευθέρωση της. 1826 – 1832)*, διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1962, σσ. 101.

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΔΕΙΞΕΩΣ ΔΣ/ΕΑΑΝ ΕΤΟΥΣ 2025

Αγαπητά μέλη,

1. Την άνοιξη του 2025 (Μάρτιος), θα διεξαχθούν οι εκλογές για την ανάδειξη του νέου ΔΣ/ΕΑΑΝ σύμφωνα με την ισχύουσα Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 122τβ'/2019).

Η εκλογική διαδικασία θα διεξαχθεί και με τους τρεις τρόπους που προβλέπει η ανωτέρω σχετική ΚΥΑ δηλαδή:

α. Με **ΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ** (φυσική παρουσία σε κάλπη) με επίδειξη της ταυτότητας μέλους της ΕΑΑΝ ή αστυνομικής ταυτότητας.

β. Με **ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ** για την οποία απαιτείται **ταυτότητα μέλους της ΕΑΑΝ**.

γ. Με **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ** όπου απαιτούνται **ο αριθμός της ταυτότητας μέλους της ΕΑΑΝ, ο ατομικός αριθμός μητρώου ΜΤΝ**, πέρα των προσωπικών στοιχείων όπως αναγράφονται στην ταυτότητα μέλους της ΕΑΑΝ.

2. Στις προηγούμενες εκλογικές διαδικασίες έχουν εφαρμοστεί και οι τρεις τρόποι ψηφοφορίας με επιτυχία, όμως η εμπειρία έχει δείξει ότι η **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ** ενδείκνυται καθώς:

α. Για τον/την **ΨΗΦΟΦΟΡΟ** είναι ταχύτερη, ασφαλέστερη, δεν κουράζει τους ψηφοφόρους με μετακινήσεις, έξοδα και ταλαιπωρία σε αναμονές/ ουρές και

β. Για την **ΕΑΑΝ**, είναι οικονομικότερη, διότι δεν υπάρχει ανάγκη εξοπλισμού και περιττή γραφειοκρατία (Κάλπες - φάκελοι - ψηφοδέλτια - διαμόρφωση χώρων), δεν υπάρχει ανάγκη για εξεύρεση εθελοντών συναδέλφων και καταπόνηση προσωπικού (εφορευτικές επιτροπές - καταμέτρηση ψήφων) και η εξαγωγή του αποτελέσματος είναι άμεση.

3. **ΟΣΑ ΜΕΛΗ ΕΠΙΘΥΜΟΥΝ** να ψηφίσουν με **ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ**, θα πρέπει να δηλώσουν-ενημερώσουν έγκαιρα την ΕΑΑΝ, με τα στοιχεία τους και με την ορθή διεύθυνση κατοικίας, για να προετοιμάσουμε/κοστολογήσουμε την παραλαβή φακέλων τα απαιτούμενα (αριθμός φακέλων-ταχυδρομικά έξοδα κ.λπ.), παράλληλα αυτό θα αποφέρει περιορισμό περιττών

εξόδων και σπατάλες. Η διαδικασία δύναται να πραγματοποιηθεί με ένα από τους παρακάτω τρόπους:

α. Με e-mail στο ekloges25@eaan.gr ή

β. Με συστημένη επιστολή στην ΕΑΑΝ (Ι. Παπαρηγοπούλου & Π.Π. Γερμανού ΤΚ 105 61 ΑΘΗΝΑ).

γ. Να συμπληρώσουν την ειδική φόρμα που θα δημιουργηθεί προς τον σκοπό αυτό στην ιστοσελίδα της ΕΑΑΝ.

4. Τα χρήματα που θα εξοικονομηθούν, από την επιστολική ψηφοφορία, θα διατεθούν:

α. Στον παραθερισμό των μελών της ΕΑΑΝ σε Ιδιωτικά Ξενοδοχεία όπου ήδη έχουμε αυξήσει τις θέσεις παραθερισμού το 2024, οι οποίες κατά βάση εξυπηρετούν τα μέλη που διαμένουν μακριά από την Αθήνα και τα διαθέσιμα παραθεριστικά κέντρα του ΠΝ.

β. Στην πρόνοια και την υγειονομική κάλυψη των μελών μας καθώς και την συμβολή της ΕΑΑΝ στην αγορά ιατρικών μηχανημάτων κ.λπ..

γ. Στην κάλυψη εξόδων στα έχοντα ανάγκη μέλη μας.

5. Ο σκοπός της ενημερώσεως αυτής γίνεται, ώστε να αποσταλεί το εκλογικό υλικό και οι φάκελοι που απαιτούνται **μόνο στα μέλη που επιθυμούν να ψηφίσουν με την ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ**.

Οι τυχόν επιθυμούντες να ψηφίσουν με **ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ** καλό είναι να εξετάσουν, αν θα μπορούσαν να ψηφίσουν με **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ**, για δική τους ευκολία αλλά και για τα παραπάνω αναφερόμενα.

Όσοι δεν διαθέτουν ακόμη ταυτότητα μέλους της ΕΑΑΝ και θα επιθυμούσαν να ψηφίσουν με **ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΗ** ή **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ** θα πρέπει να προβούν έγκαιρα στις απαιτούμενες ενέργειες για την έκδοσή της.

Ημερομηνίες εκλογών καθώς και υποβολή επιθυμίας για συμμετοχή στην **ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ** θα γνωστοποιηθούν με νεώτερο.

6. Σας προτρέπουμε για την ενεργή συμμετοχή σας στην εκλογική διαδικασία ανάδειξης νέου ΔΣ/ΕΑΑΝ τον Μάρτιο του 2025, διότι θέλουμε την οικογένεια της ΕΑΑΝ ενωμένη, συλλογική και με δυνατή φωνή.

Για το ΔΣ/ΕΑΑΝ

Ο Πρόεδρος της ΕΑΑΝ

Αντιναύαρχος Θεόδωρος Γερούκης ε.α. ΠΝ

Το Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό κατά τον Β΄ ΠΠ

Η δράση του στολίσκου Υ/Β

Του Αν. Αξ/κού ε.α. **Πέτρου Ηρ. Σκλέπου** ΞΕ, Οικονομολόγου ΑΠΘ,
Μέλους της Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών

Μέρος Β΄

Υ/Β ΝΗΡΕΥΣ (Υ4)

Από την 28/10/40 έως την αποδημία του τον Απρίλιο του 1941 στην Μέση Ανατολή εκτέλεσε έξι πολεμικές αποστολές στο Ιόνιο πέλαγος και την Αδριατική.

Από την αποδημία του έως την επιστροφή του στην πατρίδα τον Οκτώβριο του 1944 εκτέλεσε δεκατρείς πολεμικές περιπολίες - αποστολές.

Την 7η και την 8η πολεμικές περιπολίες τις εκτέλεσε στην περιοχή Ρόδου-Καστελόριζου χωρίς αποτέλεσμα. Κατά την 10η πολεμική αποστολή (Κυβερνήτης, Υποπλοίαρχος Αλ. Ράλλης), παρέλαβε από τον όρμο Κέρατο στις νότιες ακτές της Κρήτης, είκοσι τρεις Έλληνες στρατιωτικούς και νοσοκόμες και τρεις βρετανούς που διέφυγαν στην Μ. Ανατολή.

Κατά την δωδέκατη πολεμική περιπολία (Κυβερνήτης Υποπλοίαρχος Αλ. Ράλλης) στις 15/7/1942 καταβύθισε με βολές πυροβόλου τρία ιστιοφόρα σε απόσταση 4 ΝΜ βόρεια της Καρπάθου.

Κατά την δέκατη τρίτη πολεμική αποστολή (Κυβερνήτης Υποπλοίαρχος Αλ. Ράλλης) στις 24/9/42 βύθισε με τορπιλισμό μεταξύ Ρόδου και Σύμης το ιταλικό επιβατικό ατμόπλοιο *Fiume* 1500 τόνων που παρέσυρε στον υγρό τάφο του το σύνολο των επιβαινόντων εκτός δέκα οκτώ ατόμων.

Την επομένη 25/9/1942 βύθισε με εμβολισμό μέγα ιστιοφόρο ογδόντα τόνων σε απόσταση 5.5 ν.μ. ΝΔ από την άκρη Κριός της Μικρασιατικής ακτής (Δωδεκάνησα).

Κατά την δέκατη τέταρτη πολεμική περιπολία – αποστολή στις 3/11/1942 μετέφερε τρεις Έλληνες πράκτορες και 1,5 τόνο υπονομευτικού υλικού κοντά στον όρμο Μετόχι βόρεια της Κύμης της νήσου Ευβοίας.

Κατά την δέκατη εβδόμη πολεμική περιπολία στις 17/6/1944 αποβίβασε άγημα στην Κορώνη του Μεσσηνιακού κόλπου για να καταστραφούν πέντε ιστιοφόρα που βρίσκονταν εκεί. Εκ των υστέρων διαπιστώθηκε ότι είχαν καταστραφεί σε προγενέστερο χρόνο από την RAF.

Ο ΝΗΡΕΑΣ επέστρεψε στην Ελλάδα τον Οκτώβριο του 1944 έχοντας διανύσει 10140 ΝΜ σε 2010 ώρες πλου παροπλίσθηκε στις 3/5/1947 υπερβαίνοντας κατά επτά

σχεδόν χρόνια το όριο ζωής του εκποιήθηκε το 1952 για διάλυση.

Υ/Β ΤΡΙΤΩΝ (Υ5)

Από την 28/10/1940 έως την αποδημία του τον Απρίλιο του 1941 εκτέλεσε πέντε πολεμικές περιπολίες στο Ιόνιο Πέλαγος και την Αδριατική και μια αμυντική στις προσβάσεις της Πρέβεζας τον Φεβρουάριο του 1941.

Κατά την τρίτη πολεμική περιπολία (Κυβερνήτης Πλωτάρχης Ζέπος Διον.) στις 9/1/1941 στο στενό του Οτράντο βύθισε με τορπιλισμό το ιταλικό Υ/Β *Neghelli* τύπου *Auda*. Κατά την πέμπτη πολεμική περιπολία (Κυβερνήτης Πλωτάρχης Ζέπος Γεώργιος) στις 23/3/41 βύθισε με τορπιλισμό το επιβατικό ατμόπλοιο *Carnia* 5451 τόνων, που μετείχε σε νηοπομπή σε απόσταση 30 ν.μ. από το ακρωτήριο GALO του Πρίντεζι.

Από την αποδημία του τον Απρίλιο του 1941 έως την βύθιση του στις 16/11/1941 εκτέλεσε έξι πολεμικές περιπολίες και τρεις πολεμικές αποστολές κατά την πολεμική αποστολή της 12/11/1941 (Κυβερνήτης Υποπλοίαρχος Επαμεινώνδας Κοντογιάννης) αποβίβασε στον όρμο Τσουτσουρός της νοτίου Κρήτης έναν Έλληνα οδηγό με φάρμακα και τρόφιμα και λοιπό υλικό και παρέλαβε διαφεύγοντες, οκτώ Έλληνες στρατιωτικούς και οκτώ βρετανούς.

Κατά την πολεμική αποστολή τον Μάιο του 1942, ο κυβερνήτης ο υποπλοίαρχος Επ. Κοντογιάννης, την νύκτα της 10ης προς 11η Μαΐου, μετέφερε από την Μάρσα Ματρούχ στην Μάλτα καύσιμα, διάφορα υλικά και προσωπικό και παρέλαβε για την Αλεξάνδρεια δεκαοκτώ μέλη του Υ/Β Γλαύκος. Κατά τη δέκατη πολεμική αποστολή-περιπολία (Κυβερνήτης Υποπλοίαρχος Επ. Κοντογιάννης) αποβίβασε στην Κρήτη την 19/6/1942, η ομάδα οκτώ καταδρομέων και 1,5 τόνο πολεμικού υλικού για την προσβολή του αεροδρόμιου του Ηρακλείου. Στις 11/6/1942 πλησίον της νήσου Θήρας βύθισε με βολές πυροβόλου το ιστιοφόρο Αγ. Αικατερίνη 20 τόνων. Την 13/6/1942 βύθισε με εμβολισμό κοντά στον νηρέα δύο ιστιοφόρα.

Κατά την ενδεκάτη πολεμική αποστολή τον Νοέμβριο του 1942 αρχικά θα αποβίβαζε ομάδα πέντε Ελλήνων πρακτόρων στην νοτιοανατολική ακτή της Εύβοιας μαζί με το υλικό (Επιχείρηση *Neptune*) και θα εκτελούσε επι-

Θετική αποστολή σε Αιγαίο στην προσπάθειά του να επιτεθεί σε γερμανική νηοπομπή στο στενό του Καφηρέα στις 16/11/1942, προσβλήθηκε και βυθίστηκε τελικά με εμβολισμό από τα συνοδά πλοία. Από το πλήρωμα και τους επιβαίνοντες απωλέσθησαν 23, αιχμαλωτίσθηκαν 30 μεταξύ των οποίων ο Κυβερνήτης και διέφυγαν δύο.

Ο ΤΡΙΤΩΝ από την αποδημία του διήνυσε 9729 ν.μ. και 2237 ώρες σε πλου.

Υ/Β ΓΛΑΥΚΟΣ (Υ6)

Από 28/10/1940 έως την αποδημία του την 14/4/1941 δεν εκτέλεσε καμία αποστολή διότι ευρισκόταν σε μακρά επισκευή. Από την αποδημία του έως τη βύθισή του εκτέλεσε δυο πολεμικές περιπολίες με κυβερνήτη τον Πλωτάρχη Βασίλειο Ασλάνογλου. Κατά την πρώτη που πραγματοποιήθηκε στα Δωδεκάνησα είχε δύο επιτυχίες. Στις 21/7/1941 βύθισε πλησίον της Ρόδου με βολές πυροβόλου έμφορτο ιστιοφόρο 40 τόνων (πιθανόν το Ιταλικό San Nicola). Την 22/7/1943 βύθισε πάλι με βολές πυροβόλου μεταξύ Ρόδου και Τουρκίας άλλο έμφορτο ιστιοφόρο 40 τόνων.

Κατά την δεύτερη πολεμική περιπολία που διεξήχθη βόρεια της Κρήτης στις 10/11/1941 προσέβαλε επιτυχώς με δύο τορπίλες το γερμανικό φορτηγό ατμόπλοιο Norbugr 3000 τόνων χωρίς αυτό να βυθιστεί τελικά. Έπειτα από την δεύτερη περιπολία κατέπλευσε στην Μάλτα για να αποκαταστήσει τις βλάβες του στα εκεί βρετανικά συνεργεία. Μέχρι την 31/12/1941 είχε διανύσει 3170 ΝΜ σε 785 πλου. Βυθίστηκε στις 4/4/1942 σε γερμανικό αεροπορικό βομβαρδισμό.

Στις 27/2/1941 φονεύθηκαν σε αεροπορικό βομβαρδισμό ο Κυβερνήτης Πλωτάρχης Β. Ασλάνογλου και ο Ανθυποπλοίαρχος Ιωάν. Κωστάκος. Την 6/12/1942 απωλέσθηκε και ο Ύπαρχος του ΓΛΑΥΚΟΥ Υποπλοίαρχος Νικ. Μέρλιν που επέβαινε Βρετανικό Υ/Β Perseus όταν προσέκρουσε σε ιταλική νάρκη πλησίον της θέσης Κάκαβα της Κεφαλονιάς.

Υ/Β ΜΑΤΡΩΣΟΣ (Υ7)

Είναι το πρώην ιταλικό PERLA 678 τόνων που αιχμαλωτίσθηκε από αγγλική κορβέτα στις 9/7/42 ανοικτά της Βηρυτού του Λιβάνου. Παραχωρήθηκε από το Βρετανικό ναυτικό στις 5/12/1942 (ύψωση σημαίας). Μέχρι την άφιξή του στην ελεύθερη Ελλάδα την 1/11/1944 εκτέλεσε τέσσερις πολεμικές περιπολίες. Την πρώτη στο νοτιοδυτικό Ιόνιο, την δεύτερη νοτίως της Πελοποννήσου, την τρίτη στα Δωδεκάνησα και την τέταρτη στο Ανατολικό Αιγαίο. Συνολικά διήνυσε 10576 ν.μ. και 1896 ώρες πλου. Την 17/4/1945 τέθηκε λόγω της κατάστασής του, σε κατάσταση “εφεδρείας” συντήρησης. Το 1946 παροπλίσθηκε και εκποιήθηκε. Από την ενεργοποίησή του έως την 31/12/1944 Κυβερνήτης του ήταν ο Υποπλοίαρχος Ιωάν. Μασουρίδης.

Υ/Β ΠΙΠΙΝΟΣ (Υ8)

Είναι το πρώην βρετανικό υποβρύχιο HMS Veldt τύπου

“Υ” ναυπήγησης 1943, 658 τόνων που παραχωρήθηκε στο Πολεμικό Ναυτικό με δανεισμό στις 28/10/1943. Πρώτος κυβερνήτης ήταν ο Πλωτάρχης ΒΝ Αλέξανδρος Ράλλης. Από την ένταξή του στον ελληνικό στόλο τον Ιανουάριο του 1944 μέχρι την άφιξή του στην ελεύθερη Ελλάδα την 31/10/1944 εκτέλεσε επτά πολεμικές περιπολίες.

Κατά την δεύτερη πολεμική περιπολία του στις 13/4/1944 βόρεια της Σούδας βύθιζε με εμβολισμό το μικρό ελληνικό ιστιοφόρο Ταξιάρχης 12 τόνων.

Κατά την πέμπτη πολεμική περιπολία (Κυβερνήτης Υποπλοίαρχος Κωνσταντίνος Λούνδρας) στις 9/8/1944 βύθισε με τορπιλική προσβολή στο λιμάνι Καρλοβασίου της νήσου Σάμου, το υπό γερμανική σημαία πρώην ιταλικό αντιτορπιλικό Calafatimi κλάσεως Guazatone 967 τόνων και το πρώην ελληνικό μικρό φορτηγό, Ωρίων ανεφοδιαστικό φάρων.

Συνολικά το ΠΙΠΙΝΟΣ διήνυσε 19406 ν.μ. και 3843 ώρες πλου. Παρέμεινε στην ενέργεια πιθανόν μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1950 και επεστράφη στο Βρετανικό Ναυτικό το 1957.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Στο παρόν άρθρο παρουσιάσθηκε συνοπτικά η δράση των ελληνικών υποβρυχίων κατά τον Β΄ ΠΠ, δεν θα ήταν όμως πλήρες εάν δεν αναφέρονταν μερικά επί μέρους σημεία όπως η δημιουργία της βάσεως υποβρυχίων το 1912 στον ναύσταθμο Σαλαμίνας, η δημιουργία το 1927 της Ανωτέρας Διοίκησης Υποβρυχίων που υπάγονταν απ’ ευθείας στο Γενικό Επιτελείο Ναυτικού, και η λειτουργία από 1930 της Σχολής Υποβρυχίων πάλι στον ναύσταθμο Σαλαμίνας.

Κατά την αποδημία του στολίσκου υποβρυχίων τον Απρίλιο του 1941 στην Αίγυπτο, τον ακολούθησαν το πλωτό συνεργείο Ήφαιστος και το επίτακτο ΚΟΡΙΝΘΙΑ.

Τέλος θα ήταν μεγάλη παράλειψη να μην περιληφθεί στους νεκρούς των Υ/Β ο ΑΔΥ Πλοίαρχος Α. Ξηρός που αυτοκτόνησε τον Απρίλιο του 1941 κάτω από το βάρος των υπηρεσιακών ευθυνών της αποδημίας του στολίσκου στην Μ. Ανατολή για τη συνέχιση του αγώνα κατά τον ΑΞΟΝΑ στο πλευρό των Συμμάχων. ■

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- «Τα πλοία του Ελληνικού Π.Ν. 1830-1979», Κ. ΠΑΪΖΗΣ – ΠΑΠΑΡΔΕΛΛΗΣ, ΕΚΔΟΣΗ Π.Ν. ΑΘΗΝΑ 1979.
- «Τα ναυάγια στις Ελληνικές θάλασσες 1900 – 1950» ΧΡΗΣΤΟΣ Ε. ΝΤΟΥΝΗΣ, ΑΘΗΝΑ 2000.
- «ΕΚΘΕΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ 1940 – 1944», ΔΗΜ. Δ. ΦΩΚΑ, ΕΚΔΟΣΗ Π.Ν. ΑΘΗΝΑ 1953.
- «Απώλειες Ελληνικών πολεμικών πλοίων λόγω ατυχημάτων στον 19ο – 20ο ΑΙΩΝΑ» ΣΤ. ΧΑΡΑΤΣΗΣ, ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΑΥΤΙΚΟΥ. ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ. ΑΘΗΝΑ 2017.
- «Κρήτη 1941 – Ο πόλεμος στη θάλασσα», ΝΤΑΙΝΒΙΝΤ Α. ΤΟΜΑΣ, ΕΚΔΟΣΗ Δ.Κ. ΖΑΡΒΑΝΟΣ, ΑΘΗΝΑ 1973.
- «Τα ελληνικά Υποβρύχια» ΤΟΜΟΣ Α+Β Τ. ΜΑΣΟΥΡΑΣ – Θ. ΚΑΤΩΠΟΔΗΣ. ΕΚΔΟΣΗ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΠΕΙΡΑΙΑ.

Η ζωή των Σαρακατσάνων μέσα από το Σύγχρονο Ιστορικό Μουσείο Αβδήρων

Του Υποναυάρχου (Ο) **Δημητρίου Γεωργαντά** ΠΝ ε.α.
Της **Ιωάννας – Θεοδοσίας Γεωργαντά**, Φοιτήτριας

«Η Ελλάδα πρέπει να πρωταγωνιστεί για τον πολιτισμό. Η Ελλάδα αυτό είναι η κληρονομιά της, αυτό είναι η περιουσία της και αν το χάσουμε αυτό δεν είμαστε ΚΑΝΕΙΣ»

Μελίνα Μερκούρη (1920-1994)

Εισαγωγή

Μουσείο είναι ένα ίδρυμα, έχοντας σκοπό την ανάπτυξη της κοινωνίας και του πολιτισμού. Είναι ελεύθερο και ανοικτό στο ευρύ κοινό, ώστε να νιώθει την ιστορία του, βλέποντας τα αντικείμενα που του άφησαν οι πρόγονοί του (υλικός πολιτισμός). Το ICOM το 2001, διαπλάτνει τον ορισμό του, συμπεριλαμβάνοντας πέραν των μνημείων και χώρων μουσειακού χαρακτήρα, τους προστατευμένους βιότοπους, αλλά και οργανισμούς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, δραστηριοποιούμενους στα μουσεία και στη μουσειολογία.

Το Ιστορικό Μουσείο Σαρακατσάνων στα Άβδηρα

Μου λέει ο πατέρας μου (ενενήντα επτά ετών): «Παιδί μου θα σου πω την ιστορία μου, πώς έζησα». Έτσι...

Φαντάζομαι... το ιστορικό μουσείο των σαρακατσάνων στα Άβδηρα να δείχνει την ζωή τους ως πορεία τους διαχρονικά, σε συνέχεια. Το βλέπω... στο διώροφο αρχοντικό¹ καστρόσπιτο του Κωνσταντινουπολίτη καπνέμπορα Παμουκτσόγλου. Οργανωμένο σύμφωνα με τα πιο σύγχρονα πρότυπα και εξοπλισμένο με τα πιο άρτια τεχνολογικά μέσα. Δεν θα λειτουργεί απλά ως χώρος έκθεσης αντικειμένων και τεκμηρίων, αλλά ως πολυδιάστατος ζωντανός οργανισμός, συνεχώς εξελισσόμενος. Να οργανώνει επιστημονικές εκδηλώσεις, φιλοξενεί εκθέσεις, πραγματοποιεί εκδόσεις, κ.α.

Στον ισόγειο χώρο θα μπορούσαν να λειτουργήσουν οι μόνιμες και οι περιοδικές εκθέσεις και εκδηλώσεις, πωλητήριο και αναγνωστήριο. Στην αυλή θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένας παραδοσιακός οικισμός τριών – τεσσάρων κонаκίων (σκηνών). Θα έδινε την μοναδική ευκαιρία στον επισκέπτη να γνωρίσει την καθημερινή ζωή των σαρακατσάνων, την τεχνική της κατασκευ-

Το αρχοντικό, καστρόσπιτο του Παμουκτσόγλου

ής της κυκλικής καλύβας από ξύλα και καλαμιές, το ορεινό σχολείο, το τσάκι και γενικά την οργάνωση του κατοικήσιμου χώρου των.

Οι Σαρακατσάνοι² το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα άφησαν τα βουνά και κατέβηκαν στους κάμπους. Πούλησαν τα κοπάδια προβάτων και αλόγων και εγκαταστάθηκαν στις πόλεις και τα χωριά. Στράφηκαν σε άλλα επαγγέλματα, και πολλοί αναδείχθηκαν σε σημαίνοντα οικονομικά πρόσωπα της κοινωνίας, με βάση και την οικονομική επιφάνεια που είχαν από την κτηνοτροφία (τυροκομία, μαλλιά, κρέας). Τα καλοκαίρια, οι σαρακατσάνοι συναντιούνται απ' όλες τις περιοχές της Ελλάδος στο Περούλι. Οι της Β. Ελλάδος κάνουν αντάμωμα (συνάντηση) στην Μπουζάλα (Δράμα) και ορισμένοι από αυτούς πάνε και στο αντάμωμα στο Σλίβεν Βουλγαρίας.

Φαντάζομαι... Στην είσοδο του κλιμακοστασίου εκάστου ορόφου θα υπάρχει ενδεικτικό δρομολόγιο για την ιστορική πορεία των σαρακατσάνων από αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερα.

Η έκθεση διαρθρώνεται σε εννέα (9) ενότητες, συνυπάρχοντας το παλιό και το σύγχρονο:

Τον «Αστικό χώρο», που είδαν οι σαρακατσαναίοι όταν ήρθαν στα Άβδηρα και τα σημεία αναφοράς που δημιούργησαν εδώ.

1 Είναι διατηρητέο Μνημείο ως ΦΕΚ 538//Β/21-6-1995.

2 Οι Σαρακατσάνοι κατοικούν στην ηπειρωτική χώρα, αλλά και της Βαλκανικής (Βουλγαρία, Β. Μακεδονία).

Η σαρακατσάνικη καλύβα (κονάκι)

Την «εργασία», που αντικατοπτρίζει την ανθρώπινη προσπάθεια της δημιουργίας και της επιβίωσης. Να δείχνει ότι όλη την ημέρα οι άνδρες ήταν στα κοπάδια και ερχόντουσαν τα βράδια στο σπίτι. Οι δε γυναίκες να δουλεύουν στο σπίτι (τυροκομία, γνέψιμο μαλλιού, αργαλιός, κ.α.). Σε αντιπαράθεση, βίντεο³ με την πορεία στο θέμα εργασιών των σαρακατσάνων διαχρονικά μέχρι σήμερα.

Η «κατοικία». Βίντεο, του τρόπου που κατασκευάζονταν τα κονάκια τους και πώς κατοικούσαν, καθώς και βίντεο της σημερινής κατάστασης των κατοικιών.

Την «ενδυμασία». Έκθεση των ενδυμασιών των σαρακατσαναίων (ανδρών και γυναικών) στις προθήκες του Μουσείου⁴. Βίντεο και φωτογραφίες των στολών των σαρακατσάνων εν χρήσει, καθώς και τη διαχρονική πορεία των ενδυμασιών τους.

Οι «Άνθρωποι». Η σύγκριση με βίντεο των σημερινών ευκολιών στην καθημερινή ζωή και την πρότερη κατάσταση.

Η «Εκπαίδευση». Βίντεο της εκπαίδευσης σήμερα, συγκρινόμενης με εκείνη που οι τάξεις των μαθητών, με τον δάσκαλο να πηγαίνει για λίγο διάστημα να κάνει μαθήματα, όπου βρίσκονταν, κάθε καλοκαίρι ή στο χειμαδιό⁵.

Η «Ψυχαγωγία». Η διαχείριση του ελεύθερου χρόνου σήμερα, με τον διαφορετικό τρόπο ζωής στο παρελθόν. Στους γάμους συναντιόντουσαν όλοι οι συγγε-

Η οικογένεια Παμουκτσόγλου.

νείς και χόρευαν και τραγουδούσαν δημοτικά τραγούδια. Φαντάζομαι, να είναι αραδιασμένες στους τοίχους του μουσείου τα ονόματα των χορών και των τραγουδιών που έλεγαν. Εδώ καλό είναι να υπάρχει εργαστήριο που θα μαθαίνει στους νέους – νέες, χορούς, μουσικά όργανα και δημοτικά τραγούδια.

Οι «περίοδοι κρίσης». Η κοινή τύχη των κατοίκων στην οθωμανική και στην βουλγαρική κατοχή (1941-1944), αλλά και η αποβιομηχάνιση της περιοχής, συνέβαλαν στον μετριασμό των διακρίσεων μεταξύ προσφύγων (σαρακατσάνων) και ντόπιων.

Στην έξοδο θα ευρίσκεται χώρος αναστοχασμού και εκπαιδευτικών δράσεων.

Επίλογος

«Νομάδες από πανάρχαια μήτρα κτηνοτρόφων... Η ζωή τους είναι ένα ταξίδι, μία αδιάκοπη μετακίνηση» *Αγγελική Χατζημιχάλη*

Το Μουσείο σαρακατσάνων Αβδήρων, ως χώρος έρευνας, καταγραφής και παρουσίασης στο ευρύ κοινό των υλικών τεκμηρίων της πολιτιστικής κληρονομιάς, είναι σημαντικός πολιτιστικός πόρος. Η διατηρούμενη σκέψη των σαρακατσαναίων ανακαλεί την παρελθούσα ζωή τους, τις ίδιες σκέψεις και τους κοινούς προβληματισμούς τους (Halbwachs, 2014:144-147).

Έτσι, το κτίριο, ο εκθεσιακός χώρος, οι περιοδικές δραστηριότητες θεματικού χαρακτήρα, η παρουσίαση των εκθεμάτων, η φιλοξενία καλλιτεχνικών ή άλλων εκδηλώσεων, η απορρόφηση της σύγχρονης τεχνολογίας και η στρατηγική ανατροφοδότηση από τους επισκέπτες, θα αποτελούν αποστολή και σκοπό του σύγχρονου Μουσείου Ιστορίας Σαρακατσάνων Αβδήρων.

Βιβλιογραφικές Αναφορές και Διαδικτυακοί Τόποι
Χατζημιχάλη, Αγγελική. (2007, 2010). *ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΟΙ*, Α' ΤΟΜΟΣ, και Β' ΤΟΜΟΣ, Αθήνα: ΙΔΡΥΜΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ.
Χατζημιχάλη, Αγγελική. (2010). *ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΟΙ*, Β' ΤΟΜΟΣ, Αθήνα: ΙΔΡΥΜΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ.
Σαρακατσάνοι, διατίθεται στο διαδικτυακό τόπο: <https://el.wikipedia.org>, 9-12-23.

3 Θεωρώ ότι πατάω ένα κουμπί και μου παρουσιάζει αυτά που γράφω.
4 Είναι δυνατή η παρουσίαση αξιοζήλευτης συλλογής με αυθεντικό υλικό της σαρακατσάνικης παράδοσης, όπως στολές γυναικείες, ανδρικές (σιγκούνια, φουστάνες), φλάμπουρες, οικιακά σκεύη, κάπες, τροβάδες, βελόντζες, γκιούμια, γκλίτσες, αδράχτια, κουδούνια, κοντό τραπέζι (σοφάς), κ.α., καθώς και πολλές φωτογραφίες και βίντεο από τα μέσα του 19ου αιώνα και εξής.
5 Εκεί που ξεχειμώνιαζαν, που ζούσαν τον χειμώνα, που κλιματικά ήταν πιο ήπιες οι συνθήκες επιβίωσης από τον σκληρό χειμώνα των βουνών.

Η αγωνιώδης αναζήτηση της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας και η ενσάρκωση του Θεού Λόγου

Του Υποπλοιάρχου ε.α. (Ε) Ευάγγελου Κωστή ΠΝ

Η Ορθόδοξη εκκλησία διδάσκει, ότι ο πανάγαθος Τριαδικός Θεός, δημιούργησε τον κόσμο από την άπειρη αγάπη του και μόνο. Η συνέπεια της παρακοής των πρωτοπλάστων στην εντολή του Θεού, είχε ως αποτέλεσμα την οντολογική αλλοίωση της ανθρωπίνης φύσης. Εισάγεται στον κόσμο η φθορά και ο θάνατος, στην οποία υποτάσσεται ολόκληρη η κτίση, όπως μας αναφέρει ο Απόστολος Παύλος στην προς Ρωμαίους επιστολή του: (Ρωμ. 5,12) «*Διὰ τοῦτο ὡσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον*». (Ρωμ. 8,20) «*τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι*¹.

Ολόκληρο το σύμπαν, υποφέρει από προοδευτική φθορά. Μια τέτοια συνεχιζόμενη σκλαβιά στη φθορά, γράφει ο αστροφυσικός Hugh Ross, μας περιγράφει καλά και ο δεύτερος νόμος της θερμοδυναμικής (εντροπία), ο νόμος της φυσικής που δηλώνει ότι όσο προχωρά ο χρόνος, το σύμπαν περιέρχεται προοδευτικά σε αταξία, αποσυντίθεται και εξαντλείται².

Η επικοινωνία μεταξύ ανθρώπου και Δημιουργού Θεού διακόπηκε, καθώς δημιουργήθηκε ένα αγεφύρωτο οντολογικό χάσμα, ως συνέπεια της πτώσης, το οποίο δεν ήταν δυνατό να καλυφθεί από τον ίδιο τον άνθρωπο. Αν και οι πληροφορίες σχετικά με τα ιστορικά γεγονότα της δημιουργίας και το Θεό δημιουργό, μπορεί βαθμιαία να έσβηναν στο πέρασμα των αιώνων από τη μνήμη των ανθρώπων από γενεά σε γενεά, διατηρήθηκε ωστόσο στον ανθρώπινο νου, το αρχέτυπο του Θεού Δημιουργού, ως προϊόν μιας ενστικτώδους διαισθήσεως. Για τον Carl Jung, η ιδέα του Θεού και των θρησκευτικών φαινομένων, είναι απαραίτητα «σύμβολα» αρχέτυπα που εκφράζουν την ανθρώπινη

Carl Jung.

Πηγή: https://en.wikipedia.org/wiki/Carl_Jung

ύπαρξη στην ψυχική της ολότητα³.

Έτσι ο άνθρωπος πάντοτε αναζητούσε διακαώς το νόημα του κόσμου και το Θεό δημιουργό του. Τον 5ο αιώνα π.Χ. οι προσωκρατικοί φιλόσοφοι, μέσα από την επιστημονική αναζήτηση, δεν μπορούσαν να καταλήξουν σε ένα κοινό συμπέρασμα για το στοιχείο, από το οποίο είναι φτιαγμένος ο κόσμος. Αντιλαμβάνονται ότι ο Θεός που έφτιαξε τον κόσμο είναι ένας. Για τους αρχαίους Έλληνες φιλοσόφους, το μόνο που μπορεί να κάνει ο Θεός, αν υπάρχει, είναι να διακοσμήσει το σύμπαν, όχι να το δημιουργήσει (κόσμος δηλαδή στολίδι, κόσμημα). Αυτό έκανε ο Θεός κατά τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη. Πήρε ύλη, η οποία ήταν αιώνια και την έπλασε, της έδωσε σχήμα, τη διακόσμηση. Αντίθετα, για το Χριστιανισμό το σύμπαν δεν είναι κόσμος, είναι κτίση που έχει αρχή και δημιουργό και ο δημιουργός της δεν τη διακόσμησε απλά, αλλά την έπλασε εκ του μη όντος. Ο Θεός μεριμνά για την κτίση και ασχολείται συνεχώς με αυτή. Για τους αρχαίους Έλληνες φιλοσόφους, τον Σωκράτη, τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη, πρέπει να υπάρχει ένας θεός, ο οποίος

1 Αγία Γραφή, ανακτήθηκε την 24/05/2024 από, <http://www.imgap.gr/file1/AG-Pateres/PDhiathiki1.html>

2 Hugh Ross, *The creator and the cosmos: how the greatest scientific discoveries of the century reveal God*, 3rd expanded ed (Colorado Springs, Colo: NavPress, 2001), 15.

3 Σπυρίδων Τσιτσίκος, *Η Ψυχολογία της Θρησκείας*, 3η (Αθήνα: Tremedum -Γ. Βουτζουλίδης, 2017), 151–59.

βάζει σε τάξη το χάος⁴.

Ας δούμε όμως πολύ σύντομα τα σχετικά συμπεράσματα της αναζήτησης των αρχαίων φιλοσόφων, ξεκινώντας πρώτα από τους προσωκρατικούς:

Ο Ξενοφάνης σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, είναι ο πρώτος «ενίσας», εκείνος που ένωσε τις θεότητες σε μία⁵.

Ο Παρμενίδης ο εκπρόσωπος της Ελεατικής σχολής, μαθητής του Ξενοφάνη, αναφέρεται στο αιώνιο Είναι, το οποίο δεν εξαρτάται από κανέναν και είναι αυθύπαρκτο⁶.

Ο Ζήνων ο ελεάτης, συμφωνούσε με τον Παρμενίδη για το Είναι. Τα πάντα είναι διαφορετικές όψεις του ενός και του αυτού πράγματος, του ενός Είναι, που είναι ενιαίο και αδιαφοροποίητο⁷.

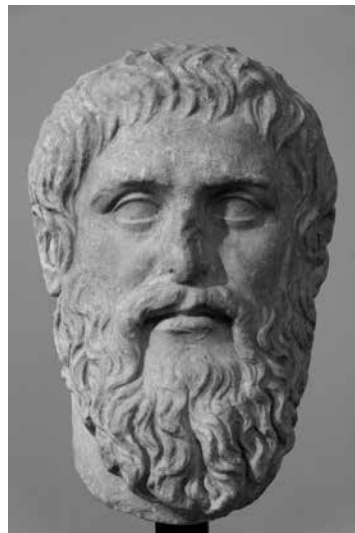
Ο Πυθαγόρας και οι Πυθαγόρειοι, έλεγαν ότι το σύμπαν αποτελείται από κάτι που δεν είναι υλικό. Αποτελείται από τους αριθμούς, τη μονάδα⁸.

Ο Ηράκλειτος υποστήριζε ότι ο κόσμος δομείται σε συνεκτικό Όλον δια του Λόγου, ο οποίος δεν είναι άκτιστος, αλλά μια ενδοκόσμια δημιουργική αρχή, στην οποία οι άνθρωποι μπορούν να μετέχουν⁹.

Ο Αναξίμανδρος υποστήριζε ότι η αρχή των πάντων είναι το άπειρο. Πρόκειται για μια ουσία με τις ιδιότητες του απείρου, από την οποία προέρχονται όλα τα όντα και είναι αθάνατο και αιώνιο¹⁰.

Ο Αναξαγόρας κάνει λόγο για πρώτη φορά, για την έννοια του Νου. Υπάρχει ένας Νους, ο ιθύνων Νους, ο οποίος είναι εκείνος που παίρνει την ύλη και της δίνει τάξη, σχήμα και μορφή¹¹.

Ο Λεύκιππος και ο Δημόκριτος, είναι οι μόνοι από τους αρχαίους προσωκρατικούς φιλοσόφους, οι οποίοι είναι υλιστές, καθώς δεν υπάρχει κάποιος Νους, αλλά ο κόσμος αποτελείται μόνο από την ύλη, από τα

Πλάτων

Πηγή: <https://el.wikipedia.org/wiki/Πλάτων#>

άτομα¹².

Με τον Σωκράτη, η αναζήτηση στρέφεται από τη φύση, προς τον έσω άνθρωπο. Ο Σωκράτης συμπεραίνει, ότι ο άνθρωπος δεν έχει την απόλυτη γνώση, την οποία την έχει μόνο ο Θεός. Ψάχνει να βρει ποιες είναι οι αρετές της ψυχής, οι οποίες μας βοηθούν να γίνουμε καλύτεροι άνθρωποι. Ο άνθρωπος καλείται να μάθει πού βρισκόταν κάποτε και πώς εξέπεσε εκείθεν. Υποστήριξε ότι η γνώση είναι ανάμνηση, καθώς η ψυχή προϋπήρχε σε έναν υπερουράνιο τόπο, όπου έμαθε τα πάντα για την αλήθεια των όντων. Η ελπίδα η οποία διακατέχει τον Σωκράτη, είναι η επιστροφή της ψυχής, χωρίς βέβαια το σώμα, στον εν λόγω υπερουράνιο τόπο¹³.

Ο Πλάτωνας οδηγείται σε ακόμα πιο πνευματικό επίπεδο και κάνει λόγο για τον κόσμο των ιδεών. Οι ιδέες για τον Πλάτωνα υφίστανται ανεξάρτητα από το Θεό. Έχουμε πλέον να κάνουμε με συγκεκριμένες οντότητες. Ο Θεός του Πλάτωνα, ήταν αναγκασμένος κατά κάποιο τρόπο, να διακοσμήσει τον κόσμο με βάση τις ιδέες. Αναφέρεται στο Αγαθό, το οποίο περιγράφεται ως το υπέρτατο Ον, το οποίο έχει δημιουργήσει όλα τα άλλα όντα και το οποίο έχει διαφορετική ουσία από τα δημιουργήματά του¹⁴. Για τον Πλάτωνα η ανθρώπινη ψυχή είναι αθάνατη και κάνει λόγο για την περιπέτειά της, μετά την πτώση της, από κάποιον υπερουράνιο τόπο¹⁵. Τελικά στο συμπόσιο του Πλάτωνα, διατυπώνε-

4 Χαράλαμπος Βέντης, Ε.Κ.Π.Α, Θεολογική Σχολή, Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας. Παραδόσεις του μαθήματος, «Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία και Θρησκεία», Ακαδημαϊκού έτους 2021-22.

5 Βέντης.

6 ο.π.

7 ο.π.

8 ο.π.

9 π. Νικόλαος Λουδοβίκος, *Αφανής αρμονία: Μεταφυσική ιστορία της αρχαίας Ελληνικής φιλοσοφίας*, Πρώτη έκδοση (Αθήνα: Εκδόσεις Αρμός, 2021), 48–49.

10 π. Νικόλαος Λουδοβίκος, *Αφανής αρμονία: Μεταφυσική ιστορία της αρχαίας Ελληνικής φιλοσοφίας*, Πρώτη έκδοση (Αθήνα: Εκδόσεις Αρμός, 2021), 25–26.

11 Βέντης

12 ο.π.

13 Λουδοβίκος, *Αφανής αρμονία: Μεταφυσική ιστορία της αρχαίας Ελληνικής φιλοσοφίας*, 105.

14 Λουδοβίκος, 122.

15 Λουδοβίκος, 123.

ται η τραγική ανθρώπινη αστοχία και το δράμα του ίδιου του Πλάτωνα, με τη διαπίστωση ότι «Θεός ανθρώπου μίγνυται». Ο φιλόσοφος διαπιστώνει το αγεφύρωτο της μετοχής στο Αγαθό και την πλήρη αδυναμία της αναγέννησης της ανθρώπινης φύσης¹⁶.

Ο Αριστοτέλης πίστευε, ότι ο θεός είναι το πρώτο κινούν. Μετά τη διακόσμηση του κόσμου, δεν ασχολείται καθόλου με τα ανθρώπινα, αλλά αδιαφορεί θα λέγαμε πλήρως. Οι αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι, πίστευαν ότι ο θεός δεν ασχολείται με τα ανθρώπινα, γιατί του το απαγορεύει μια μεταφυσική δύναμη, η Ειμαρμένη. Η Ειμαρμένη το κάνει αυτό, στην προσπάθειά της να προφυλάξει την αξιοπρέπεια και την μακαριότητα του θεού, ώστε να μην αναμειχθεί με την ανθρώπινη πραγματικότητα¹⁷.

Στο βιβλίο της Παλαιάς Διαθήκης Εκκλησιαστής (3,11), αναφέρεται ότι: «σύμπαντα, ἃ ἐποίησε, καλὰ ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ γε σὺν τὸν αἰῶνα ἔδωκεν ἐν καρδίᾳ αὐτῶν, ὅπως μὴ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ ποίημα, ὃ ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι τέλους.». Ο Θεός, μας λέει το εν λόγω χωρίο, δημιούργησε τα πάντα καλά και ότι ο κόσμος μας εφόσον δημιουργήθηκε «καλά εν καιρῷ», σημαίνει ότι έγινε σε χρόνο και έχει αρχή, αλλά θα έχει και τέλος, όπως μας λέει σε άλλα χωρία η Αγία Γραφή. Ενώ ο κόσμος έχει στην πραγματικότητα αρχή και τέλος, ο άνθρωπος δεν κατανοεί την αλήθεια αυτή. Αυτό συμβαίνει γιατί στο πνεύμα του ανθρώπου, μας λέει ο Εκκλησιαστής, υπέβαλε ο Θεός «τον αιώνα», την ιδέα της αιωνιότητας. Εξαιτίας της έμφυτης ιδέας της αιωνιότητας, ως απεριόριστα εκτεινόμενου χρόνου, το πνεύμα του ανθρώπου δε σταματά σε κανένα σημείο, αλλά τείνει ακατάσχετα προς το άπειρο και έτσι στην αγωνιώδη προσπάθειά του, να εξιχνιάσει το μυστήριο του σύμπαντος, «πελαγώνει» κατά το κοινώς λεγόμενο και δε βρίσκει (δεν κατανοεί) στο σύμπαν ούτε αρχή ούτε τέλος. Αυτό είναι μεγάλος πειρασμός του ανθρώπινου πνεύματος και μεγάλη αγωνία, διαπιστώνει ο θεολόγος Ν. Σωτηρόπουλος¹⁸.

Εκείνο το οποίο δεν μπορούσε να πραγματοποιήσει ο άνθρωπος, ανέλαβε να φέρει εις πέρας ο ίδιος ο Θεός. Τη μεγάλη αγωνία της ανθρωπότητας, αλλά και το αδιέξοδο της αρχαίας φιλοσοφίας, για το αγεφύρωτο οντολογικό χάσμα μεταξύ Θεού και ανθρώπου, θα

γεφυρώσει ο άκτιστος Θεός Λόγος, με την ενσάρκωσή του. Γράφει ο Ευαγγελιστής Ιωάννης (1,14) : «Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.». Ο ίδιος ο Θεός λαμβάνει την ανθρώπινη φύση και εισέρχεται εντός της ανθρώπινης ιστορίας. Ο Χριστός ενσαρκώνεται και οδηγείται σε έναν εξευτελιστικό θάνατο επί του Σταυρού, όχι για να γίνει ο άνθρωπος ηθικότερος, αλλά για να εισέλθει η θεία ζωή, η θεία πραγματικότητα στην ανθρώπινη φύση, η οποία είναι «τραυματισμένη» από την πτώση. Αυτό σημαίνει, μας λέει ο π. Νικόλαος Λουδοβίκος, το νόημα των πραγμάτων, το νόημα του κόσμου να μπορέσει να γίνει διαθέσιμο άμεσα στον άνθρωπο, με τα μυστήρια της εκκλησίας, με την προσευχή, με την εν Χριστώ ζωή εντός της εκκλησίας του Χριστού. Αυτός είναι ένας οντολογικός Χριστιανισμός, όπου μεταβάλλονται οντολογικά ο ίδιος και γίνονται σιγά σιγά, μια παρουσία του Θεού μέσα στον κόσμο. Στην εποχή μας, αναφέρει ο π. Νικόλαος Λουδοβίκος, γνωρίσαμε ανθρώπους που τα έζησαν όλα αυτά και είναι αλήθεια¹⁹.

Ο Χριστός με την Ανάστασή του, έβαλε την ανθρώπινη φύση εντός της Τριαδικής κοινωνίας των θείων υποστάσεων, ανοίγοντας το δρόμο για την κατά Χάριν Θέωση του ανθρώπου και την υπέρβαση του θανάτου.

Η ενσάρκωση και η ανάσταση του Χριστού, θα έλθει ως απάντηση στη φιλοσοφική και κυρίως πλατωνική θέση, η οποία υποστήριζε την αθανασία μόνο της ανθρώπινης ψυχής. Ο πραγματικός άνθρωπος που αφθαρτοποιείται και θεοποιείται, είναι όν με αδιάσπαστη ψυχοσωματική ύπαρξη και η επιβίωση μόνο της ψυχής, με κανένα τρόπο δεν μπορεί να συνεπάγεται την ανθρώπινη σωτηρία²⁰.

Βιβλιογραφία

α. Πηγές

Αγία Γραφή, ανακτήθηκε την 24/05/2024 από <http://www.imgap.gr/file/1/AG-ateres/PDhiathiki1.html>

β. Βοηθήματα

Βέντης, Χαράλαμπος. Ε.Κ.Π.Α, Θεολογική Σχολή, Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας. Παραδόσεις του μαθήματος, «*Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία και Θρησκεία*», Ακαδημαϊκού έτους 2021-22.

----«*Χωρίς Θεό τίποτα δεν επιτρέπεται*», Youtube video, 4 Δεκεμβρίου 2023. <https://www.youtube.com/watch?v=cLFAQw5XMNY&t=2738s>

Τσιτσιγκός, Στυριδών. *Η Ψυχολογία της Θρησκείας*. 3η. Αθήνα: Tremedum -Γ. Βουτζουλιδης, 2017.

Ross, Hugh. *The creator and the cosmos: how the greatest scientific discoveries of the century reveal God*. 3rd expanded ed. (e-book) Colorado Springs, Colo: NavPress, 2001.

16 Λουδοβίκος, 140–41.

17 Χαράλαμπος Βέντης. Ε.Κ.Π.Α, Θεολογική Σχολή, Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας. Παραδόσεις του μαθήματος, «*Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία και Θρησκεία*», Ακαδημαϊκού έτους 2021-22.

18 π. Ιωάννης Κωστώφ, *Γιατί εγώ δεν πετώ τη Βίβλο* (Σταμάτα: Αγ. Ιωάννης ο Δαμασκηνός, 2014), 97–100.

19 π. Νικόλαος Λουδοβίκος: «*Χωρίς Θεό τίποτα δεν επιτρέπεται*», Youtube video 58':44, 4 Δεκεμβρίου 2023. <https://www.youtube.com/watch?v=cLFAQw5XMNY&t=2738s>

20 Λουδοβίκος, *Αφανής αρμονία: Μεταφυσική ιστορία της αρχαίας Ελληνικής φιλοσοφίας*, 156.

Πηνελόπη Δέλτα

της Δέσποινας Ταβουλάρη

Η Πηνελόπη Δέλτα, γεννήθηκε το 1874 και ήταν το τρίτο από τα έξι παιδιά του Εμμανουήλ Μπενάκη και της Βιργινίας Χωρέμη.

Την παιδική και εφηβική της ηλικία την πέρασε στην Αλεξάνδρεια, με πολλά ταξίδια στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Το μεγαλοαστικό περιβάλλον στο οποίο μεγάλωσε της παρείχε κάθε δυνατότητα για παιδεία και πνευματική καλλιέργεια, ενώ η αυταρχική ανατροφή, κυρίως της μητέρας της, διαμόρφωσε μία εύθραυστη προσωπικότητα που αρκετές φορές θεωρούσε ως μόνη διέξοδο το θάνατο.

Το 1882 η οικογένεια Μπενάκη μετακόμισε στην Αθήνα όπου ο γάμος στα 21 χρόνια της με τον επιχειρηματία Στέφανο Δέλτα το 1895 ήταν η λύτρωση από το οικογενειακό περιβάλλον και ταυτόχρονα ο δρόμος για την πνευματική της ανάπτυξη και ωριμότητα. Από το γάμο αυτό απέκτησε τρεις κόρες, τη Σοφία, τη Βιργινία (την μετέπειτα γιαγιά του Πρωθυπουργού Αντώνη Σαμαρά) και την Αλεξάνδρα, τις οποίες ανέθρεψε υποδειγματικά.

Το 1905 επέστρεψαν στην Αλεξάνδρεια. Το 1913 η οικογένεια Δέλτα εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αθήνα, όπου ο πατέρας της Δέλτα, Εμμανουήλ Μπενάκης είχε εκλεγεί δήμαρχος. Ανέπτυξαν στενή φιλία με τον Ελευθέριο Βανιζέλο τον οποίο προσκαλούσαν συχνά στην εξοχική τους κατοικία στην Κηφισιά.

Το έμφυτο συγγραφικό της ταλέντο εκδηλώθηκε ήδη από την παιδική της ηλικία. Η προσφορά της στην παιδική λογοτεχνία υπήρξε καθοριστική για την εξέλιξη του παιδικού βιβλίου, σε μια εποχή που το είδος του

εξέλιπε. Τα έργα της, εμπνευσμένα κυρίως από τα εθνικά ιστορικά γεγονότα, γαλούχησαν πολλές γενιές ελληνοπαίδων και παραμένουν επίκαιρα μέχρι τις μέρες μας. Ανεξίτηλα στις παιδικές μας μνήμες έχουν μείνει τα «Παραμύθι χωρίς όνομα», «Τον Καιρό του Βουλγαροκτόνου», «Τα Μυστικά του Βάλτου», «Ο Μάγκας», και το πλέον αγαπητό, «Ο Τρελαντώνης», διήγημα για τον αδελφό της, Αντώνη Μπενάκη. «Για την

πατρίδα», «Η καρδιά της βασιλοπούλας». κ.α.

Είχε γίνει μέλος σε πολλά επιστημονικά σωματεία και εταιρείες, συμβάλλοντας με κάθε μέσο στην προώθηση των γραμμάτων και του πολιτισμού.

Μεγάλη θεωρείται και η συμβολή της στη συγκέντρωση προφορικών πηγών της σύγχρονης ιστορίας. Ξεκινώντας με τις καταγραφές των απομνημονευμάτων των μακεδονομάχων, οι οποίες αποτελούν σήμερα πολύτιμες ιστορικές πηγές, κατόρθωσε να συλλέξει προφορικές μαρτυρίες και διηγήσεις για τα πιο σημαντικά, πολιτικά και πολεμικά, γεγονότα του καιρού της. Η ευαισθησία της στα εθνικά θέματα και η οικογενειακή της παράδοση δεν την άφηναν αμέτοχη στις δύσκολες στιγμές της χώρας. Το 1918 πήρε μέρος σε δύο αποστολές στην Ανατολική Μακεδονία για να βοηθήσει παλινοστούντες ομήρους από τη Βουλγαρία. Πολύτιμη υπήρξε η συνδρομή του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού με επικεφαλής την Πηνελόπη Δέλτα και την Έλλη Αδοσίδου για την οργάνωση συσσιτίων, πρόχειρων νοσοκομείων και διανομή ιατροφαρμακευτικού εξοπλισμού.

Την ίδια ευαισθησία έδειξε κατά το 1922 με την συμβολή της οικογένειάς της για την ανακούφιση των αναγκών και την αποκατάσταση των προσφύγων της Μικρασιατικής καταστροφής. Μάλιστα στο κτήμα του πατέρα της στην Κηφισιά, αλλά και σπίτι τους φιλοξενήθηκαν δεκάδες οικογένειες Μικρασιατικών προσφύγων στους οποίους παρείχαν και συσσίτιο.

Το 1925 εκδόθηκε «Η ζωή του Χριστού».

Η γεμάτη πατριωτισμό ψυχή της δεν άντεξε τη βαριά ατμόσφαιρα της γερμανικής εισβολής και έτσι πήρε τη μεγάλη απόφαση να θέσει τέλος στη ζωή της το 1941, την ημέρα που έμπαιναν οι Γερμανοί στην Αθήνα στα 67 της χρόνια. Το 2014 εκδόθηκε το τελευταίο ανέκδοτο έργο της, «Ρωμοπούλες» το οποίο παρέμενε ανέκδοτο επί 75 χρόνια. Κυκλοφόρησε με επιμέλεια του δισέγγονού της Αλέκου Π. Ζάννα.

Με βοήθεια από το διαδίκτυο.

φωτό εισημμένη στις 20_08_2024 από το: <https://mietbookstore.gr/wp-content/uploads/2023/03/pinelopi-delta-38-1-e1680514550590-600x387.png>

φωτό εισημμένη στις 20_08_2024 από το: http://www.orizontesbooks.gr/catalog/product_info.php?products_id=41394

REQUIEM ΗΛΙΟΥ και ΓΗΣ

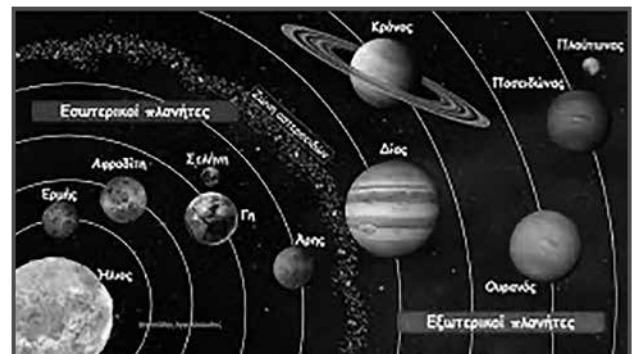
Του Υποναυάρχου **Ιωάννη Παν. Οικονομόπουλου ΠΝ ε.α.** - πρ. Καθηγητή Σ.Ν.Δ.

Μέρος Α'

Σ ένα αμφιθέατρο δίδεται διάλεξη για το Ηλιακό μας Σύστημα κι' ακολουθούν ερωτήσεις. Κάποιοι σηκώνεται κι' ερωτά: είπατε ότι η Γη θα καταστραφεί σε 4,5 εκατομμύρια χρόνια; Ο διαλέκτης απαντά: λάθος ακούσατε, είπα σε 4,5 **δισεκατομμύρια** χρόνια. Κι' ο ερωτών ανακουφισμένος: ούφ, πήρα μια λαχτάρα.

Η καταστροφή των ουρανίων σωμάτων είναι νομοτελειακή, όπως ακριβώς και ο θάνατος στην επίγεια ζωή. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η διαδικασία είναι ίδια: δημιουργία ουρανίων σωμάτων ή γέννηση στην Γη-ανάπτυξη και εξέλιξη- καταστροφή ή θάνατος. Η διαφορά μεταξύ κοσμογονίας και ζωής είναι η χρονική κλίμαξ· γιγαντιαία στο Σύμπαν και συγκριτικά ασήμαντη στην Γη.

Στην περίπτωση του Σύμπαντος δεσπόζουν τα αναπάντητα, για την ανθρώπινη διανόηση, υπαρξιακά ερωτήματα όπως τα έθεσε ο αείμνηστος διάσημος καθηγητής St. Hawking: «τί γνωρίζουμε για το Σύμπαν και πώς το γνωρίζουμε; από πού προέρχεται και πού πηγαίνει το Σύμπαν; υπήρξε αρχή και εάν ναι, τι προ-υπήρχε; Θα υπάρξει τέλος και εάν ναι, τι θα υπάρχει μετά;». Τα ερωτήματα είναι αναπάντητα διότι, κατά

Σχήμα 1: Το Ηλιακό μας Σύστημα

τον St. Hawking: «η ανθρώπινη διάνοια είναι περικλειστη και δεσμευτική».

Κάποτε λοιπόν θα έλθει το Τέλος Ηλίου και Γης. Τότε, οι πάσης φύσεως επηρεασμοί του Ηλίου επί της Γης, οι φιλοσοφικοί διαλογισμοί και οι θρησκευτικές αναζητήσεις θα είναι απλώς ανύπαρκτοι. Ο σήμερα νοητός κόσμος θα έχει εκλείψει.

1. Η ΕΠΗΡΕΙΑ του ΗΛΙΟΥ

Α' Επίδραση στην Ζωή

1. Δίνομε, συνοπτικά, την συγκριτική εικόνα του Ηλι-

ου, η οποία προκαλεί το δέος:

α. Έχει διάμετρο 1,4 εκατομμύρια χιλιόμετρα δηλαδή είναι 109 φορές μεγαλύτερη της γήινης.

β. Η μάζα του είναι 2×10^{30} κιλά και αποτελεί το 99,86% ολόκληρου του Ηλιακού Συστήματος (Ηλιος, Πλανήτες, Δορυφόροι, Αστεροειδείς, Κομήτες, Μετεωρίτες, Διαστημική σκόνη).

γ. Απέχει μέση απόσταση 149,6 εκατομμύρια χιλιόμετρα από την Γη· μέση απόσταση, λόγω της ετήσιας ελλειπτικής τροχιάς της Γης γύρω από τον Ήλιο.

δ. Περιφέρεται, παρασύροντας και την Γη, σε γιγαντιαία ελλειπτική τροχιά, ως προς το κέντρο του Γαλαξία μας, σε αποστάσεις **25.000 έως 28.000 έτη φωτός** (Ταχύτης φωτός ≈ 300.000 χιλιόμετρα/δλ).

ε. Η θερμοκρασία στον πυρήνα του είναι **$\sim 16.600.000$ C°** και στην επιφάνεια του της τάξεως των **5.500 C°**.

2. Η κατάλληλη θέση (απόσταση) της Γης ως προς τον Ήλιο ορίζεται ως **Κατοικήσιμη Ζώνη (Habitable Zone)**, διότι επιτρέπει δημιουργία και συντήρηση ζωής με:

α. Την θεμελιώδη διαδικασία της **φωτοσύνθεσης** που δίδει την απαραίτητη ενέργεια για την **δημιουργία** της ζωής. Υπό την επίδραση του ηλιακού φωτός παράγονται οξυγόνο, άμυλο, ζάχαρο από το διοξείδιο του άνθρακα και το νερό της χλόης (παντός είδους φυτά).

β. Την ακτινοβολία του Ηλίου που διατηρεί την επιφανειακή θερμότητα της Γης σε επίπεδα κατάλληλα για την συντήρηση της ζωής. **Ηλιακή Σταθερά** είναι η ποσότης της θερμότητος, και γενικότερα της ηλιακής ενέργειας, που δέχεται γήινη επιφάνεια **1cm² επί 1 λεπτό στην μέση απόσταση Ηλίου - Γης**, όταν οι ηλιακές ακτίνες είναι **κάθες**, και ισούται με **1.938 θερμίδες**. Όμως, οι ηλιακές ακτίνες είναι κάθες όταν το γεωγραφικό πλάτος του τόπου και η απόκλιση του Ηλίου (απόστασή του από τον Ισημερινό) είναι ίσα και ομώνυμα Β ή Ν. Συνεπώς καθετότητα έχομε μόνο σε πλάτη 0° έως 23°, Β. ή Ν. δηλαδή σε τιμές μεταξύ των οποίων μεταβάλλεται η ηλιακή απόκλιση, η δε ηλιακή σταθερά μεταβάλλεται αναλόγως και της εκάστοτε **αποστάσεως** Ηλίου-Γης.

Σημείωση

Η φυσική θερμότης της Γης τείνει να μεταβληθεί από την αλόγιστη ανθρώπινη δραστηριότητα που καταστρέφει το προστατευτικόν όζον της ατμόσφαιρας. Αυτή δε η καταστροφή προκαλεί την γνωστή κλιματική αλλαγή.

3. Η επίδραση της ακτινοβολίας και του μαγνητικού πεδίου του Ηλίου στην Γη αλλά και οι κινήσεις της Γης ως προς τον Ήλιο, δημιουργούν **ΟΛΑ τα φυσικά φαινόμενα** τα οποία εξηγούνται στα βιβλία μας: «Τριλογία του Χρόνου», «Σύμπαν και Γη», «Ο Καιρός».

4. Εξ' άλλου, η **Ανατολή - Δύση** του Ηλίου και η συνακόλουθη **διάρκεια Ημέρας - Νύχτας στις Εποχές του Έτους** επηρέαζαν, επηρεάζουν και θα επηρεάζουν

άμεσα την ζωή του ανθρώπου. Στην αρχαιότητα αυτό οδήγησε αφ' ενός στην καθιέρωση **λατρευτικών τελετών** και αφ' ετέρου σε **αστρονομικούς προσανατολισμούς** ναών και μνημείων στα σημεία Ανατολής - Δύσεως στους τοπικούς ορίζοντες, οι οποίοι προσανατολισμοί διατηρούνται μέχρι σήμερα.

Β' Η Λατρεία

1. Οι ηλιακές τελετές και προσανατολισμοί σε ναούς και μνημεία είχαν και έχουν αφ' ενός κοσμικό χαρακτήρα δηλαδή εντυπωσιασμό και μέθεξη των αμύητων στην λατρεία, και αφ' ετέρου φιλοσοφική θεώρηση αρχικά στα ιερατεία, αφού η γνώση ήταν μυστική και μόνο για τους ιερείς (μύστες), ενώ μεταγενεστέρα η γνώση έγινε κτήμα της ανθρωπότητας.

2. Η καθοριστική λοιπόν επίδραση του Ηλίου στην ανθρώπινη ζωή είχε αποτέλεσμα να λατρευτεί ως Θεός κατά την ειδωλολατρείαν αλλά και να αποτελέσει σύμβολο λαμπρότητας και μεγαλοπρέπειας στις μονοθεϊστικές θρησκείες. Ο Ηλιος, τον οποίον ο Αριστοτέλης αποκαλεί «μάτι του αιθέρα», λατρεύτηκε διαχρονικά σ' όλη την Γη.

3. **Στον Ελληνικό Κόσμο** του 6ου π.Χ. αιώνας, όταν δημιουργήθηκε η κίνηση των **Ορφικών** (βλέπε εγκυκλοπαίδεια), θεωρούσαν τον Ήλιο σύμβολο Θείας Δυνάμεως. Αλλά από τον 5ον π.Χ. αι., ο Ήλιος δεν αποτελεί πλέον αυτοτελή θεότητα των Ελλήνων αφού συσχετίζεται με τον Απόλλωνα του Ολυμπιακού Πανθέου.

4. Κατά τους Ύστερους Ρωμαϊκούς Χρόνους και επί αυτοκράτορος Αυρηλιανού (215-275 μ.Χ.), η λατρεία του Ηλίου ήταν τόσο σημαντική για την ζωή των Ρωμαίων, ώστε δημιουργήθηκε ο αποκληθείς (μεταγενέστερα) «Ηλιακός Μονοθεϊσμός», οιονεί πρόδρομος των μετέπειτα μονοθεϊστικών θρησκειών:

α) Του Μιθριαμισμού (βλέπε εγκυκλοπαίδεια) στον οποίο, κατά την Ινδοπερσική μυθολογία, ο Μίθρας προσωποποιεί τον Ήλιον ως Θεό του Φωτός. Μετά τον Μέγαν Αλέξανδρο, η λατρεία του Μίθρα διαδόθηκε σ' όλο τον ελληνιστικό κόσμο, και κατά τον 3ον και 4ον μ.Χ. αιώνα ο Μιθριαμισμός έγινε ο κύριος αντίπαλος του Χριστιανισμού.

β) Κατά την Ύστερη Αρχαιότητα (προσεγγιστικά 250 μ.Χ. έως 750 μ.Χ.) και την μετάβαση από την Κλασική Αρχαιότητα στον Μεσαίωνα, μαζί με τις μεγάλες ιστορικές, πολιτισμικές και πολιτικές αλλαγές έχομε την επικράτηση των **Μονοθεϊστικών Θρησκειών** στις οποίες, όμως, παραμένουν ισχυροί οι **ηλιακοί συμβολισμοί**.

γ) Του Χριστιανισμού, αλλά μόνο σε επίπεδο **συμβολισμών** και σε ό,τι αφορά: προσανατολισμό εκκλησιών, τελετουργία, εικονογραφία και υμνογραφία. Π.χ. στην Δ' Στάση των Χαιρετισμών ακούμε: **“χαίρε ακτίς ηλίου νοητού”**.

Φωτ. 2: Φωτογράφιση Φαινομένης Περιτροφής Ουράνιας Σφαίρας στο Βόρειο Ημισφαίριο.

Στο κέντρο των κυκλικών ιχνών είναι ο Πολικός ακίνητος.

Η Ηλιολατρεία και οι συμβολισμοί της βασίζονται στην φαινομένη ημερήσια και ετήσια περιφορά του Ηλίου γύρω από την Γην, η οποία (περιφορά) είναι αποτέλεσμα της πραγματικής περί άξονα ημερήσιας

περιστροφής της Γης και της ετήσιας περιφοράς της γύρω από τον Ήλιο. Μια σύγχρονη απεικόνιση και επιβεβαίωση της φαινομένης περιστροφής της Ουράνιας Σφαίρας παρουσιάζεται στην φωτογραφία 2, που έχει ληφθεί με φωτογράφιση μεγάλης διάρκειας. Έτσι αποτυπώθηκαν με φωτεινές γραμμές τα κυκλικά ίχνη τα οποία φαίνονται να διαγράφουν οι Αστέρες αλλά και οι Αστερισμοί στον ουράνιο θόλον, ως επακόλουθο της περιστροφής της Γης. Οι περίπου κάθετες προς τα ίχνη γραμμές οφείλονται σε Μετέωρα που έτυχε να διασχίζουν την ατμόσφαιρα. Το τμήμα του **ορατού** ημισφαιρίου εξαρτάται από το γεωγραφικό πλάτος μας. Εάν είμαστε στον Ισημερινό δεν φαίνονται οι εγγύς του Πόλου περιοχές, και εάν είμαστε στο αντίθετο Ημισφαίριο δεν θα βλέπομε το περί τον αντίθετο Πόλο τμήμα της Ουράνια Σφαίρας, σε έκταση εξαρτωμένη από την τιμή του ετερωνύμου γεωγραφικού πλάτους μας· όσο μεγαλύτερο είναι αυτό τόσο μικρότερο είναι το ορατό τμήμα.

Συνεχίζεται στο επόμενο τεύχος

Άργος και Ιταλία

Του **Σταύρου Δωρικού**, Πυρηνικού και Μηχαν. Μηχανικού, Dr. ING Politechnico di Torino

Είναι πολλές οι αναφορές των αρχαίων Ελλήνων και Λατίνων, σχετικά με τη σχέση του Άργους με την Ιταλία, οι δε αναφορές τους σε ελληνικές αποικίες, εκτός της νοτίου Ιταλίας και της Σικελίας, αναδεικνύουν και την βορείως αυτών των περιοχών Ιταλικήν Χερσόνησον ως πλήρως πελασγογενή και Ελληνογενή. Ο Τίβουρος ο Αργεῖος έκτισε την πόλη Τίβουρα¹ (από το όνομά του) κάπου 25 χιλιόμετρα ανατολικά της Ρώμης, σε μιά γραφικότερη περιοχή επί τοῦ ποταμού Ανιένε. Πρόκειται για το σημερινό Τίβολι. (Τίβουροι → (εναλλαγή υγρών ρ/λ) Tivuri → Tivoli). Κατά τον μήνα Μάιο έριπταν στον Τίβερι (να έχει άραγε κάποια σχέση το Τίβουροι με τον Τίβερι;) ξύλινα αγάλματα τα οποία εκαλούντο αργεῖοι², ενώ προ των επτά λόφων της Ρώμης υπάρχει η πεδιάς Angenus (Αργεινή/Αργεία). Ο απόγονος του Λυκάονα, βασιλεύς της Αρκαδίας, ο

Δαύνος, κατέπλευσε στην Ιταλία μαζί με τους αδελφούς του Ιάπυγα και Πευκέτιο και κατέλαβε την Απουλία χώρα. Μετά τα Τρωικά ο Διομήδης βασιλεύς του Άργους έφυγε με τους συντρόφους του και πήγε στην Ιταλία, στον Δαύνο, ηγεμόνα της Ιταλίας, τον οποίο βοήθησε στον πόλεμο εναντίον των Μεσσαπίων³. Έφθασε μέχρι την Γένοβα κατακτώντας την Ιταλία. Ο Δαύνος του έδωσε την θυγατέρα του Ευνική ως σύζυγο και γην όπου έκτισε την πόλιν Άργος Ίππιον⁴.

Ύστερα από πολλά χρόνια η πόλις είχε το όνομα Αργυρίππα ή Άρποι (Άργος Ίππιον → Αργυρ-ίπποι → Άρποι) ενώ μέρος της έφερε το όνομα Διομήδεια (Στεφ. Βυζάντιος). Ο Ιάπυξ, είτε ο αδελφός του Λυκάονα είτε ο υιός του Δαιδάλου, ήταν επώνυμος της Ιαπυγίας χώρας του μέρους το οποίο εκαλείτο και Σαλεντίνη. Ο Πευκέτιος ήλθε και αυτός με αποικία Πελασγών, ήταν

1 Αναφορά από Βυργίλιον (Αινείας, 7, 670), Οβίδιο (Fastor, 4) Οράτιο (Αιδ. 1, 7, 13), Πλίνιο (16, 44), Στράβωνας (5,238).

2 Πλούταρχος (Ζητ. Ρω μ. 2, 272).

3 Οβίδιος (Μεταμορφ. 14, 458).

4 Σχολ. Λυκόφρων 597.

ο επώνυμος της Πευκετίας χώρας η οποία εκτεινόταν από τον ποταμό Αυφίδα μέχρι την πόλη του Βρουνδουσίου (Brindisi)⁵. Ο Αρκάς Οινωτρός ήταν ο επώνυμος των Οινωτρών και της Οινωτρίας χώρας και κατ' επέκταση και όλης της Ιταλίας της οποίας απετέλεσε κοινό αρχικό όνομα.

Ο Ευάνδρος, είτε ο υιός του Ερμού και της νύμφης Θέμιδος είτε ο υιός του Εχέμου βασιλέως της Αρκαδίας και απόγονος του Πελασγού, ξεκίνησε μετά τα Τρωικά από το Παλλάντιον της Αρκαδίας και έκτισε στην Ιταλία στην όχθη του ποταμού Τίβερη επί λόφον το ομώνυμο πόλισμα. Η θυγατέρα του Ευάνδρου έτεκεν από τον Ηρακλή τον Λατίνο, του οποίου η θυγατέρα Λαβίνια ενυμφεύθη τον Αινεία, όταν αυτός από την Τροία έφθασε στην Ιταλία. Η ελληνικότητα του Λατίνου του επωνύμου του Λατίου αποδεικνύεται και από το όνομα του ομωνύμου Λατίνου, του υιού του Οδυσσέως και της Κίρκης. Προς τιμήν της συζύγου του Λιβνινίας έκτισε ο Αινείας την πόλη Λαβίνιον ή Λαουΐνιον. Σ' αυτή ευρίσκοντο ναός της Αφροδίτης και τα διασωθέντα ιερά των Τρώων.

Η γραφή στην λατινική ελληνοπελασγική διάλεκτο: Laninia αλλά και η ελληνική απόδοση Λαβίνια αναδεικνύει την παρουσία του αρχαιοελληνικού ενδολεκτικού διγάμματος (F) και παραπέμπει και στο όνομα Λάος (του Πινδάρου) < ΛάΦος, ΛάΦιος, Λάϊος, και στην ελληνικότητα τόσον του Βοιωτικού βασιλικού ονόματος όσον και της πόλεως, Λάος < ΛάΦος, λατ. Laus Rompeia της Λευκανίας επί του ομωνύμου ποταμού, αποικίας των Συβαριτών, αλλά και στην ομώνυμη πόλη της Άνω Ιταλίας, την ρωμαϊκή Laus Rompeia, που δηλοί και την ελληνική αυτής προέλευση. Αναφέρεται η μετάβαση Πελασγών στην Ιταλία διά μέσου της Ηπείρου, της Ακαρνανίας και της Αδριατικής θαλάσσης. Η τελευταία έχει ανακηρυχθεί με σύγχρονες μελέτες Ιταλών επιστημόνων ως Ελληνική Θάλασσα και κόλπος δεδομένου ότι εκτός της ιταλικής πλευράς και η βαλκανική ή ιλλυρική ήταν επώνυμη του Ιλλυριού, του υιού του Κάδμου, απογόνου της Αργείας Ιούς και της Αρμονίας απογόνου του Άρεως και της Αφροδίτης. Η νήσος της Τυρρηνικής θάλασσας, η σημερινή Licosα πλησίον της ιταλικής ακτής ή αρχαιόθεν Λευκωσία (δωρ. Λευκασία) φέρει το όνομα της ομωνύμου Σειρήνος. Η πόλη Λευκά, σήμερα Leuca, στην Καλαβρία συνδυάζεται με το όνομα της Λευκανίας και των Λευκανών οι οποίοι άλλωστε κατοίκησαν την παλαιά Οινωτρία χώρα. Η ομώνυμη της Λευκοθέας, παρωνύμου της Ινούς, θυγατέρας του Κάδμου και της θαλάσσιας θεότητας, νήσος της Ιταλίας παραπέμπει στη μνημονευθείσα ήδη νήσο Λευκωσία

δωρ. Λευκασία, με φθογγική θ/σ, πρβλ. λακ. σιορ = θεός.

Οι Αύσονες, οι αρχαιότατοι κάτοικοι της Ιταλίας και η χώρα τους Αυσονία, μεταξύ του ποταμού Λείριος του Λατίου και του Σικελικού πορθμού, ήσαν επώνυμοι του Αύσονος, υιού του Οδυσσέως και της Κίρκης. Το Λυσόνιον Πέλαγος στην Τυρρηνική θάλασσα έλκει την ονομασία του από τον ίδιο Έλληνα ήρωα. Το όνομα Αύσονία επεξετάθη σε όλη την Ιταλία κατόπιν δε και στην Ρωμαϊκή επικράτεια και κατήντησε η ονομασία Αυσονίς να ταυτίζεται με την Ρωμαία ή Ρωμαϊκή. Ο Ρωμύλος άλλωστε, ο κατά παράδοσιν απόγονος του Άρεως, έκτισε την αιωνίαν κληθείσα πόλη γύρω από το Παλλάντιον του Αρκάδος και Πελασγού Ευάνδρου επί του ομωνύμου λόφου Παλλαντίου, του υπό των Ρωμαίων κληθέντος Παλατίου (Στράβων) ή Παλατίνου. Η ίδια η ονομασία της Ιταλίας ανάγεται στον Ιταλό, ο οποίος στους Νόστους και την Τηλεγόνεια, αναφέρεται ως υιός του Τηλεγόνου, ενώ ο Αντίοχος ο Συρακόσιος τον αναφέρει ως βασιλέα των Οινωτρών και πατέρα του Μόργητος. Επίσης ο Ιταλός θεωρείται σύμφωνα με άλλες παραδόσεις, ως ιδρυτής βασιλείου στο Λάτιο, σύζυγος της Λεύκτρας, Λευκαρίας ή Λαυκανίας, πατέρας του Αύσονος και του Ρώμου, οπότε έχομε και νέες μαρτυρίες για το όνομα της Λευκανίας και του έθνους των Λευκανών αλλά και για την συνέχεια του ελληνικού κράτους των Οινωτρών στους Ρωμαίους και τους Ιταλούς. Ο Θουκυδίδης τέλος θεωρεί τον Ιταλό, ως Σικελό βασιλέα που έφθασε με αποίκους στην Ιταλία.

Οι συνδυασμοί και με τις παραδόσεις για τους Σικανούς Ίβηρες, ως πελασγογενείς και εκεί και με μάλιστα με έντονες ελληνοπελασγικές καταβολές, επιβεβαιώνει την μεσογειακή προϊστορική εξάπλωση των Πελασγών από την Μητροπολιτική Ελλάδα σε όλη την έκταση, ευρωπαϊκή, ασιατική και αφρικανική, της Μεσογείου, της εσωτερικής αυτής θάλασσας των Ελλήνων Πελασγών που οικειοποιήθηκαν οι πελασγογενείς και πελασόφωνοι Ρωμαίοι αργότερα.

Η σχέση των Ελλήνων και των Πελασγών προγόνων τους με το Λάτιο καταδεικνύεται και από την ίδρυση της πόλεως Τούσκλον ή Τούσκουλον, η οποία όπως μυθιστορείται, κτίστηκε από τον Τηλέγονο, υιό της Καλυψούς ή και της Κίρκης και του Οδυσσέως. Η σχέση της Ιταλίας με την Κρήτη αναδεικνύεται στο γεγονός ότι ο βασιλεύς Ιδομενεύς, μετά την καταστροφή της Τροίας και αφού εθυσίασε στον Ποσειδώνα στην πατρίδα του την Κρήτη, ήρθε στο Σαλέντιον ακρωτήριο της Ιταλίας, έκτισε πόλη και εισήγαγε σ' αυτήν τους σοφούς νόμους του Μίνωα μετά δε τον θάνατόν του ετιμήθη ως ήρωας με θείες τιμές. Εξ' άλλου η αρχαιότερη πόλη της Σικελίας στον ποταμό Άλυκα, Μινώα, η μετέπειτα Ηράκλεια Μινώα μαρτυρεί την επέκταση του

⁵ Στρ. 6, 283.

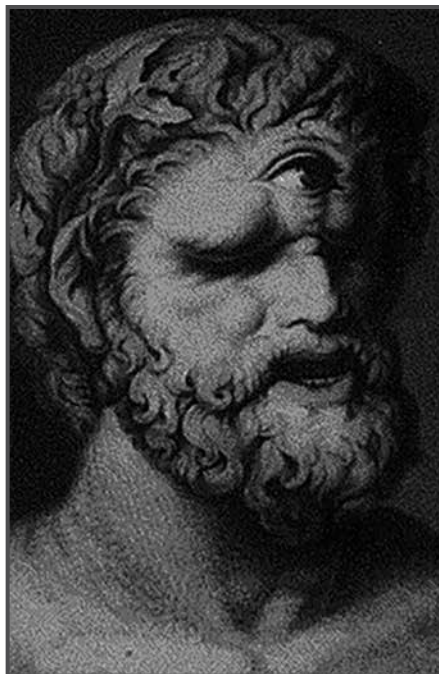
Μινωϊκού κράτους στην Ιταλία ήδη από της πρώτης ελληνοπελασγικής ιστορικής περιόδου.

Ο Δαίδαλος, διέφυγε από τον Λαβύρινθο -όπου τον είχε εγκλείσει ο Μίνως- μαζί τον υιό του Ίκαρο, μέσω της ευφυούς επινοήσεως του που στοίχισε τον θάνατο στον υιό του, στην Σικελία στον βασιλέα της Καμίκου Κώκαλο, ο οποίος εφόνευσε τον Μίνωα, που προσάραξε στην Κάμικο κυνηγώντας τον Δαίδαλο. Ο Δαίδαλος σε εκδήλωση ευγνωμοσύνης για την σωτηρία του, έκτισε την ισχυρή ακρόπολη του Κωκάλου που τον προστάτευε από κάθε εχθρική επιδρομή.

Η συσχέτιση των Ελλήνων με την Ιταλία ιστορείται από τις απαρχές του ελληνοπελασγικού κοσμολογικού κύκλου. Οι Κύκλωπες, οι γίγαντες αυτοί υιοί του Ουρανού και της Γης κατασκεύασαν μαζί με τον Ήφαιστο, στην Αίτνα της Σικελίας τους κεραυνούς που δώρισαν στον Δία ως ανταμοιβή για την απελευθέρωσή τους από τον Τάρταρο. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι Κύκλωπες διέτριβαν άλλοτε στις ιταλικές νήσους Λιπαρές ή Αιολίδες εφ' όσον ο Αίολος νυμφεύθηκε την Κυάνη την θυγατέρα του Λιπαρού υιού του Αύσονος επωνύμου των νήσων.

Η Λαμπετία, μαζί με την αδελφή της Φαέθουσα, θυγατέρες του Ήλιου, υιού του Τιτάνος Υπερίονος και της Θείας, θεού του φωτός που διαχέεται σε όλη τη φύση, εφύλαγαν τις βους του πατέρα τους στη Σικελία. Ο συνδυασμός του γεγονότος αυτού με την βασιλεία των Ηλιαδών στη Ρόδο, επώνυμο της συζύγου του Ήλιου Ρόδης και την λατρεία του Ήλιου στην Συρία, αλλά και του θεού Βήλου (ρίζα Ραλ- / Ρελ- / σαλ- / σελ-) (πρβλ. σέλας, σελήνη, δωρ. σελάνα) στην Ασία, σύζυγο της Αργείας Ιούς. Εάν με τα ανωτέρω παραβάλλουμε και το όνομα της Περσίας από τον Πέρση, Ωκεανίδα σύζυγο του Ήλιου, μητέρα του Αίήτη, την Ηλιούπολη της Συρίας και την ομώνυμη πόλη της Αιγύπτου, αποκαλύπτονται πρώτα ιστορικές ελληνοπελασγικές αυτοκρατορίες, όπως της Ιούς και του Ήλιου, ήδη από την εποχή των Τιτάνων και των Πελασγών, με παρουσία και επικράτεια και στην Ιταλία. Χαρακτηριστική είναι και η παράδοση για την πτώση του Φαέθονος στον Ηριδανό (Πάδο) ποταμό στην Ιταλία.

Οι συνδυασμοί της συνέχειας των πρώτων Πελασγών κατοίκων της ιταλικής χερσονήσου με την συνέχειά τους στους ιταλικούς λαούς είναι άκρως σημαντικοί, όπως για παράδειγμα, η περίπτωση του ήρωος Φαβίου, του

Πολύφημος

υιού του Ηρακλέους και της Βινδούνης, θυγατέρας του Εύανδρου, του γενάρχη της γενεάς των Φαβίων στη Ρώμη, και η περίπτωση των Τυρρηνών Πελασγών της Λήμνου και της Τυρρηνίας ή Ετρουρίας, αλλά και της μεταβάσεως του βασιλέως Φιλοκλήτου στην Ιταλία μετά τα Τρωικά, όπου έκτισε την πόλη Πετιλία και επέρασε το υπόλοιπο της ζωής του κατά τα σχόλια στο Λυκόφρονα του Τζέτζη.

Η διαχρονική παρουσία των Πελασγών, των Μινωϊτών, των Μυκηναίων και των Ελλήνων των ιστορικών λεγομένων χρόνων στην Ιταλία, η οποία αποτελεί αφ' εαυτής, θέμα υψίστης ιστορικής σημασίας για τον πρώτο Ελληνοπελασγικό πολιτισμό και τις επιδράσεις του στο σύνολο των ηπειρών της γης, μαρ-

τυρεί και τις παράλληλες γλωσσικές επιδράσεις, ωσμώσεις και εμβολιασμό της γλώσσας των Ελλήνων στον κόσμο ήδη από των απαρχών της ελληνικής ιστορίας. Οι γειτνιασίες των πρώτων Πελασγών στην Ιταλία με τους προρωμαϊκούς, ισχυρώς επηρεασμένοι από τους Πελασγούς λαούς της ιταλικής χερσονήσου, είναι ιστορικά φυσικό, να έχουν στις γλώσσες τους, εμφανώς ελληνοπελασγικές καταβολές και στοιχεία προελεύσεως. Εν προκειμένω η μελέτη των προρωμαϊκών γλωσσών της ιταλικής χερσονήσου έχει πολλά να αποκαλύψει για τις ελληνοπελασγικές καταβολές των γλωσσών αυτών πέραν της, προφανώς ελληνοπελασγικής καταγωγής, της λατινικής γλώσσας.

Η ανάλυση των γλωσσών αυτών με βάση τα διασωθέντα γλωσσικά κατάλοιπα των προρωμαϊκών ή προλατινικών γλωσσών της ιταλικής χερσονήσου και μάλιστα βάσει της μεθόδου προσδιορισμού του ακριβούς ελληνοπελασγικού ετύμου των όρων των γλωσσών που έχουμε ήδη προτείνει και ακολουθήσει στις μελέτες μας, καταδεικνύει την ευρεία ελληνοπελασγική και αρχαιοελληνική διαλεκτική επίδραση, με στοιχεία δωρικά, αρκαδικά, αιολικά, ιωνικά ή αττικά στις γλώσσες αυτές και επαληθεύει την ανωτέρω, σε αδρές και περιγραμματικές διαστάσεις περιγραφείσα ιστορική αδι-αμφισβήτητη πραγματικότητα. ■

Από το βιβλίο ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΙΣ, Σταύρος Δωρικός, Dr Ing., εκδόσεις ΠΕΛΑΣΓΟΣ, σελ. 236-241, Αθήνα 2022.

Αυτο-εγκατάλειψη, πόσο μακριά βρίσκομαι από τον εαυτό μου;

Της Έλενας Μελιδώνη - Ανδρέου

Αναλυτική/Ψυχοδυναμική Ψυχοθεραπεύτρια

Εξειδίκευση στην Θετική Ψυχολογία & στην Κλινική Ύπνωση - Mindfulness & Meditation Teacher

Εγκαταλείπω τον εαυτό μου όταν: Απορρίπτω, καταστέλλω ή αγνοώ ένα μέρος του εαυτού μου. Έχω μια ανάγκη ή επιθυμία που θέλω να ικανοποιήσω και παίρνω την απόφαση να μην το κάνω ενώ με καταπιέζω ή κυριολεκτικά αγνοώ μέρη του εαυτού μου (συνειδητά ή ασυνειδητά), αποσυνδέομαι από ανάγκες, επιθυμίες, όρια, ώστε να διατηρήσω μια σχέση ή να κάνω τους ανθρώπους να με συμπαθούν.

Ας κουβεντιάσουμε σήμερα για κάτι που έρχεται πολύ συχνά και ποικιλοτρόπως στο θεραπευτικό δωμάτιο, την οδυνηρή όσο και συχνή πραγματικότητα της Αυτο-Εγκατάλειψης. Για να γίνει περισσότερο κατανοητή αυτή η συνθήκη ας ξεκινήσουμε με μερικά παραδείγματα:

Παράδειγμα Α: Είναι Παρασκευή βράδυ. Η Χριστίνα επιστρέφει στο σπίτι μετά από μια ιδιαίτερα κουραστική εβδομάδα εργασίας και ανυπομονεί να ξεκουραστεί. Μια φίλη την καλεί, ρωτώντας αν μπορεί να συναντηθούν ώστε να συζητήσουν για άλλη μια φορά για τη δύσκολη σχέση της. Ενώ η Χριστίνα ξέρει ακριβώς τι θέλει και είναι εξαντλημένη, λέει απρόθυμα στη φίλη της να έρθει καθώς αγχώνεται φοβερά να αρνηθεί. Πιθανόν σκέφτεται πως ΠΡΕΠΕΙ να είναι εκεί για να στηρίξει τη φίλη της γιατί η δεύτερη θα σκεφτεί αρνητικά γι' αυτήν εφόσον αρνηθεί ή προτείνει μια άλλη εναλλακτική.

Παράδειγμα Β: Ο Γιάννης ενδιαφέρεται να ξεκινήσει μαθήματα αγγειοπλαστικής, ένα συγκεκριμένο είδος τέχνης που τον ενθουσιάζει για χρόνια. Αλλά οι φίλοι του τον κοροϊδεύουν, λέγοντας ότι είναι χάσιμο χρόνου και να κάνει κάτι πιο ενδιαφέρον ή ενεργητικό. Ο Γιάννης αποκαρδιωμένος ποτέ δεν εγγράφεται στην τάξη της αγγειοπλαστικής, παρά το πραγματικό του ενδιαφέρον γι' αυτή την τέχνη.

Υπάρχουν πολλοί άνθρωποι εκεί έξω που συμπεριφέρονται σαν τη Χριστίνα και το Γιάννη. Και στις δύο περιπτώσεις, αυτά τα άτομα υπολογίζουν τις ανάγκες, τις επιθυμίες και τις απόψεις των άλλων περισσότερο από ό,τι εκτιμούν τις δικές τους. Έχουν μια αρχική

επιθυμία για την οποία είναι αρκετά σίγουροι, αλλά την εγκαταλείπουν όταν «πιέζονται», «κρίνονται» ή «παρασύρονται» από άλλους ανθρώπους.

Στο μυαλό κάποιου που «εγκαταλείπει τον εαυτό του» ή «παραβλέπει τα θέλω του», οι ανάγκες και οι επιθυμίες του αντιμετωπίζονται από τον ίδιο ως αιτήματα που:

- α) Δεν μπορούν να καλυφθούν ή
- β) Δεν πρέπει να ικανοποιηθούν (για κάποιο λόγο)

Αυτή η ισχυρή πεποίθηση οδηγεί σε μια συνεχή διαδικασία απομάκρυνσης από τις επιθυμίες κάποιου, καθώς παίρνει επανειλημμένα αποφάσεις για να αγνοήσει, να καταστείλει ή να καταδικάσει τις προσωπικές του ανάγκες ως μη αρκετά σημαντικές. Με την πάροδο του χρόνου αυτή η τακτική μπορεί να οδηγήσει το άτομο ακόμη και στο να ξεχάσει ή να χάσει την ικανότητα να προσδιορίζει και να αντιλαμβάνεται τις δικές του ανάγκες χάνοντας κι ένα κομμάτι της προσωπικότητάς του. Αυτό είναι ένα ιδιαίτερα σκληρό σενάριο που μπορεί να οδηγήσει σε πολλές αρνητικές κατευθύνσεις. Μπορεί να μας πάρει τόσο μακριά από το ποιοι πραγματικά είμαστε και να μας εγκλωβίσει σε ένα μοτίβο συμπεριφορών που βασίζεται στο να είμαστε πάντα αρεστοί (people pleasing) ή να μας δώσει μια ψευδαίσθηση σημαντικότητας ενώ παράλληλα συμβιβάζομαστε ή παραμελούμε τον εαυτό μας. Πριν το καταλάβουμε η προσωπική μας ταυτότητα ενδέχεται να αλλοιωθεί και ούτε κι εμείς να μπορούμε να αντιληφθούμε, τι χρειαζόμαστε ή τι επιθυμούμε.

Για να δούμε λοιπόν λίγο περισσότερο συγκεκριμένα 10 πιθανούς τρόπους (και με μια μικρή επεξήγηση) που μπορεί να με κάνουν να υποψιαστώ ότι ίσως έχω «εγκαταλείψει» τον εαυτό μου :

1. Όταν δεν εμπιστεύομαι το ένστικτό μου, (Υπονομεύω τον εαυτό μου, υπερ-αναλύω και σκέφτομαι εμμονικά γύρω από θέματα που χρειάζεται να επιλύσω, να αποφασίσω ή να αναλάβω την ευθύνη τους αφήνοντας όμως τελικά τους άλλους να αποφασίζουν για μένα υποθέτοντας ότι «ξέρουν καλύτερα»).

2. Όταν θέλω να ευχαριστήσω διαρκώς τους άλλους, (Αναζητώ επικύρωση και αποδοχή καταστέλλοντας τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά μου για να ευχαριστήσω ή να διευκολύνω τους άλλους.)

3. Όταν κρύβω μέρη του εαυτού μου ή δεν επικοινωνώ τις απόψεις μου,

(Εγκαταλείπω τα ενδιαφέροντα και τους στόχους μου ή δεν μοιράζομαι τα συναισθήματά και τη γνώμη μου με το φόβο ότι θα γίνω δυσάρεστος ή ότι δεν θα γίνουν αποδεκτά από το περιβάλλον μου.)

4. Όταν είμαι τελειομανής,

(Έχω μη ρεαλιστικές υψηλές προσδοκίες για τον εαυτό μου και ποτέ δεν νιώθω άξιος ανεξάρτητα από το τι κάνω και τι επιτυγχάνω.)

5. Όταν επικρίνω τον εαυτό μου σκληρά,

(Με υποβιβάζω γιατί δεν πληρώ τα δικά μου οδυνηρά υψηλά και απρόσιτα πρότυπα ενώ εστιάζω σε όποια αρνητική λεπτομέρεια διακρίνω (εμφανισιακή, συμπεριφορική, εκπαιδευτική, εργασιακή κ.λπ.) μιλώντας σκληρά και επικρίνοντας τον εαυτό μου.)

6. Όταν δεν ικανοποιώ τις ανάγκες μου,

(Δεν αναγνωρίζω ότι οι ανάγκες μου είναι έγκυρες, δεν εξασκώ αυτο-φροντίδα καθώς αισθάνομαι ότι δεν αξίζει να ασχοληθώ με τον εαυτό μου.)

7. Όταν καταστέλλω τα συναισθήματά μου,

(Απομακρύνω δυσάρεστα συναισθήματα μέσω άρνησης, ουσιών που αλλάζουν τη διάθεση, και συμπεριφορών αποφυγής ώστε να μην τα συνειδητοποιώ. Διατηρώ έτσι την «ψευδαίσθηση» ότι έχω τον έλεγχο με αυτόν τον τρόπο.)

8. Όταν δεν ενεργώ σύμφωνα με τις αξίες και τα πιστεύω μου,

(Κάνω πράγματα για να ευχαριστώ τους άλλους, ακόμη και αν αντιβαίνουν στις πεποιθήσεις και τις αξίες μου ή δεν με ικανοποιούν.)

9. Όταν διατηρώ συγχωνευτικές σχέσεις,

(Εστιάζω σε κάποιον άλλο (ερωτικό σύντροφο, φίλο, μέλος της οικογένειας) και ασχολούμαι με τις ανάγκες τις επιθυμίες και τα προβλήματά του προσπαθώντας να τα επιλύσω ή να τον βοηθήσω ενώ παραμελώ τον εαυτό μου. Αντλώ επάρκεια και αξία από αυτή τη συμπεριφορά και νιώθω ότι αναβαθμίζομαι ενώ στην ουσία υποβαθμίζω τον εαυτό μου.)

10. Όταν δεν υπερασπίζομαι τον εαυτό μου,

(Δεν υπερασπίζομαι τον εαυτό μου, δεν ζητώ αυτό που χρειάζομαι, δεν είμαι σε θέση να θέσω και να επιβάλλω όρια, ενώ αφήνω τους ανθρώπους να με εκμεταλλευτούν, να με θεωρούν δεδομένο και να μου φέρονται υποτιμητικά ή κακοποιητικά.)

Σίγουρα αυτές οι συμπεριφορές θα με υποψιάσουν αλλά δεν αποτελούν τα μόνα κριτήρια ότι όντως έχω εγκαταλείψει τον εαυτό μου. Χρειάζεται μια συνεπής

παρακολούθηση των συναισθημάτων μου, μια διαπίστωση επαναλειψιμότητας των συμπεριφορών μου, μια καλλιέργεια αυτογνωσιακής ικανότητας αναφορικά με τις διαδράσεις μου, καθώς και η πολύτιμη βοήθεια ενός επαγγελματία ψυχικής υγείας εάν αισθάνομαι μπερδεμένος και όχι σε θέση να αντιληφθώ τι ακριβώς μου συμβαίνει.

Γιατί όμως «εγκαταλείπω» τον εαυτό μου ;

Η αυτο-εγκατάλειψη ξεκινά τις περισσότερες φορές στην παιδική μας ηλικία. Εξοικειωνόμαστε μαζί της μέσω συναισθηματικής παραμέλησης, ακύρωσης ή κακοποίησης που εμποδίζει την ικανότητά μας να μάθουμε να διαχειριζόμαστε τα συναισθήματά μας και να φροντίζουμε τον εαυτό μας σε περιόδους δυσφορίας. Εάν βιώσαμε συναισθηματική εγκατάλειψη στην παιδική ηλικία μας δεν αντιλαμβανόμαστε ότι έχουμε πρόσβαση στις δεξιότητες που απαιτούνται για να αντιμετωπίσουμε την όποια δυσφορία νιώθουμε και να διαχειριστούμε οι ίδιοι τον εαυτό μας, τα συναισθήματα και τη συμπεριφορά μας.

Πιθανόν οι γονείς μας ή άλλοι ενήλικες με επιρροή και πρόσβαση στη ζωή μας να μην ικανοποίησαν τις συναισθηματικές ή και τις σωματικές μας ανάγκες. Πιθανόν να νιώσαμε ότι μας εγκατέλειψαν συναισθηματικά ή σωματικά - προκαλώντας μας να νιώθουμε άορατοι, άξιοι και μη ικανοί να αγαπηθούμε. Ως ενήλικες, έχουμε την τάση να επαναλαμβάνουμε αυτούς τους τύπους μοτίβων από την παιδική μας ηλικία επειδή είμαστε εξοικειωμένοι μαζί τους. Επιλέγουμε επανειλημμένα συντρόφους, συνεργάτες και φίλους που μας κακομεταχειρίζονται, εκμεταλλεύονται ή δεν μας υποστηρίζουν. Ταυτόχρονα κάνουμε το ίδιο και εμείς στον εαυτό μας. Δεν ξέρουμε πώς να είμαστε εκεί για εμάς γιατί κανείς δεν ήταν πραγματικά εκεί για εμάς ως παιδιά.

Η αυτο-εγκατάλειψη λοιπόν είναι μια μαθημένη συμπεριφορά του παρελθόντος, ένας τρόπος που προσπαθήσαμε να αντιμετωπίσουμε την ανθυγιεινή ή δυσλειτουργική οικογενειακή δυναμική. Τα παιδιά εξαρτώνται από τους ενήλικες φροντιστές τους για να καλύψουν τις συναισθηματικές και σωματικές τους ανάγκες. Αλλά όταν ένα παιδί μεγαλώνει σε μια απρόβλεπτη, χαοτική, συγχωνευμένη, ανοργάνωτη, ανορίστη, ή καταχρηστική οικογένεια, μαθαίνει να κρύβει τον αληθινό του εαυτό. Μαθαίνει να ενεργεί σαν χαμαιλέοντας, μετατρέποντας τον εαυτό του σε οποιονδήποτε ρόλο χρειάζεται ώστε να διατηρήσει την ηρεμία και να βοηθηθεί να αποφύγει τη γελοιοποίηση, τις ματαιώσεις, τον σωματικό και συναισθηματικό πόνο. Μαθαίνει να καταστέλλει τα συναισθήματα και τις ανάγκες του και πιστεύει ότι η αξία του εξαρτάται από το τι μπορεί να επιτύχει ή να πραγματοποιήσει (και

ό,τι κι αν κάνει, ό,τι κι αν επιτύχει, όπου κι αν φτάσει δεν είναι ποτέ αρκετό). Μαθαίνει επίσης ότι οι ανάγκες, τα ενδιαφέροντα, οι στόχοι του δεν έχουν σημασία και ότι δεν αξίζει αγάπη, φροντίδα και συμπόνια.

Γίνεται εύκολα και επαγωγικά κατανοητό λοιπόν ότι περιγράφουμε ένα αυτοκαταστροφικό μοτίβο συμπεριφοράς που μπορεί να συμβάλλει στο άγχος, την κατάθλιψη, τη χαμηλή αυτοεκτίμηση και στη σύναψη κακοποιητικών ή γενικότερα μη-ικανοποιητικών σχέσεων. Η εγκατάλειψη του εαυτού μας και η εστίαση στους άλλους μπορεί να ήταν αναγκαιότητα κατά την παιδική ηλικία ώστε να μας προφυλάξει από τον πόνο, αλλά στην ενήλικη ζωή δεν είναι παρά ένα γνώριμο μονοπάτι που μας αποξενώνει από τον εαυτό μας και αποδιοργανώνει τους συναισθηματικούς αισθητήρες μας.

Πώς όμως μπορούμε να βγούμε από αυτό το μοτίβο συμπεριφοράς;

Πολύ απλά για αρχή ας διαπιστώσουμε εάν όντως η συμπεριφορά μας έχει στοιχεία αυτο-εγκατάλειψης. Ακολουθούν δύο ερωτήσεις που μπορούμε να εφαρμόσουμε σε οποιαδήποτε κατάσταση για να προσδιορίσουμε εάν λειτουργούμε με τάση να εγκαταλείπουμε τον εαυτό μας :

1) «Για ποιο λόγο παίρνω αυτήν την απόφαση/ενερ-

γώ με αυτόν τον τρόπο; « Εάν η απάντηση περιλαμβάνει ενοχή, ντροπή, φόβο, δειλία, άγχος ή γενικότερα αρνητικά συναισθήματα, μπορεί να βρίσκομαι σε συνθήκη αυτο-εγκατάλειψης.

2) «Αν ήμουν το μόνο άτομο στη γη, θα ήθελα ακόμα να κάνω/επιλέξω...;» Αυτή η απάντηση αφαιρεί την επιρροή των άλλων από τη λήψη των αποφάσεών μας και μας υποψιάζει ώστε να καθορίσουμε πώς αισθανόμαστε και τι εμείς επιθυμούμε πραγματικά.

Να υπογραμμίσουμε ότι δεν μεταμορφωνόμαστε σε κάποιους που εγκαταλείπουν τον εαυτό τους επειδή πήραμε μερικές φορές μία απόφαση κάτω από πίεση ή επιρροή άλλων. Χρειάζεται μια σταθερή συνέπεια παρόμοιων συμπεριφορών και βάθος χρόνου για να μιλήσουμε για αυτο-εγκατάλειψη. Αν όμως διαπιστώσουμε ότι δυσκολευόμαστε να αναγνωρίσουμε τις επιθυμίες, τα θέλω και τις ανάγκες μας έχοντας εγκαταλείψει (συνειδητά ή μη) τον εαυτό μας μπορούμε να ξεκινήσουμε ένα ταξίδι αυτογνωσίας με οδηγό την αυτοφροντίδα για να τον ανακαλύψουμε. Ας μη διστάσουμε να ζητήσουμε βοήθεια από έναν επαγγελματία ψυχικής υγείας εφόσον ο δρόμος της προσωπικής μας εξερεύνησης μας δυσκολεύει ή δεν ξέρουμε από πού να αρχίσουμε.

Ο Καρδιαγγειακός ασθενής και οι κίνδυνοι του καλοκαιριού

ΙΑΤΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Πλοιάρχου (ΥΙ) **Σπύρου Ν. Παπαϊωάννου MD PhD FESC ΠΝ**
 Διευθυντή Β' Καρδιολογικής κλινικής ΝΝΑ
 Επεμβατικού Καρδιολόγου, Διδάκτωρος ΑΠΘ

Παρουσίαση - Επιμέλεια: Πλοιάρχος (Ε) ε.α. **Γρηγόριος Γεωργακόπουλος ΠΝ**

Το καλοκαίρι είναι μάλλον η αγαπημένη εποχή των περισσότερων, γιατί είναι συνυφασμένο με την ξεκούραση, τις διακοπές, τη θάλασσα και την ξεγνοιασιά. Όμως, για να ευχαριστηθεί κανείς το καλοκαίρι του χωρίς δυσμενή απρόοπτα πρέπει να έχει στο μυαλό του μερικά βασικά πράγματα. Η ζέστη και ο ήλιος κάνουν καλό ως ένα σημείο. Αν δεν προσέξει κανείς,

ιδίως όταν προϋπάρχουν προβλήματα υγείας, μπορεί να έχει δυσάρεστες συνέπειες.

Η υπερβολική έκθεση στον ήλιο και η έντονη ζέστη μπορεί να οδηγήσουν σε θερμοπληξία ακόμα και σε υγιή άτομα. Εκείνοι όμως, που πάσχουν από καρδιαγγειακά νοσήματα, τα βρέφη και τα ηλικιωμένα άτομα κινδυνεύουν ακόμα περισσότερο και μάλιστα κινδυ-

νεύει και η ίδια τους η ζωή. Είναι ακόμα πρόσφατα στη μνήμη μας τα εκατοντάδες θύματα της ζέστης στην Ελλάδα τον Ιούλιο του 1987 και στη Γαλλία το καλοκαίρι του 2003, όπου τα συστήματα υγείας δυσκολεύτηκαν να αντιμετωπίσουν τον απρόβλεπτα μεγάλο αριθμό περιστατικών θερμοπληξίας.

Το σώμα μας από μόνο του έχει ένα ενδογενές θερμορυθμιστικό σύστημα που προσπαθεί να κρατήσει σταθερή τη θερμοκρασία του. Όταν αυξηθεί η θερμοκρασία του σώματος έστω και λίγο, ο οργανισμός μας με την εφίδρωση και την αγγειοδιαστολή προσπαθεί να το ψύξει. Η αγγειοδιαστολή οδηγεί σε πτώση της αρτηριακής πίεσης και σε ταχυκαρδία. Η πτώση της πίεσης και η ταχυκαρδία μπορεί να επιβαρύνουν περαιτέρω ένα καρδιαγγειακό σύστημα που ήδη νοσεί. Επιπλέον, όταν υπάρχει μια υποκείμενη καρδιοπάθεια, η καρδιά μπορεί να μην είναι σε θέση να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις του σώματος για αύξηση των παλμών και διατήρηση της αρτηριακής πίεσης σε ικανοποιητικά επίπεδα. Αυτό επηρεάζει αρνητικά το θερμορυθμιστικό σύστημα, δυσκολεύει την αποβολή θερμότητας και εμποδίζει την ψύξη του σώματος με αποτέλεσμα την επικίνδυνη αύξηση της θερμοκρασίας. Επίσης, τα άτομα που έχουν κάποια καρδιοπάθεια συχνά παίρνουν φάρμακα, όπως διουρητικά και βαναστολείς [φάρμακα που προκαλούν βραδυκαρδία], τα οποία περιορίζουν ακόμα περισσότερο το θερμορυθμιστικό σύστημα στο να προχωρήσει σε αγγειοδιαστολή και ταχυκαρδία για να αποβάλλει την περίσσεια της θερμότητας και να ψύξει το σώμα. Η αφυδάτωση τέλος, η οποία μπορεί να είναι αποτέλεσμα της μειωμένης πρόσληψης υγρών ή της λήψης διουρητικών, είναι ένας ακόμα σημαντικός παράγοντας που μπορεί να οδηγήσει σε απορρύθμιση του θερμορυθμιστικού συστήματος με συνέπεια τελικά την εμφάνιση θερμοπληξίας, μια πραγματικά επείγουσα και απειλητική για τη ζωή κατάσταση.

Η θερμοπληξία είναι μια μορφή υπερθερμίας, κατά

την οποία αυξάνεται υπερβολικά η θερμοκρασία του σώματος και συνοδεύεται από έντονα συμπτώματα, όπως ναυτία, εμέτους, κόπωση, αίσθημα αδυναμίας και καταβολής, πονοκεφάλους μυϊκές κράμπες και ζάλη. Άλλα συμπτώματα και σημεία της θερμοπληξίας είναι η απουσία ιδρώτα, η οποία συνυπάρχει συνήθως με ξηροδερμία και ερυθρότητα, η ταχυκαρδία, η δυσκολία στην αναπνοή και οι διαταραχές της συμπεριφοράς. Ενίοτε, μπορεί το άτομο να παρουσιάσει παραισθήσεις αποπροσανατολισμού, έντονο εκνευρισμό και σε ακραίες περιπτώσεις ακόμα και σπασμούς. Βαριές περιπτώσεις θερμοπληξίας μπορεί να οδηγήσουν σε κώμα.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, τα άτομα με σοβαρά καρδιαγγειακά νοσήματα, τα βρέφη και οι ηλικιωμένοι πρέπει να ακολουθούν μερικούς βασικούς κανόνες κατά τους ζεστούς μήνες του θέρους:

1. Όταν κάνει πολύ ζέστη, κυρίως προς το μεσημέρι, καλό είναι να αποφεύγονται οι μετακινήσεις και οι βόλτες σε εξωτερικούς χώρους, όπου δεν υπάρχουν ψυκτικά συστήματα.
2. Αν υπάρχει δυνατότητα, καλό είναι, όταν η ζέστη είναι αφόρητη να γίνεται χρήση κάποιου ανεμιστήρα ή κλιματιστικού.
3. Αποφυγή οποιασδήποτε κουραστικής και έντονης δραστηριότητας σε εξωτερικούς χώρους. Η κολύμβηση, το περπάτημα ή η σωματική άσκηση πρέπει να περιορίζονται στις πολύ πρωινές ώρες ή αργά το απόγευμα, οπότε η επίδραση του ήλιου δεν είναι πολύ έντονη.
4. Τα ρούχα να είναι ελαφρά και δροσερά.
5. Για την πρόληψη της αφυδάτωσης είναι απαραίτητη η κατανάλωση μεγάλων ποσοτήτων υγρών, κυρίως νερού. Η κατανάλωση καφεΐνης και αλκοόλ πρέπει να αποφεύγεται γιατί επιτείνει την αφυδάτωση.
6. Σε περίπτωση εκδήλωσης κάποιων, ή των συμπτωμάτων της θερμοπληξίας, άμεση αναζήτηση ιατρικής βοήθειας. ■

Παγκοσμιοποίηση

Στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης η Μέση Ανατολή φλέγεται και η σκληρή αντιπαλότητα των δύο αιώνιων εχθρών, δημιουργεί την προϋπόθεση για γενικότερη ανάφλεξη του Αραβικού κόσμου.

Οι αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. αγνοούνται (όπως και για την Κύπρο) και οι Μεγάλες Δυνάμεις των Η.Π.Α. και της Ευρώπης «σφυρίζουν αδιαφορία», μέχρι την πλήρη εξαφάνιση των Παλαιστινίων και όχι μόνο. Ας ελπίσουμε να πρυτανεύσει η λογική και να σταματήσει ο πόλεμος και να βρουν τα Έθνη τα όρια τους.

Τα όρια των πυρκαγιών

Στη φετεινή θερινή περίοδο οι πυρκαγιές δεν είχαν όρια και έφθασαν μέχρι το Χαλάνδρι (από Βαρνάβα) καίγοντας 100.000 στρέμματα και 100 σπίτια.

Ευτυχώς το 112 δούλεψε άριστα και έτσι δεν είχαμε ανθρώπινα θύματα, εκτός από μια γυναίκα που κάηκε μέσα στον εργασιακό της χώρο στο Πάτημα Χαλανδρίου.

Εγώ σήμερα δεν θα χαϊδέψω κανένα πολιτικό κόμμα γιατί οι πυρκαγιές και η καταστροφή των δασών είναι εθνικό θέμα και ως εκ τούτου έχουν ευθύνη άπαντες, όσοι κυβερνούν τα τελευταία χρόνια.

Μια ερώτηση υποβάλλω σε κάθε λογικό άνθρωπο. Τα σπίτια που κάηκαν, πώς πήγαν στο δάσος ή το δάσος έφτασε στον ιστό της πόλης της Αττικής; Κάποιοι έδωσαν ανεξέλεγκτα άδειες να κτιστούν ή να νομιμοποιηθούν...

Κλιματική αλλαγή

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί την κύρια αιτία των πυρκαγιών, ένεκα ανομβρίας και ξηρασίας, με αποτέλεσμα πολλά νησιά της Ελλάδας να έχουν πρόβλημα υδροδότησης και λειψυδρίας.

Τα αποτελέσματα είναι ολέθρια και θα επηρεάσουν την γεωργική παραγωγή όπως και την αύξηση των τιμών των τροφίμων διότι η παραγωγή, θα είναι μικρή και επομένως η αύξηση των τιμών ραγδαία.

Επομένως τι κάνουμε; Σταυρώνουμε τα χέρια και περιμένουμε να μας λυπηθεί ο Θεός; Θα μας λυπηθεί αλλά «συν Αθηνά και χείρα κίνει». Δηλ. να εκμεταλλευτούμε κι εμείς τη θάλασσα να εφαρμόσουμε την αφαλάτωση του θαλάσσιου νερού για να γίνει ποτιστικό και άλλα, που θα εισηγηθούν οι αρμόδιοι επιστήμονες...

Η βία στην ελληνική κοινωνία

Η βία και η παραβατικότητα αποτελεί σχεδόν καθημε-

ρινή πρακτική και τρόπο ζωής. Δεν υπάρχει μέρα να μην ανακοινωθεί από τα ΜΜΕ μια κακοποίηση ή ενδοοικογενειακή βία και ιδιαίτερα για γυναίκες. Το ερώτημα είναι «τις πταίει». Οι απαντήσεις είναι αρκετές:

- α) Η μόρφωση γενικώς των ανθρώπων
- β) Ο τρόπος ζωής
- γ) Η συνύπαρξη διαφόρων αλλοδαπών με διαφορετικά ήθη και έθιμα
- δ) Το οργανωμένο έγκλημα που αψηφά τα πάντα, αρκεί να υπάρχει άφθονο χρήμα
- ε) Ο προβληματικός συγχρωτισμός στις κοινωνίες μεταξύ γηγενών και αλλοδαπών.

Ίσως να υπάρχουν και άλλοι λόγοι που δημιουργούν αυτές τις εγκληματικές πράξεις και πιστεύω ότι αυτό αποτελεί θέμα ειδικής μελέτης από ειδικούς επιστήμονες εγκληματολόγους, ψυχολόγους και άλλους.

Γιατί οι σημερινοί νέοι αποφεύγουν το ναυτικό επάγγελμα

Η πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Εφοπλιστών κ. Μελίνα Τραυλού αναφερόμενη στις προοπτικές του ναυτικού επαγγέλματος για τους νέους, τόνισε ότι γνωρίζουμε ότι το ναυτικό επάγγελμα είναι δύσκολο, πλην όμως να λάβετε υπόψη σας ότι ένας νέος απόφοιτος της Ναυτικής Ακαδημίας στα 28 έτη της ηλικίας του θα είναι καπετάνιος και θα αμείβεται με μισθό 10.000 ευρώ το μήνα.

Τώρα υπάρχει το ερώτημα «γιατί», οι νέοι σήμερα δεν ακολουθούν το ναυτικό επάγγελμα; διότι δεν θέλουν να στερηθούν τις ανέσεις τους και τις συνήθειές τους...

Παλιά ήταν αλλιώς, προσπαθούσαν με κάθε τρόπο να ανοίξουν τα φτερά τους, να ταξιδέψουν, να βγάλουν χρήματα και να βοηθήσουν την οικογένειά τους. Σήμερα δεν ισχύει αυτό, οι νέοι προσπαθούν να περάσουν όσο μπορούν καλύτερα. Έτσι αποφεύγουν το ναυτικό επάγγελμα, διότι ένας που ταξιδεύει δεν είναι εύκολο ούτε οικογένεια να κάνει ούτε να ζει κοινωνικά...

Παρά το γεγονός ότι η ναυτιλία σήμερα είναι πολύ καλύτερη από ποτέ, διότι η εκπαίδευση έχει αναβαθμισθεί αφού μπήκε στην εκπαίδευση και το μάθημα της ηλεκτρονικής και των αυτοματισμών και όλα είναι πιο εύκολα για να κυβερνήσεις ένα πλοίο, παρά ταύτα οι νέοι δυσκολεύονται, διότι έχει αλλάξει ο κοινωνικός ιστός. Ίδωμεν...

Επειδή πρόκειται να γίνει επανεξέταση των χρήσιμων πληροφοριών σε σχέση με την ύλη του περιοδικού, παρακαλούμε και ενημερώνουμε τα μέλη που ενδιαφέρονται, να μας στείλουν τις πληροφορίες – ανακοινώσεις πιο σύντομες, μέχρι 20 λέξεις. Με περισσότερες από 20 λέξεις δεν θα δημοσιεύονται. Έτσι θα γίνεται πλήρης εκμετάλλευση του χώρου του περιοδικού, αλλά και θα καλύπτονται όλοι οι ενδιαφερόμενοι. Οι «χρήσιμες πληροφορίες» θα δημοσιεύονται εναλλάξ μέχρι τρεις φορές το χρόνο. Για να δημοσιευθούν θα πρέπει να έχουν περιέλθει στην ΕΑΑΝ μέχρι την 19η εκάστου μονού μήνα του ίδιου έτους.

Διάφορα

- ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΛΕΒΙΖΑΚΗΣ MSc «ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ» Στρατιωτικός Ιατρός ΛΣ, επιμελητής Ναυτικού Νοσοκομείου Αθηνών, Τηλ. 6947371685, email: ioannis229@gmail.com (Δέχεται κατόπιν ραντεβού) Αστυδάμαντος 83, Αθήνα.
- Οδοντίατρος Κατερίνα Καμπέρη. Εμφυτευματολόγος (MSC Implantology) Στοματική Χειρουργός «Oral Surgery Athens» Κοντοπούλου 4, Αγία Παρασκευή. Μειωμένες τιμές για ε.ε. και ε.α. 6946 943784.
- Γραφείο Τελετών Καμαράτος Λάζαρος, ειδικές τιμές στους συναδέλφους -τέσσερις δόσεις με κάρτα- δωρεάν μεταφορά σύνταξης. Φειδιππίδου 25 Αθήνα τηλ. 210 7780917, 6944360237, email:info@teletes-kamaratos.gr
- Γραφείο Τελετών «ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ» Ειδικές τιμές για την οικογένεια του ΠΝ και ΛΣ τηλ. 6972 416761, (Γιος Αντιπλοίαρχου (Ε) Βασιλόνικου Ταβουλάρη ΠΝ εα).
- Εθνική Ασφαλιστική Πειραιά /Προσφορά εργασίας σε συναδέλφους και τα παιδιά τους. Τηλ. 6977303481. Αναλυτικά στην ιστοσελίδα της ΕΑΑΝ (<https://eaan.gr/?p=6612>)

- Νοσοκομειακό πρόγραμμα για μέλη με ηλικία έως 80 ετών. Λεπτομέρειες στο link: <https://nn.terrasoft.gr/eaan.html>. Μουζάκης Νίκος, Ασφαλιστικός σύμβουλος NN Hellas. Τηλ 6979 153053.
- Πωλείται ιστιοφόρο σκάφος Jaguar αγγλικής κατασκευής 8μ. σε πολύ καλή κατάσταση. Πληροφορίες: 6945 877448.

Πωλήσεις ακινήτων

- Πωλείται οικόπεδο ΟΣΜΑΝ 640 τ.μ., Ο.Τ. 251/1, Τηλ. 6938 555553 – 210 4124563
- Πωλείται οικόπεδο ΟΣΜΑΝ 609 τ.μ., Άγιος Ιωάννης Καρυστίας Ευβοίας, οικοδ. τετράγωνο 228 Νο2. Τιμή λογική. Τηλ. 6944 736425.
- Πωλείται οικόπεδο ΟΣΜΑΝ 602,10 τ.μ. με απεριόριστη θέα στην Εύβοια, Ο.Τ 237, Αρ. Οικοπέδου 4. Τιμή 30.000. Τηλ. 27420-35073, 6972 411085.

Όροι για τη δημοσίευση στο περιοδικό «Θαλασσινοί Απόηχοι»

Πρακτικό ΔΣ/ΕΑΑΝ υπ' αριθ. 11/22-09-2022

1. Το ΔΣ/ΕΑΑΝ, ύστερα από διεξοδική συζήτηση και ύστερα από αίτημα/εισήγηση του Διευθυντή Σύνταξης του περιοδικού, για την ύλη που δημοσιεύεται στο περιοδικό «Θαλασσινοί Απόηχοι», αποφασίζει όπως παρακάτω:
  - A. Το κείμενο να αναφέρεται σε θέμα γενικού ενδιαφέροντος, να έχει περιορισμένη έκταση και να μην υπερβαίνει τις τρεις δακτυλογραφημένες σελίδες. Σε περίπτωση περισσότερων σελίδων, να χωρίζεται το κείμενο σε ενότητες με επικεφαλίδα από τον συγγραφέα. Το προς δημοσίευση άρθρο να είναι πλήρες. Τυχόν ημιτελή ή προς διόρθωση αφού έχουν παραληφθεί από την επιτροπή δεν γίνονται οι διορθώσεις/συμπληρώσεις και εξετάζεται για το επόμενο τεύχος ή τίθεται στο αρχείο.
  - B. Να είναι ευνοήσιμο με όλα τα στοιχεία του συντάκτη – αποστολέα.
  - Γ. Να μην είναι υβριστικό, συκοφαντικό και να μην περιλαμβάνει προσωπικές επιθέσεις και αντιπαραθέσεις μεταξύ συναδέλφων.
  - Δ. Να μην υπηρετεί κομματικές σκοπιμότητες και να μη στρέφεται κατά των θεσμών, κρατικών ή θρησκευτικών, καθώς και των εθνικών θέσεων.

- E. Να τηρείται η δεοντολογία που υπαγορεύεται από τις αρχές και αξίες που υπηρέτησαμε.
- Στ. Να είναι κατά προτίμηση δακτυλογραφημένο και σε περίπτωση που είναι χειρόγραφο να είναι καθαρογραμμένο και ευανάγνωστο.
- Z. Να είναι τα κείμενα καλώς συνταγμένα, εύληπτα, σαφή, περιεκτικά, ενδιαφέροντα, σε επίσημη γλώσσα.
- H. Τα κείμενα θα εξετάζονται και θα αξιολογούνται από την συντακτική επιτροπή.
- Θ. Να μην έχουν δημοσιευθεί σε άλλο έντυπο της ΕΑΑΝ ή σε άλλο έντυπο, δηλαδή να είναι πρωτότυπο και όχι αντίγραφο με ευθύνη των συγγραφέων. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις δύναται να δημοσιεύονται κείμενα ειδικού ενδιαφέροντος κατά την κρίση του Διευθυντή Σύνταξης και της συντακτικής επιτροπής από περιοδικά, βιβλία κ.λπ. έντυπα κατά τα κεκανονισμένα.
  1. Ανεξάρτητα από τη δημοσίευση ή μη των άρθρων, τα κείμενα δεν επιστρέφονται.
  - ια. Το περιεχόμενο εκάστου άρθρου απηχεί τις προσωπικές απόψεις του υπογράφοντος.
  2. Το ΔΣ/ΕΑΑΝ μετά από διεξοδική συζήτηση αποφασίζει και εγκρίνει ομόφωνα.

Εθιμοτυπική Επίσκεψη Μελών Παραρτήματος ΕΑΑΝ/Σαλαμίνας στο ΑΣ και ΝΣ

Μέλη του Παραρτήματος ΕΑΑΝ Σαλαμίνας πραγματοποίησαν Εθιμοτυπική Επίσκεψη, την Τετάρτη 12 Ιουνίου 2024, στο Αρχηγείο Στόλου, στο Ναύσταθμο Σαλαμίνας, και συναντήθηκαν, με τον Αρχηγό Στόλου Αντιναύαρχο Πολυχρόνη Κουλούρη ΠΝ.

Στην ολιγόλεπτη διάρκεια της συνάντησης, λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων του Αρχηγού, συζητήθηκε το θέμα της διατήρησης και αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών του ΝΝΣ, για το οποίο ο Αρχηγός είπε ότι αποτελεί έναν από τους στόχους του Αρχηγείου, επίσης ο Αρχηγός αναφέρθηκε στην υψηλή επιχειρησιακή ετοιμότητα των μονάδων του Στόλου μας καθώς και στο υψηλό ηθικό των στελεχών του. Τέλος ο Αρχηγός έδωσε στα Μέλη μας σήματα με τον θυρεό του ΑΣ.

Μετά το Αρχηγείο Στόλου επισκέφθηκαν τον Διοικητή του Ναυστάθμου Σαλαμίνας Αρχιπλοίαρχο (Μ) Σπυρίδωνα Μαντή ΠΝ. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης, αφού τονίσθηκε η σημαντική ανακούφιση των Μελών μας από την εφαρμογή της άυλης Συνταγογράφησης, με την εμφάνιση της επιδημίας του Covid-19, ετέθη και πάλι το θέμα της διατήρησης και αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών του ΝΝΣ καθώς και του Φαρμακείου του ΝΣ, όπου ο Διοικητής τους διαβεβαίωσε ότι αποτελεί ένα από τα θέματα αμέσου προτεραιότητάς του και μάλιστα έδωσε εντολή κοινοποίησης του προγράμματος λειτουργίας των εξωτερικών Ιατρείων του ΝΝΣ στο Παράρτημα της ΕΑΑΝ, στη Σαλαμίνα για ενημέρωση των Μελών μας.

Τέλος ο Διοικητής παρέδωσε στον Πρόεδρο θυρεό του ΝΣ.

Εορτασμός της «Αναλήψεως» στη Σαλαμίνα, την Πέμπτη 13 Ιουνίου 2024

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε, όπως κάθε χρόνο, ο εορτασμός της «Αναλήψεως» στη Σαλαμίνα, την Πέμπτη 13 Ιουνίου, με τη συμμετοχή του ΔΣ του Παραρτήματος της ΕΑΑΝ στη Σαλαμίνα (Υποναύαρχου (Μ) ε.α. Γ. Κουτσούκου ΠΝ, Υποναύαρχου ε.α. Δ. Λαδουκάκη ΠΝ, Αρχιπλοίαρχου ε.α. Φ. Ανδριανού, Πλοίαρχου (Ε) ε.α. Ανάρ. Περγικούρη ΠΝ, Πλωτάρχη (Ε) ε.α. Ν. Γραμματικού ΠΝ και του αναπληρωματικού Μέλους Ανθυπασπιστή (Ε) ε.α. Μ. Βιλλιώτη ΠΝ) και αρκετών Μελών. Την εκδήλωση, τίμησαν με την παρουσία τους, από το ΔΣ της ΕΑΑΝ: ο Πρόεδρος Αντιναύαρχος ε.α. Θ. Γερούκης ΠΝ, ο Διευθύνων Σύμβουλος Πλοίαρχος (Ε) ε.α. Εμμ. Αναγνωστάκης ΠΝ και τα Μέλη του ΔΣ/ΕΑΑΝ Αρχιπλοίαρχος ε.α. Δ. Λαγαρίας ΠΝ και ο Αντιπλοίαρχος ε.α. Ι. Γαρείος ΠΝ (Αναπληρωτής Διευθ. Σύμβουλος). Επίσης παρέστησαν ο Επίτιμος Α/ΓΕΝ και πρώην ΥΦΕΘΑ Ναύαρχος ε.α. Δ. Ελευσινιώτης ΠΝ, ο Επίτιμος Α/ΓΕΝ Ι. Δρυμούσης ΠΝ και ο Επίτιμος ΓΕΠΝ Αντιναύαρχος (Μ) ε.α. Α. Μιχάλαρος ΠΝ, ο Πρόεδρος του Παραρτήματος της ΕΑΑΣ στη Σαλαμίνα Υποστράτηγος ε.α. Β. Μήττας και ο Αντιπρόεδρος Όθων Κυπριωτάκης. Επίσης παρέστησαν: από την Τοπ. Αυτοδιοίκηση οι: Αντιδήμαρχος Έργων Ν. Κόγιας μετά του Δημ. Συμβούλου Μ. Σκιαθίτη και η πρώην Αντιπεριφερειάρχης Νήσων Αττικής και επικεφαλής Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, Βασιλική Θεοδωρακοπούλου-Μπόγρη. από το ΠΝ οι: ΓΕΠΝ Υποναύαρχος (Μ) Σ. Τσαμίλης ΠΝ, ως εκπρόσωπος του Α/ΓΕΝ, ο Διοικητής ΝΣ Αρχιπλοίαρχος (Μ) Σπ. Μαντής ΠΝ, ο Εκπρ. Τύπου του ΓΕΝ Πλοίαρχος Ε. Σμαγιάς ΠΝ και οι Επιτελείς του ΝΣ Αντιπλοίαρχος (Ε) Ανδ. Γκούσης ΠΝ και Σημαιοφόρος (Ε) Σ. Νέζης ΠΝ. Μετά τη Λειτουργία, στο εκκλησάκι του Αγ. Δημητρίου στα Βασιλικά, προσφέρθηκε καφές στο Παράρτημα και Προαιρετικό γεύμα στην ταβέρνα «Ψίθυροι Γεύσεων».

Εκδηλώσεις Ναυτικής Εβδομάδας στο Δήμο Αλεξανδρούπολης

Ο Δήμος Αλεξανδρούπολης διοργάνωσε από Δευτέρα 1 έως Κυριακή 7 Ιουλίου 2024, Ναυτική Εβδομάδα με πλήθος εκδηλώσεων σχετικές ή μη, με τη θάλασσα. Στα πλαίσια της Ν. Εβδομάδας το ΠΝ εκπροσώπησε η Κ/Φ ΤΟΛΜΗ. Επίσκεψη πραγματοποίησε σε αυτή ο ΤΕ/ Έβρου-Ροδόπης, Αντιπλοίαρχος ε.α. Αθανάσιος Κατσίκης ΠΝ και προσέφερε εκ μέρους της ΕΑΑΝ γλυκά και ποτά στον Κυβερνήτη, τους Αξιωματικούς και το Πλήρωμα της Κ/Φ ΤΟΛΜΗ. Ο ίδιος συμμετείχε με αριθμό στατικών μοντέλων πλοίων και Υ/Β και προσωπικά αντικείμενα όπως χάρτες, ναυτιλιακές εκδόσεις, όργανα ναυτιλίας κ.λπ. στη μεγάλη έκθεση του Προσκοπισμού και δη των Ναυτοπροσκόπων της πόλης. Την Πέμπτη 4 Ιουλίου έγινε από τον ίδιο στα πλαίσια της έκθεσης, παρουσίαση των εκδόσεων των ναυτιλλομένων (Πλοηγού, ΤΕΕ 64, Φαροδείκτη, Ετήσιες Αγγελίες κ.λπ.) όπως και επεξήγηση ν. χάρτη και χάραξη πορείας σε αυτόν. Συμμετείχε επίσης και στην κωπηλασία και τον αγιασμό από τον Μητροπολίτη Αλεξανδρουπόλεως κ.κ. Άνθιμο της δεκάκωπης προσκοπικής λέμβου «Ολυμπιάδα» που ανακατασκευάστηκε από βαθμοφόρους Ναυτοπροσκόπους και συμμετείχε και ο ίδιος σε αυτήν την συντήρηση.

Εκ της Γραμματείας Παραρτήματος ΕΑΑΝ Βορείου Ελλάδος Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. Κ.Επιτρόπου ΠΝ
Από την δραστηριότητα του ΤΕ/ΕΑΑΝ Έβρου-Ροδόπης Αντιπλοίαρχου ε.α. Αθανασίου Κατσίκη ΠΝ

Emmanuel Roucounas
Member of the Academy of Athens
Professor of International Law

Αθήνα 10/2/2024

Ἀξιότιμε κ.ε.ε. ναύαρχε,
Θετικά συγχαίρω γιὰ τὴν φιλόθεσσα
ἀρροσύνη τῆς μετρωτοσύνης τῆς
ἐνότητάς σας.

Κατὰ κράνιν, με εὐχῆς
Ἐκ Δου

30, Chloes str
Zografou, Athens 157 72 GR

Η Ε.Α.Α.Ν. τιμά τη ναυτική ιστορία της ακριτικής Νήσου Χάλκης

Το Σάββατο 20 Ιουλίου 2024 η Ε.Α.Α.Ν. συνδιοργάνωσε με τον Δήμο της ακριτικής Νήσου Χάλκης των Δωδεκανήσων και την Ένωση Χαλκιτών Αθήνας – Πειραιά τιμητική εκδήλωση για τα πληρώματα των «καϊκιών» τα οποία, από την Ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου με την Ελλάδα τον Μάρτιο του 1947 μέχρι και σήμερα, κάλυπταν την ακτοπολιτική σύνδεση μεταξύ της Σκάλας Καμείρου, στη δυτική ακτή της Νήσου Ρόδου, με τον λιμένα της Χάλκης, μεταφέροντας προσωπικό, εφόδια και οχήματα.

Η εκδήλωση έλαβε χώρα στην αίθουσα του δημοτικού συμβουλίου του Δημαρχείου Χάλκης και αρχικά περιελάμβανε ομιλία με θέμα «**Το ναυάγιο των Αντικυθήρων (1900 μ.Χ.): Η συμβολή των Δωδεκανήσιων σφουγγαράδων στην ανακάλυψη της αρχαιοελληνικής τέχνης, επιστήμης και τεχνολογίας**». Ακολούθησε η παρουσίαση των καϊκιών της Νήσου Χάλκης από τη δεκαετία του '40 μέχρι και σήμερα, και των πληρωμάτων που ναυτολογήθηκαν σε αυτά.

Η Ένωση Αποστράτων Αξιωματικών Ναυτικού, μέσω του Τοπικού Εκπροσώπου/ΕΑΑΝ Νήσου Χάλκης & εγγύς νήσων, Πλοίαρχου Ιωάννη Γ. Ασπροποταμίτη ΠΝ ε.α., που ήταν και ο κεντρικός ομιλητής της εκδήλωσης, προσέφερε τιμητικά διπλώματα και αναμνηστικά για την πολυετή προσφορά τους στην τοπική κοινωνία και οικονομία, και ως εκφραστών της ναυτοσύνης της Νήσου Χάλκης Δωδεκανήσου στους κάτωθι: Ηλία Βελή και Αντώνιο Φραγκάκη (Καπετάνιους), Ανάργυρο Βελή και Μιχαήλ Φραγκάκη (Μηχανικούς). Τέλος, τιμήθηκε η μνήμη του Ναύτη Πασιάκου Βελή (+13/12/2010).

ΤΕ/ΕΑΑΝ Νήσου Χάλκης & εγγύς νήσων/Εκδήλωση στη Νήσο Χάλκη Δωδεκανήσου

Η εκδήλωση στο Δημαρχείο της Νήσου Χάλκης.

Επίδοση αναμνηστικών στη ναυτική Οικογένεια Βελή.

Επίδοση αναμνηστικών στη ναυτική Οικογένεια Φραγκάκη.

Η ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΥΠΟΒΡΥΧΙΩΝ ΣΤΟ Β' Π.Π.

Από την εκδήλωση της ΕΑΑΝ παράρτημα Κέρκυρας, Η ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΥΠΟΒΡΥΧΙΩΝ ΣΤΟ Β' Π.Π. στην αίθουσα του ΟΛ ΚΕΡΚΥΡΑΣ με ομιλητή τον Πλωτάρχη Παναγιώτη Γέροντα ΠΝ, ιστορικό της Ιστορικής Υπηρεσίας Ναυτικού.

Στιγμιότυπα από την εκδήλωση στην αίθουσα ΟΛ Κέρκυρας.

Τελετή (Τρισάγιο) στην μνήμη του ήρωα Πλωτάρχη Ελευθερίου Χανδρινού

Τιμή και Δόξα στον Ελευθέριο Χανδρινό.

21-07-2024 ΕΑΑΝ/ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Επιμέλεια: Πλοίαρχος (Ε) ε.α. **Γρηγόριος Γεωργακόπουλος** ΠΝ - Αξιωματικός Προϊστάμενος Παραθερισμού και Μηχανογράφησης Ε.Α.Α.Ν.
 Σημαιοφόρος (Ε) **Βαρβάρα Αλλαντάλα** ΠΝ
 Σημαιοφόρος (Ε) **Δημήτριος Φώτου** ΠΝ

Παραθερίσαντες αξιωματικοί ε.α. και Ορφανικά Μέλη στα παραθεριστικά κέντρα ΠΝ όπως παρακάτω:

**1η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΘΑΝ:
 ΑΠΟ 31/05/2024 ΕΩΣ 12/06/2024**

1. ΠΑΠΑΣΙΛΕΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
2. ΝΤΑΤΣΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
3. ΓΙΑΛΟΥΣΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
4. ΡΟΜΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
5. ΒΑΣΙΛΟΜΑΝΩΛΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
6. ΦΛΟΚΑΣ ΚΙΜΩΝ ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
7. ΔΑΝΔΟΛΟΥ ΑΝΘΟΥΛΑ Χ/ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΥ ΠΝ
8. ΚΥΝΗΓΑΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
9. ΦΑΚΙΤΣΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
10. ΛΟΥΛΟΥΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
11. ΣΑΓΟΣ Γ. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
12. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ ΡΕΓΓΙΝΑ Τ/ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΥ ΠΝ
13. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΛΩΤΑΡΧΗΣ ΠΝ
14. ΜΕΓΑΛΟΓΕΝΗ ΕΛΠΙΣ Χ/ΠΛΩΤΑΡΧΟΥ (Ε) ΠΝ
15. ΜΕΡΙΑΝΟΥ Φ Τ/ΠΛΩΤΑΡΧΟΥ (Ε) ΠΝ
16. ΠΕΤΡΑΚΑΚΗΣ Π. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
17. ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΑΚΗ ΣΟΦΙΑ Χ/ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΥ (Ε)
18. ΜΠΑΜΠΑΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
19. ΠΟΥΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
20. ΜΠΕΝΙΑ ΙΩΑΝΝΑ Χ/ΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΥ (Ε) ΠΝ
21. ΣΑΡΑΦΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
22. ΠΑΓΚΡΑΤΗΣ Ι ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ
23. ΤΣΟΤΡΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ Χ/ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΥ (Ε)
24. ΚΑΤΖΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ ΠΝ
25. ΣΤΑΜΑΤΗΣ Γ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (ΥΙ)
26. ΞΕΝΟΣ Α. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
27. ΟΒΣΑΝΙΑΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
28. ΓΑΛΑΝΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
29. ΦΥΣΕΚΙΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
30. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
31. ΧΑΤΖΗΚΑΝΕΛΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
32. ΑΡΓΥΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
33. ΖΙΩΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΛΩΤΑΡΧΗΣ (Ε) ΠΝ
34. ΤΕΚΤΟΝΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
35. ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
36. ΓΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
37. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Δ. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ
38. ΧΑΣΙΩΤΗ ΜΑΡΙΑ Χ/ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΥ
39. ΒΑΜΠΟΡΑΚΗ ΙΩΑΝΝΗ Χ/ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΥ ΠΝ
40. ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ

41. ΚΟΥΤΣΟΠΕΤΡΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
42. ΝΟΜΙΚΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ

**2η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΘΑΝ:
 ΑΠΟ 14/06/2024 ΕΩΣ 26/06/2024**

1. ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Α. ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
2. ΑΝΤΩΝΙΟΥ Α. ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
3. ΚΩΤΣΗΣ Φ. ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
4. ΜΠΟΥΡΟΥΝΗΣ Μ. ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
5. ΡΕΓΚΛΗΣ Ε. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
6. ΞΕΝΟΣ ΚΟΚΟΛΕΤΣΗΣ Α. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
7. ΦΟΥΝΤΟΣ Α ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
8. ΚΡΑΒΒΑΡΙΤΗΣ Ε. ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
9. ΛΕΒΕΝΤΗΣ Κ. ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
10. ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑΝΤΗΣ Σ. ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
11. ΓΕΩΡΓΑΣ Β. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
12. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ Α. Χ/ΠΛΩΤΑΡΧΟΥ (Ε) ΠΝ
13. ΜΠΟΖΙΚΗ Α. ΧΑΝΘΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΥ (Ε) ΠΝ
14. ΚΑΞΕΡΗ Μ. Χ/ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΥ (Ε) ΠΝ
15. ΛΙΒΑΣ Ι. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
16. ΚΟΝΤΟΛΙΟΣ Π. ΠΛΩΤΑΡΧΗΣ (Ε) ΠΝ
17. ΚΩΣΤΑΝΤΑΓΚΑΣ Δ. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
18. ΝΙΚΑΣ Χ. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
19. ΒΟΥΓΑ Β. Χ/ΠΛΟΙΑΡΧΟΥ (Ε) ΠΝ
20. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟΣ Χ. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
21. ΑΥΛΩΝΙΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
22. ΒΡΑΔΗΣ Γ. ΑΝΘΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
23. ΜΑΝΟΥΣΟΣ (Ε) ΠΝ
24. ΣΕΛΙΝΙΩΤΑΚΗΣ Ε. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
25. ΚΑΡΑΜΙΧΑΛΑΚΗΣ Σ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
26. ΧΟΝΔΡΟΓΙΩΡΓΟΣ Σ. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
27. ΜΠΑΡΤΖΗΣ Ι. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
28. ΜΠΑΡΑΤΖΗΣ Ι. ΑΝΘΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
29. ΖΑΧΟΣ Α. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
30. ΣΚΟΡΔΑ Σ. ΠΛΩΤΑΡΧΗΣ (Ε) ΠΝ
31. ΜΑΤΘΙΟΠΟΥΛΟΣ Α. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
32. ΚΟΛΟΒΟΣ Β. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
33. ΠΑΝΤΑΖΗΣ Κ. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
34. ΠΑΠΑΡΑΣ ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Μ) ΠΝ
35. ΤΖΑΜΑΛΗΣ Μ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
36. ΛΙΒΑΝΙΟΣ Α. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
37. ΜΠΕΛΣΗΣ Α. ΠΛΩΤΑΡΧΗΣ (Ε) ΠΝ
38. ΓΚΑΛΤΕΜΗΣ Ι. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
39. ΚΑΡΥΤΟΠΟΥΛΟΥ Ε. ΠΛΩΤΑΡΧΗΣ (Ε) ΠΝ
40. ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ Μ. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
41. ΝΤΑΤΣΟΥΛΗΣ Α. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
42. ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ Α. ΠΛΩΤΑΡΧΗΣ (Ε) ΠΝ
43. ΒΙΤΣΑΣ Α. ΑΝΘΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ

44. ΠΙΠΕΡΗΣ Κ. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ

3η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΘΑΝ :
ΑΠΟ 28/06/2024 ΕΩΣ 10/07/2024

1. ΚΕΧΡΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
2. ΑΛΕΤΡΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΥΠ(Ο)ΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
3. ΛΑΖΑΡΑΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
4. ΚΟΥΡΚΟΥΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
5. ΚΑΡΑΔΗΜΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
6. ΝΑΒΡΟΖΙΔΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
7. ΚΑΒΡΟΥΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
8. ΜΑΚΡΥΠΙΔΗΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΠΛΩΤΑΡΧΗΣ (Ε) ΠΝ
9. ΝΤΑΝΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
10. ΠΑΪΣΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
11. ΔΟΥΚΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΗΣ ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
12. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
13. ΤΣΕΛΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
14. ΜΑΚΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
15. ΠΕΤΡΟΥΛΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
16. ΓΚΑΝΑΡΑΣ ΒΛΑΣΙΟΣ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
17. ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
18. ΧΑΛΙΜΟΥΡΔΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
19. ΓΚΛΙΣΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
20. ΡΕΝΙΕΡΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ Χ/ΠΛΟΙΑΡΧΟΥ ΠΝ
21. ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ

4η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ :
ΑΠΟ 12/07/2024 ΕΩΣ 24/07/2024

1. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ Σ. ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ
2. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
3. ΚΑΜΠΕΡΗΣ ΦΩΤΙΟΣ ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
4. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΛΑΚΗΣ ΣΩΖΩΝ ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ΠΝ
5. ΚΥΡΙΤΣΗΣ – ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ΠΝ
6. ΝΤΖΑΧΡΗΣΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
7. ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
8. ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
9. ΚΟΥΤΕΝΤΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
10. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
11. ΤΣΟΤΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ

12. ΛΑΤΚΛΗΣ ΣΠΡΙΔΩΝ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
13. ΣΙΑΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
14. ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
15. ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
16. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
17. ΓΙΑΛΑΜΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
18. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΑΡΙΑ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ΠΝ
19. ΤΕΡΖΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
20. ΒΑΜΒΑΚΟΥΣΗΣ ΠΕΤΡΟΣ ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΠΝ
21. ΠΟΛΙΤΟΥ ΣΟΥΖΑΝΑ Χ/ΑΝΤΙΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΥ (Ε) ΠΝ
22. ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΑΚΗ ΣΟΦΙΑ Χ/ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΥ (Ε) ΠΝ

ΝΑΣΚΕ:

1η ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2024

ΑΠΟ 20 ΜΑΪΟΥ 2024 ΕΩΣ 29 ΜΑΪΟΥ 2024

ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ΜΑΚΑΡΩΝΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΝ ε.α.

ΦΑΡΟΣ ΑΡΚΙΤΣΑΣ: ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2024

2^η ΠΕΡΙΟΔΟΣ (06/06/2024 ΕΩΣ 15/06/2024)

ΠΕΡΙΔΙΚΑΡΗΣ Σ. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ε.α. ΠΝ

3^η ΠΕΡΙΟΔΟΣ (15/06/2024 ΕΩΣ 24/06/2024)

ΓΑΝΝΙΚΑΚΗΣ Δ. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ε.α. ΠΝ

4^η ΠΕΡΙΟΔΟΣ (24/06/2024 ΕΩΣ 03/07/2024)

ΜΙΧΕΛΗΣ Π. ΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ε.α. ΠΝ

5^η ΠΕΡΙΟΔΟΣ (03/07/2024 ΕΩΣ 12/07/2024)

ΜΠΑΛΤΟΣ Γ. ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ ε.α. ΠΝ

6^η ΠΕΡΙΟΔΟΣ (12/07/2024 ΕΩΣ 21/07/2024)

ΠΡΑΣΣΑΣ Π. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ε.α. ΠΝ

ΦΑΡΟΣ ΔΟΥΚΑΤΟ ΛΕΥΚΑΔΟΣ: ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2024

3η ΠΕΡΙΟΔΟΣ (15/06/2024 ΕΩΣ 24/06/2024)

ΡΟΜΠΟΤΗΣ Α. ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ (Ε) ε.α. ΠΝ

4η ΠΕΡΙΟΔΟΣ (24/06/2024 ΕΩΣ 03/07/2024)

ΜΠΡΑΤΗΣ Χ. ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ (Ε) ε.α. ΠΝ

5η ΠΕΡΙΟΔΟΣ (03/07/2024 ΕΩΣ 12/07/2024)

ΜΑΥΡΕΔΑΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ ε.α. ΠΝ

ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΦΑΡΩΝ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΦΑΡΩΝ
18 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2024

Επικήδειος για τον Ναύαρχο ε.α. Άγγελο Κόπιτσα ΠΝ

Από τον Αντιναύαρχο ε.α. Νίκο Ακύλα ΠΝ

Ναύαρχε Άγγελε Κόπιτσα,

Συνάδελφε, συμμαθητή, μα πάνω απ' όλα ΦΙΛΕ.

Σήμερα, την δύσκολη αυτή στιγμή του αποχαιρετισμού, είναι φυσικό η μνήμη όλων των συμμαθητών να ανατρέχει 60 χρόνια πριν, στην στιγμή που περί τις 20 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1964 συγκεντρωθήκαμε, οι από τότε και στο εξής συμμαθητές, αρχίζοντας με όνειρα, με ελπίδες, με καλώς εννοούμενες φιλοδοξίες, τη νέα μας ζωή, εφόσον το όνειρό μας, η είσοδος στη ΣΝΔ είχε επιτευχθεί.

Μόλις λοιπόν περάσαμε την πύλη της σχολής και φορέσαμε την στολή του Δοκίμου, άρχισαν τα γυμνάσια, αρχικά στον μεσόδομο του Κεντρικού Κτιρίου, και βέβαια ασυνήθιστοι σε τόσο έντονες ασκήσεις, στρατιωτικού πλέον χαρακτήρα, κατάκοποι, εσύ έγειρες λίγο να πάρεις μία ανάσα, τότε ο πρώτος μας επιτηρητής, αείμνηστος Υποπλοίαρχος Μαρίνος Χατζάκης, κοιτώντας σε, προφανώς αστεϊζόμενος, σου είπε με το γνωστό σκωπτικό του ύφος, «Παιδί μου ΚΟΠΙΤΣΑ, λάθος επάγγελμα διάλεξες», θέλοντας να μας δείξει ότι εδώ τα πράγματα είναι σοβαρά και να υπογραμμίσει ότι η ζωή στη Σχολή, που για εμάς μόλις είχε αρχίσει, μόνον εύκολη και ξεκούραστη δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί. Μέσα στην κούρασή μου, προσπάθησα λίγο να χαμογελάσω, και βέβαια ο καθείς αντιλαμβανόταν ότι αργότερα το πλήρωσα πολύ ακριβά, ή όπως λέμε, το γέλιο μου βγήκε ξυλό.

Βέβαια, το εάν είχες διαλέξει λάθος επάγγελμα, το κατέδειξε η μετέπειτα φωτεινή πορεία σου σαν Αξιωματικός, φθάνοντας στον βαθμό του Ναυάρχου. Ακολούθησες τον τομέα των Υ/Β, έχοντας πολυετή θητεία σαν Αξιωματικός και μετέπειτα κυβερνήτης Υ/Β, πετρελαιοφόρου, Αντιτορπιλικών και του εκπαιδευτικού «ΑΡΗΣ», όπως λεπτομερώς ανέφερε ο εκπρόσωπος του ΓΕΝ.

Δημιούργησες μια ζηλευτή οικογένεια, με τη σύντροφο και σύζυγό σου ΜΑΡΩ να σε στηρίζει στον δύσκολο ανήφορο που ανέβαινες σαν αξιωματικός του ΠΝ. Διαπαιδαγωγήσατε δύο θαυμάσια παιδιά, τον ΘΑΝΟ και την ΑΝΤΩΝΙΑ, που βέβαια είναι όλοι εδώ, να σε αποχαιρετίσουν και να σε κατευοδώσουν, όπως σου αξίζει.

Βρεθήκαμε στη Νάπολη, στην Ιταλία, περάσαμε δύο όμορφα χρόνια με τις οικογένειές μας εκεί, συνδυάζοντας την σκληρή δουλειά με την όποια διασκέδαση μπορούσε να μας προσφέρει η ευκαιρία της διαμονής μας στο εξωτερικό.

Ακόμα αμφιβάλλω αν η αγαπημένη σου σύζυγος, η ΜΑΡΩ, με έχει συγχωρέσει για τις έντονες πλάκες, που σκαρώναμε για να ξεσκάσουμε από το άγχος της δουλειάς, και το έντονο άγχος, που μας δημιουργούσε η ενασχόλησή μας με την προώθηση των εθνικών συμφερόντων, που ήταν το κύριο μέλημα, όσων υπηρετούσαμε στο εξωτερικό.

Στην επιστροφή στην Ελλάδα, τοποθετηθήκαμε κυβερνήτες Α/Τ, συνεχίζοντας την κοινή πορεία μας σαν συνάδελφοι, σε μια περίοδο που η υπηρεσία σε πολεμικό πλοίο ήταν ιδιαίτερα απαιτητική, λόγω των χρονικών συγκυριών που μας μετέβαλαν σε επισκέπτες του σπιτιού μας, στο μεσοδιάστημα μεταξύ των πολυήμερων ταξιδιών.

Ναύαρχε, το επίγειο ταξίδι σου τελείωσε και μόλις άρχισε το επουράνιο. Εκεί που πας, μην ξεχάσεις τα χαίρετίσματά μας στον CHIEF, τον Βάγγο, τον Σπύρο και τον πρόσφατα απελθόντα ΓΙΩΡΓΗ. Όλοι εδώ, η οικογένειά σου, οι συγγενείς, οι φίλοι σου, οι συνάδελφοι και οι συμμαθητές σου, με οδύνη σε αποχαιρετούμε και σου ευχόμαστε ΚΑΛΟ ΤΑΞΙΔΙ. Άλλωστε εσύ ξέρεις από ταξίδια, συνηθισμένα τα βουνά από τα χιόνια.

ΚΑΛΗ ΑΝΑΠΑΥΣΗ, ΑΓΓΕΛΕ.

Τετάρτη 19 Μαΐου 2024

Επικήδειος Πλοίαρχου (Ε) ε.α. Αναστασίου Λαθούρη ΠΝ

Από τον Υποναύαρχο (Μ) ε.α. Γ. Κουτσούκο ΠΝ, Πρόεδρο Παραρτήματος ΕΑΑΝ Σαλαμίνας

Αγαπητέ φίλε & συνάδελφε Τάσο, συγκεντρωθήκαμε εδώ, σήμερα, όλοι οι φίλοι και συγγενείς σου για να σε αποχαιρετήσουμε και να ευχηθούμε, ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή σου.

Παιδί φτωχής οικογένειας, έζησες από μικρός στη φτώχεια και τις στερήσεις, σπούδαζες και δούλευες ταυ-

τόχρονα για να συνεισφέρεις στην οικογένεια και για το χαρτζιλίκι σου.

Για 35 και πλέον χρόνια, υπηρέτησες το Πολεμικό μας Ναυτικό, που τόσο πολύ αγάπησες, με αυταπάρνηση και επαγγελματισμό, με αυξημένο αίσθημα ευθύνης σε όλες τις θέσεις που σου εμπιστεύθηκαν.

Υπήρξες ένας άριστος Αξιωματικός του ΠΟΛΕΜΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ που έχαιρε της εκτίμησης όλων των συναδέλφων, ανωτέρων & κατωτέρων. Μαζί με την αξιαγάπητη σύζυγό σου Κατερίνα, αποκτήσατε δύο παιδιά: το Θεόδωρο και την Ασήμω.

Με την προκοπή και τη σύνεση, που σε χαρακτήριζε, ανάθρεψες και μόρφωσες δύο υπέροχα παιδιά, τα οποία σε έκαναν ιδιαίτερα περήφανο για την υπακοή και πειθαρχία που είχαν σε σας, τους γονείς αλλά και τον κοινωνικό τους περίγυρο. Και οι δυο τους έχουν στήσει, επιτυχώς, τη δική τους οικογένεια.

Σε γνωρίσαμε ως ένα καταξιωμένο άτομο, που κέρδισε την εκτίμησή μας, και πάνω από όλα ως άνθρωπο, ακέραιο, για τις σχέσεις του με τον περίγυρο των φίλων και συναδέλφων του.

Στο Παράρτημα της ΕΑΑΝ/Σαλαμίνας, που συμμετείχες στο ΔΣ για 12 και πλέον έτη, όλοι σε θαυμάζαμε και είχαμε πάντα έναν καλό λόγο να πούμε για σένα. Για τον επαγγελματισμό σου, την εργατικότητα σου, την υπομονή σου, την τιμιότητα και την ιδιαίτερη ευθύτητα που σε χαρακτήριζε στην έκφραση των απόψεών σου σε όλα τα θέματα. Πάντα έλεγες τα πράγματα έξω απ' τα δόντια χωρίς να σκέπτεσαι αν αυτό αρέσει στους άλλους. Μίλαγες με τη γλώσσα της αλήθειας και αυτό ακριβώς θαυμάζαμε σε σένα.

Είμαι σίγουρος, ότι εκεί ψηλά που θα πας, θα εξακολουθείς να είσαι περήφανος για την οικογένεια που αφήνεις πίσω σου και ιδιαίτερα για τα εγγόνια σου...

Αγαπητέ μας φίλε Τάσο,

Θα είσαι για πάντα μέσα στις καρδιές μας και θα σε θυμόμαστε! Στην αγαπημένη σου σύζυγο Κατερίνα και τα παιδιά σου, ευχόμαστε, να ζήσουν πολλά χρόνια, για να σε θυμούνται, στα δε εγγονάκια σου, να πάρουν τη δύναμή σου και την προκοπή σου...

Φίλε Τάσο, Καλό σου ταξίδι

Επικήδειος για τον Αντιπλοίαρχο (Ε) ε.α. Βασιλόνικο Ταβουλάρη ΠΝ

Από τον Πλοίαρχο (Ε) ε.α. Γρηγόριο Γεωργακόπουλο ΠΝ

Αγαπητέ φίλε, προϊστάμενε Βασιλόνικε Ταβουλάρη,

Πέρασαν πολλά χρόνια από τότε που σε συνάντησα στη σχολή μας Η ΗΤ/ΗΝ Κ.Ε Κανελλόπουλος ως αρχηγό των πιο προηγούμενων τάξεων, μετά συνυπηρετήσαμε σε ίδιες ή γειτονικές υπηρεσίες και σε πλοία του ΠΝ.

Πάντα ήσουν ο δάσκαλος όλων των νεότερων σου στο Π.Ν. Προς όλους εμάς τους νεότερους προσέφερες πολλές τεχνικές υπηρεσίες/συμβουλές που είχαμε την ίδια ειδικότητα καθώς και συμβουλές/υπηρεσίες στα οικονομικά θέματα που απασχολούσαν όλους εμάς ως βαθμοφόρους τότε, έδινες τις λύσεις. Στα κοινωνικά και ιστορικά θέματα ήσουν μια κινητή εγκυκλοπαίδεια, ένας άριστος αρχαιολόγος...

Βασιλόνικε, υπηρέτησες πολλά χρόνια στο αγαπημένο σου ΠΝ. Ήσουν εξαιρετος αξιωματικός, καλός στην δουλειά σου, εξαιρετος χαρακτήρας. Έγραψες τη δική σου ιστορία στο ΠΝ και στη μετέπειτα πολιτική σταδιοδρομία. Ήσουν πρώτος μεταξύ των συναδέλφων σου. Η προσφορά σου στο ΠΝ ανεκτίμητη. Πάντα σκόρπαγες καλοσύνη και άπλετη χαρά σε όλους μας. Στην πολιτική σου ζωή διέπρεψες. Αγαπητέ φίλε έφυγες από κοντά μας, την οικογένεια του ΠΝ, τους φίλους και συμμαθητές που τόσα χρόνια ζήσαμε μαζί, για τους κήπους του παραδείσου.

Συμμαθητές και φίλοι, ο Βασιλόνικος δεν είναι πια μαζί μας, έφυγε για τους λαμπρούς κήπους της αιωνιότητας. Ας ευχηθούμε δύναμη και κουράγιο στην αγαπημένη του σύζυγο Δέσποινα, στα παιδιά του και τα εγγόνια του.

Αιωνία του η μνήμη στον συμμαθητή και φίλο Βασιλόνικο. Καλό ταξίδι αγαπημένε μας φίλε Βασιλόνικε, από τους φίλους και αξιωματικούς που σε γνώρισαν.

Αξίζει ένα μπράβο στην αγαπητή μας φίλη και σύζυγό σου, Δέσποινα που σου πρόσφερε πολύ αγάπη και στάθηκε στο κρεβάτι του πόνου ως μια άξια σύζυγος. Της αξίζουν πολλά.

Τελευταίος χαιρετισμός στον Αρχιπλοίαρχο (Μ) Νικόλαο Κουλεϊμάνη ΠΝ

Εκ μέρους των συμμαθητών σου, Αντιναύαρχος (ε.α.) Σ. Κεχρής ΠΝ

Φίλε και συμμαθητή Νίκο,

Είχαμε πολύ καιρό να συναντηθούμε και να μάθω νέα σου. Βλέπεις όλοι έχουμε χαθεί μέσα στις ρουτίνες μας και στο κλειστό μας περιβάλλον.

Έτσι η είδηση ήλθε ξαφνικά, μες στο κατακαλόκαιρο.

Ο Νίκος έφυγε, μου είπαν.

Και ήρθαμε όλοι εδώ σήμερα για τον τελευταίο ασπασμό και για να συλλυπηθούμε και να συμπαρασταθούμε στον πόνο της συζύγου σου, της αδελφής σου, της κόρης σου, των εγγονών σου και λοιπών συγγενών.

Ήρθαμε εδώ για να γυρίσουμε το χρόνο πίσω. Εκεί που υπάρχουν οι θύμησες και οι μνήμες. Και να ξετυλίξουμε το νήμα της κοινής μας πορείας στο Ναυτικό.

Μίας πορείας που, παρόλες τις αντιξοότητες και τις δυσκολίες, μας χάρισε έντονες και αγαπημένες αναμνήσεις που μας σημάδεψαν και μας έδεσαν για πάντα με δεσμά που ακόμη κρατούν.

Θυμάμαι τις πρώτες μέρες. Που όλοι ψάχναμε τα πατήματά μας και τα στηρίγματά μας. Και νομίζω ότι τα βρήκαμε. Γνωριστήκαμε μεταξύ μας και στήριζε ο ένας τον άλλο.

Τότε σε γνώρισα. Ήρεμος, τυπικός, πειθαρχικός, ήπιων τόνων και καλός συμμαθητής.

Υπηρέτησες το Ναυτικό τιμώντας τους κανονισμούς και τις παραδόσεις του.

Έδωσες και εσύ τη συνεισφορά σου με ευπρέπεια και υπομονή. Με τα δικά σου μέτρα και αρχές.

Ήσουν ευχάριστος και αγαπητός φίλος και συμμαθητής.

Δεν είχα τη τύχη να συνυπηρετήσω μαζί σου. Ένα κοινό στοιχείο που είχαμε είναι ότι υπηρετήσαμε και οι δύο στην Κύπρο.

Μια ατυχία που είχες, τελικά αποδείχτηκε ότι είχε και θετικά αποτελέσματα. Ήσουν αγαπητός συμμαθητής και σε δύο τάξεις μαζί. Και σε βεβαιώνω ότι όλοι σε αγαπούσαμε και σε εκτιμούσαμε.

Σε κατευδώνω λοιπόν σήμερα εκ μέρους όλων.

Αυτά μας έδειξε ο χρόνος που τον πήγαμε πίσω. Θύμησες που μας δένουν όλους. Κάτι που δεν μπορεί να μας το πάρει κανένας.

Μετά την αποστρατεία σου δεν έμεινες άπραγος.

Δραστηριοποιήθηκες με επιτυχία σε μία εταιρία μελετών και τεχνικών συμβουλών και συμμετείχες και στο πρόγραμμα των ιπταμένων δελφινιών.

Δυστυχώς τα τελευταία χρόνια είχες κάποια προβλήματα υγείας τα οποία όμως τα αντιμετώπιζες με στωικότητα.

Καλό ταξίδι Νίκο. Και κοίτα. Πες χαιρετίσματα και στους άλλους που θα βρεις εκεί πάνω.

Δεν τους ξεχάσαμε.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που θα σε σκεπάσει.

08/08/2024

Αυτοί που έφυγαν...

Εκτελούμε το θλιβερό καθήκον της δυσάρεστης περιοδικής ενημέρωσης...

Βαθμός	Όνοματεπώνυμο	Ημέρα θανάτου	Έτος γεννήσεως
Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ	Ευάγγελος Πάνου	5 Ιουνίου 2024	1944
Αρχιπλοίαρχος (ΥΙ) ε.α. ΠΝ	Δήμος Κουτσιμπάνης	6 Ιουνίου 2024	1954
Αντιναύαρχος ε.α. ΠΝ	Γεώργιος Χρανιώτης	7 Ιουνίου 2024	1946
Ανθυπασπιστής ε.α. ΠΝ	Κωνσταντίνος Παπαπάνος	10 Ιουνίου 2024	1957
Πλωτάρχης (Ε) ε.α. ΠΝ	Μιχαήλ Αντωνιάδης	11 Ιουνίου 2024	1947
Αντιναύαρχος ε.α. ΠΝ	Άγγελος Κόπιτσας	16 Ιουνίου 2024	1948
Πλοίαρχος (ΥΙ) ε.α. ΠΝ	Πλάτων Παπανικολάου	20 Ιουνίου 2024	1956
Αρχιπλοίαρχος ε.α. ΠΝ	Νικόλαος Καλαντζόπουλος	22 Ιουνίου 2024	1956
Πλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Γεώργιος Φράττης	22 Ιουνίου 2024	1951
Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ	Γεώργιος Σπίνος	25 Ιουνίου 2024	1944
Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ	Ανδρέας Βλάχος	25 Ιουνίου 2024	1940
Πλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Ανδρέας Τουλιάτος	29 Ιουνίου 2024	1941
Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ	Γεώργιος Καρκαλέτσης	1 Ιουλίου 2024	1953
Πλοίαρχος (Μ) ε.α. ΠΝ	Χρήστος Φράγκος	14 Ιουλίου 2024	1955
Αρχιπλοίαρχος (ΕΕ) ε.α. ΠΝ	Δημοσθένης Προύνιας	15 Ιουλίου 2024	1935
Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Αναστάσιος Γκιώνης	18 Ιουλίου 2024	1933
Υποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Νικόλαος Καλιντέρης	23 Ιουλίου 2024	1940
Αρχιπλοίαρχος (Ο) ε.α. ΠΝ	Αθανάσιος Λυμπέρης	27 Ιουλίου 2024	1937
Υποναύαρχος ε.α. ΠΝ	Δημήτριος Σταυρόπουλος	29 Ιουλίου 2024	1936
Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ	Κωνσταντίνος Θεοδωράκης	30 Ιουλίου 2024	1957
Πλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Κωνσταντίνος Μηλιάκης	31 Ιουλίου 2024	1952
Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Φοσές Παναγιώτης	2 Αυγούστου 2024	1929
Πλοίαρχος ε.α. ΠΝ	Κοσμάς Σκρεπετός	3 Αυγούστου 2024	1944
Αντιναύαρχος ε.α. ΠΝ	Δημήτριος Παλιάτσος	3 Αυγούστου 2024	1957
Αρχιπλοίαρχος (Μ) ε.α. ΠΝ	Νικόλαος Κουλειμάνης	6 Αυγούστου 2024	1942
Υποναύαρχος (Μ) ε.α. ΠΝ	Σπυρίδων Καψοκαβάδης	6 Αυγούστου 2024	1954
Πλοίαρχος ε.α. ΠΝ	Ιωάννης Σακελλαρίου	8 Αυγούστου 2024	1953
Ανθυπασπιστής ε.α. ΠΝ	Ιωάννης Κοκκάκης	9 Αυγούστου 2024	1956
Πλοίαρχος (Μ) ε.α. ΠΝ	Γεώργιος Τερζάκος	9 Αυγούστου 2024	1966
Σημαιοφόρος ΛΣ ε.α.	Χρήστος Γιατσάτσος	9 Αυγούστου 2024	1958

Πρόσκληση Διοικητή ΣΝΔ, στην ορκομωσία Νέων Σημαιοφόρων Π.Ν. και Λ.Σ.

Εθιμοτυπική Επίσκεψη Μελών Παραρτήματος ΕΑΑΝ/Σαλαμίνας στο ΑΣ και ΝΣ

Εορτασμός της «Αναλήψεως» στη Σαλαμίνα, 13 Ιουνίου 2024

Εκδηλώσεις Ναυτικής Εβδομάδας στο Δήμο Αλεξανδρούπολης, Ιούλιος 2024

Από την εκδήλωση «Η ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΥΠΟΒΡΥΧΙΩΝ ΣΤΟ Β' Π.Π.», Παράρτημα Κέρκυρας

Ένωση Αποστράτων
Αξιωματικών Ναυτικού
ΝΠΔΔ

Ι. Παπαρρηγοπούλου & Π.Π. Γερμανού,
Πλατεία Κλαυθμώνος 105 61 Αθήνα
www.eaan.gr
Τηλ: 210-33.10.430,
210-33.10.431
e-mail: info@eaan.gr

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο ΚΕΜΠΑ
Αριθμός Άδειας 517/92

ΚΩΔΙΚΟΣ 012037

84η Επέτειος Τορπιλισμού του Κ/Δ «ΕΛΛΗ»

